

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

DELO IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI LJUDSKE PRAVICE, KI JO JE 4. OKTOBRA 1934 USTANOVILO KOMUNISTIČNA PARTIJA SLOVENIJE, IN SLOVENSKEGA POROČEVALCA, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILO OSVOBODILNA FRONTO SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK
RUDI JANHUBAODGOVORNI UREDNIK
IVAN SINKOVEC

DRUGI DAN ČETRTEGA KONGRESA ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE NAŠ DRUŽBENOPOLITIČNI SISTEM TERJA OD KOMUNISTOV ŠIROKO IDEJNOPOLITIČNO AKCIJO

Včeraj je kongres nadaljeval delo v štirih komisijah — V razpravi je sodelovalo 137 delegatov in gostov — Diskutanti so soglasno odobrili politično linijo, ki so jo nakazali poročilo sekretarja CK ZKS tovariša Mihe Marinka in koreferati

LJUBLJANA, 24. jun. Danes je IV. kongres Zveze komunistov Slovenije nadaljeval delo v štirih komisijah. Komisija za političnoorganizacijska vprašanja in komisija za ideološka vprašanja sta zasedali v prostorih nove Ljudske skupščine LRS v Šubičevi ulici, komisija za delavsko in družbeno upravljanje v prejšnjem skupščinskem poslopiju, komisija za vprašanja gospodarske politike pa v Filharmoniji na Trgu revolucije. V vseh štirih komisijah je v torek popoldne in danes govorilo 137 delegatov in gostov. Razprava je bila povsem delovne narave; omogočila je temeljit pregled dosedanjega dela Zveze komunistov Slovenije, hkrati pa nakazala prihodnje naloge komunistov.

Kongres je prejel okrog 290 pozdravnih brzojav in pisem iz delovnih kolektivov, zadrug, množičnih organizacij in raznih forumov.

Jutri bo kongres nadaljeval in predvideno končal svoje delo. Razpravljal in sklepal bo o poročilih vseh štirih komisij ter o resoluciji o prehodnih nalogah Zveze komunistov Slovenije, nato pa bo izvolil Centralni komite in Revizijsko komisijo.

V politično-organizacijski komisiji je prvi govoril Ivan Ros iz Murske Sobotice. Med drugim je dejal, da v pomurskem okraju nekatere terenske osn. organizacije in komunisti v aktivnih še zmerom iščejo vsebinsko in metode dela, da je v nekaterih organizacijah ZK še zmerom oportunističen in lagodni ter da se mnogi branijo dela in funkcij. Do izraza prihajata neenotnost in familiarnost, zlasti pri odpravljanju napak in pomanjkljivosti.

Po VI. kongresu sta se vloga in metoda dela ZK povsem spremenili. Iz ZK je bila izključena cela vrsta karieristov. Vendar ta proces očistevanja

partijskih vrst vseh idejno nezrelih, karierističnih in nediscipliniranih članov ni šel dovolj dosledno. Pri tem je bilo značilno zapostavljanje novih mladih ljudi pri sorejemanju v ZK.

V pomurskem okraju imajo v republiškem merilu najslabši odstotek delavcev — članov ZK. Sprejemanje v ZK se je sicer že precej izboljšalo, tako da vstopajo zdaj vanjo ljudje, ki jo ocenjujejo po njeni sedanjih vlogi in metodi dela in da v vstopu v ZK prevzema nase le večjo družbeno odgovornost, česar se nedvomno zavedajo.

riji je ponekod preveč podvržen raznemu kompromisarstvu. Premalo je načelen in konkreten, premalo krepko se bori za našo stvarnost. Predvsem je treba vodstveni kader bolj vzgajati in usposabljati za politično delo, da se bo z večjo odločnostjo spopadal z zaostaliimi gledišči.

Danes dopoldne se je v organizacijsko-politični komisiji, ki ji je predsedoval Tine Remškar,

Vsestranska borba za zaščito človekove osebnosti

Sistem družbenega samoupravljanja in socialistične demokracije postavlja v svoji zakonitosti na prvo mesto človeka-državljanca socialistične Jugoslavije. V tej smeri gre vsestranski boj za zaščito človekove osebnosti, njegove osebnosti in imovinske varnosti pred različnimi asocialnimi in sovražnimi elementi. Sprčo pomembnosti teh pravic človeka in državljanca je Zveza komunistov vedno stala na stališču, da je za popolno

uresničitev človeških pravic potrebno ustrezna družbeno, materialna in politična baza, to se pravi, da je potrebno predvsem odpraviti tiste družbene odnose, iz katerih ustegejo zrasti dejanske neenakosti, privilegiji in podrejanja. Zaradi vsega tega je zakonitost razen zaščite pred zlorabo, birokratizmom in samovoljo posameznikov sestavni del in in pogoj socialistične demokracije.

Komunisti se bodo tudi v bo-

Tovariša Aleksandar Ranković in Miha Marinko

doče zavzemali za tak razvoj socialistične demokracije, ki bo človeku vedno bolj porok za njegovo neodvisnost in svobodo v izražanju misli, verskih in drugih prepričanj, v oblikovanju razne ekonomske, politične, socialne, kulturne, strokovne in druge interese, za zaščito nedotakljivosti integritete, človekovega dostojanstva ter človekove osebnosti.

skih metod dela ali pa celo odpirala možnost za vnašanje šablona v njeno zavest. Takim nevarnostim sta že davno spodrezala korenine naš sistem in sama mentaliteta sedanje mlade generacije. Vendar pa nimamo vedno iste mladine. Mlada generacija se v nekaj letih spremeni, spremeni se njen sestav in tudi okoliščine, ki vplivajo na njene življenjske pogoje, razna pojmovanja, njene družbene obveznosti in njeno samozavest. In če imamo pred očmi prav te okoliščine, potem je treba ugotoviti, da prav njihovo pozitivno stran v delu z mladino danes premalo izkoriščamo.

Vzemimo samo vprašanje prebujanja pozitivnega entuziazma mladine, na katerem morajo temeljiti njen jugoslovanski socialistični patriotizem, politična borbenost in upornost v osvajanju sodobnih pogledov na svet in razvoj človeške družbe, kakor tudi borbenost v spopadanju s konzervativizmom, klasično reakcijo, birokratizmom in tudi z našimi potencialnimi narodnimi nasprotniki. Mladinske delovne akcije, aktivnost klubov mladih proizvajalcev in še cela vrsta drugih dejavnosti mladine in drugih družbenih činitelev zlasti v zadnjih letih kažejo v tem velike uspehe. To pa ravno dokazuje, da sama stihija danes še ne more vnašati v odnose in v zavest mladih ljudi socialističnih norm in nazorov, sedaj.

temveč da je v sedanjih okoliščinah aktivnost subjektivnih sil pri tem še izredno pomembna. Obseg in kvaliteta te aktivnosti ni med vsemi plastmi mladine na enaki ravni, predvsem ne glede na rezultate našega dela med šolsko mladino. Večina te mladine je sicer v bistvu politično pozitivno orientirana, toda naša preveč abstraktna aktivnost med njo (zlasti delo med študenti na univerzi) omogoča, da se pri njenem določenem delu ustvarja mentaliteta premalo prizadevanja opazovalca našega družbenega razvoja v pozitivnem smislu besede. Prav to pa včasih poraja med posameznimi ljudmi iz teh vrst megalomanske zahteve do družbe ne glede na naše ekonomske zmogljivosti, obveznosti do nje pa postavljajo v podrejen položaj. Mlad človek mora čimprej spoznati družbo, zakone njenega razvoja, sedanje in bodoče obveznosti do nje in se zato čimprej vključiti v celotni ritem življenja. Celoten pomen reforme celotnega sistema šolanja je prav v tem, da bo to tudi zagotovilo. Če bi že doslej pod tem aspektom doledneje urejali aktualne probleme, na primer visokošolskega študija, bi bili tudi nekateri politični vzgojni problemi med študentsko mladino že davno odpravljani z dnevnega reda in v njenih vrstah bi imeli še več ustvarjalnega duha, kot ga je sedaj.

Aktivnost subjektivnih sil je pri delu z mladino še zlasti pomembna

Potem je govoril France Perovšek o oblikah političnega dela. Med drugim je dejal, da sta naš družbeno-politični sistem in položaj delovnega človeka pri nas taka, da omogočata komunistom izredno široko idejno politično akcijo, ki naj pospešuje tisto, kar v prvi vrsti ustvarjajo porajajoči se družbeni odnosi med našimi ljudmi, to je njihovo socialistično zavest. Če je idejno politična akcija v tej smeri sestavni del prizadevanj za hitrejši razvoj delavskega upravljanja in njegovih materialnih osnov ter vseh drugih oblik družbenega upravljanja, potem ni nevarnosti, da bi se politično delo deformiralo v frazersko pridiganje, ki ne bi poznalo dejanskih interesov posameznika in množic. Samo teoretično poglabljanje aktualnih družbeno-političnih vprašanj, pa tudi bogastvo oblik ideološkega dela ter vprašanj v celoti še ne rešujejo, če taka idejna aktivnost ne temelji na politični borbenosti, na nenehnem primerjanju dosežene stopnje zavesti z idejno političnimi cilji, ki jih imamo pred seboj, na vztrajni in konkretni politični borbi za odpravo razlik, ki jih pri takem primerjanju dobimo. Tega pa v našem političnem delu mnogokrat ni in so zato tudi konkretne politične obveznosti naših organizacij v ne-

katerih primerih v akcijskem pogledu medle, premalo določeno usmerjene ter preveč splošne. Zato tudi ni vedno ocene, kako so množice sprejele neko stvar, temveč se le ugotovi, da je naloga opravljena. Tudi nosilec negativnih tendenc v našem družbenem razvoju tako ne zadene tak udarec, ki bi jih politično pred množicami dokončno diskvalificiral in jim vzel sleherni možnost kasnejšega uveljavljanja.

Nato je Perovšek omenil dve konkretni vprašanji, ki ju rešujemo prepočasli: več vzgojnega dela z mladino, aktivnost Zveze komunistov med mladino. Treba je sproti in za posamezne plasti mladine odrediti vsebinsko in obliko dela in doseči, da bodo še bolj kot doslej neposredni nosilci pretežnega dela z njo sami mladinski aktivisti. Pozitivni rezultati našega razvoja so samo ugoden pogoj za učinkovito mo-

bilizacijo mladine za pozicije socializma, sicer pa je uspeh v tem pogledu odvisen od dobre organizacije mladine, od kvalitete idejno-politične aktivnosti med njo, od njenega širkega vključevanja v celotni mehanizem našega upravljanja in od reševanja problemov, ki so za mlado generacijo pereči že danes. Takega dela med mladino je še vedno premalo kljub velikim uspehom Ljudske mladine Slovenije v zadnjih letih.

Organizacije Zveze komunistov bi morale redno in kompleksno ocenjevati vzgojno politične probleme med mladino in v osnovi, ne da bi ji krnile iniciativo in samostojnost, sproti usmerjati delo na tem področju. Popolnoma odveč je morebitna bojazen, da bi neke vrste dovršena organiziranost mladine in ažurnost v idejno-političnem delu med njo ustvarjala nevarnost za vnašanje birokrat-

Čimširša povezanost z delovnim človekom

Tretji se je prijavil k besedi Rudi Bregar iz Zagorja. Govoril je predvsem o delovanju komunistov v zagorski komuniji in je

pri tem omenil nekatere pomanjkljivosti v delu in uspehe, ki so jih dosegli v zadnjem času. Dejal je, da je šel proces preusmerjanja v delu Zveze komunistov po VI. kongresu ZKJ v zagorski komuniji sila počasni. Mnogim kadrom ni bilo jasno, kako delati v novih pogojih in kakšno vlogo ima nja pri tem Zveza komunistov. Namesto širokega delovanja komunistov z množicami, njih angažiranje za akcije in za ukrepe v izvajanju vsakdanjih nalog naše socialistične graditve je često gospodarsko okostenelost in birokratsko poslovanje partijskega in ostalih forumov v komuniji. Takim slabim delovnim metodam v občinskih forumih so kaj rade sledile tudi praktične oblike dela samoupravnih organov v podjetjih. Niso bili redki pojavi samovolje, samozvanstva (Nadaljevanje na 2. strani)

Pomanjkanje organizirane politične sile na podeželju

Zelo pereče vprašanje v pomurskem okraju sta delo in vpliv ZK na podeželju, kjer je občutiti veliko pomanjkanje organizirane politične sile, ki bi bila usposobljena za učinkovito delo. Tudi vprašanje za-

Janez Vipotnik, predsednik politično-organizacijske komisije

prstosti se zelo očitno kaže pri sprejemanju novih članov iz vrst mladine na vasi. Na sestankih mnogo razpravljajo o sprejemu, vendar še s precejšnjo težavo odpravljajo ozkost in zaprtost. Tudi pomoč ZK Ljudski mladini še zmerom ni izražena v konkretnem delu z mladimi ljudmi.

Stane Divjak iz Celja je povedal nekaj misli in opažanj o negativnih pojavih, ki jih srečujejo pri svojem partijskem delu in ki so vzrok, da se pošteno in delavni proizvajalci ter samoupravljalci v podjetjih ne vključujejo zadovoljivo v ZK. Posamezne organizacije so redkokdaj iskale vzroke teh pojavov, največkrat so se zadovoljevale z izgovori, da je še čas, ali pa so iskale za sprejemanje v ZK še povsem zrajene ljudi. Organizacije ZK so bile zaprte, njihov delokrog je bil majhen, novih članov pa so sprejemali zelo malo. Posebno

stroga merila pa so imeli za sprejem mladine.

Pismo Izvršnega komiteja je napravilo prelomnico v nekaterih organizacijah ZK, bilo pa je tudi nekaj osnovnih organizacij, ki so imele pismo za pripomoček, s katerim so ugotovljale ekonomsko škodo podjetja, pri tem pa pozabljale na lik komunista. Tako je v neki celjski tovarni sedemnajst delavcev z nepopolno osnovno šolo, ki so postali mojstri. Takoj po vojni so po zaslugi svojega delovanja v sindikatu postali člani ZK, pozneje pa zaradi privilegijev tudi mojstri. V podjetju so menjavali funkcije od sekretarja osnovne organizacije preko predsednika sindikalne podružnice in delavskega sveta ali upravnega odbora do predsednika Ljudske tehnike. Tako so opravljali vse te funkcije vsa leta po vojni isti ljudje. Kadarkoli so delavci na sestankih izražali pripombe na račun nestrokovnosti, slabe organizacije dela in nepravilnih odnosov do delavcev, so te pripombe veljale za mojstre, sekretarja, predsednika in druge.

Po VII. kongresu ZKJ so v vodstvu tega podjetja na osnovi analize napravili spremembe, odstranili so starejše konzervativne strokovnjake, na njihova delovna mesta pa postavili mlajše, strokovno sicer manj sposobne, toda dojemljive za vse nove oblike dela in za našo socialistično ureditev.

V obrobni mestnih občinah je potrebna večja dejavnost SZDL

Janez Kermavner iz Ljubljane je sprožil nekaj misli, na katere zadevajo občinski komiteji manjših, obrobni mestnih občin. Močan poudarek kmečkemu življenju v teh občinah povzroča precejšnje težave občinskimi komitejem zlasti glede kooperacije. Ker so kmetje v okolici Ljubljane sorazmerno v ugodnih gmočnih razmerah, menijo, da ne potrebujejo kmečke zadruge in to svojo težnjo na posreden način prenašajo tudi na ostale prebivalce. Zaradi tega bi bila potrebna večja dejavnost organizacij SZDL, ki bi z intenzivnim delom dosegle večje uspehe med kmečkim prebivalstvom.

Aktivistični kader na perife-

Edvard Kardelj v Ljubljani

Ljubljana, 24. jun. (Tanjug). Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in soproga sta se sinoči po obisku v skandinavskih deželah vrnila v Ljubljano. Skupaj z njim sta prispela podsekretar za zunanje zadeve Srđja Prica in državni podsekretar v ZIS Anton Vratuša. Edvard Kardelj bo sodeloval na četrtem kongresu Zveze komunistov Slovenije.

Edvard Kardelj in Soproga Krajačić

VREME

Napoved za četrtek: Deloma sončno s spremenljivo oblačnostjo. Temperature ponoči med 11 in 16, na Primorskem 20, najvišje dnevne okoli 24 stopinj C.

DRUGI DAN CETRTEGA KONGRESA ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE

JUGOSLOVANSKA PRAKSA JE OBOGATILA IN NADALJE RAZVILA MARKSISTIČNO MISEL

V komisiji za ideološka vprašanja je Avgustin Lah govoril o ideološki vzgoji in študiju programa ZKJ v ljubljanskem okraju, kjer je v zadnji sezoni na tem področju deloval aktiv 1270 predavateljev, med njimi 850 novih. Značilno je tudi, da je med predavatelji 177 delavcev, neposrednih proizvajalcev, kar kaže, da se delavski kadri uspešno razvijajo. Mnogo osnovnih organizacij je skušalo študij programa prilagoditi interesu članstva in izpolnjevanju konkretnih nalog, dosti pa jih je pritegovalo k študiju tudi nečlane. Med težavami in pomanjkljivostmi, ki se pojavljajo, je Lah navedel premajhno skrb za nove kadre v ZK, ki še nimajo temeljitejšega osnovnega znanja marksizma ali vpogleda v naš družbeni razvoj. Manjka še ustrezne poljudne literature, pa tudi oblik študija in priprave nanj je treba posvetiti več skrbi, ker ga je treba prilagoditi potrebam prakse, ga nasloniti na individualno delo in zasnovati v skladu z interesi članstva. V zvezi s tem je treba zlasti hitreje razvijati delavske in ljudske univerze.

Marinka Ribičič je govorila o vlogi in delu ideoloških komisij pri okrajnem in občinskih komitetih ter predavateljskih aktivih v goriškem okraju. Dejala je, da je Okrajni ko-

Mitja Ribičič, predsednik ideološke komisije

Načrtnejša in perspektivnejša kadrovska politika

Dušan Bože je govoril o eni najbolj sistematičnih oblik ideološko-vzgojnega dela, o partijskih in političnih šolah, ki delujejo v Sloveniji neprekinjeno od osvoboditve. Te šole raznih stopenj je absolviralo

okrog 3000 komunistov, kar je okrog 5% članstva. Efekt pa nekoliko zmanjšuje dejstvo, da je bila skrb za smotno izbiro kandidatov in za nadaljnji razvoj absolventov premajhna, kar se hkrati kaže kot ena glavnih

Benjo Zupančič je govoril o publicistični dejavnosti komunistov. Dejal je, da nekateri izobraženci - komunisti to področje podcenjujejo ali nehoti zapostavljajo, čeprav so ravno komunisti poklicani, da tudi na tem področju opazujejo svojo dolžnost. Hkrati s širšimi in novimi možnostmi udejstvovanja, ki jih nudi izobraževanje naša socialistična družba, se je povečala tudi njena odgovornost. Dogaja pa se, da se marsikaj, s čimer bi morali izobraženci nastopiti pred javnostjo, prenaša v okviru bolj ali manj zaprtih forumov, tako da ostajajo važna mnenja in stališča premalo razložena pred širšimi krogli. Greza vso publicistično dejavnost, ki se loteva živih družbeno-političnih problemov, za dejavnost, zraslo s socialističnih pozicij, iz hotelja, da bi pospešili napredek, izboljšali naše skupno splošno družbeno delo, prispevali svoj delež k duhovni podobi našega socialističnega človeka. Tako dejavnost ne bo samo vsebinsko polna in koristna, temveč bo lahko rešila pred pozabo marsikaj dragocenega, kar je naš čas rodil, in bo sama po sebi najmočnejše orodje zoper vse vrste našemu življenju tuji miselnosti. Se posebno dragocen bo njen vpliv na mlade ljudi, ki jih je treba osvajati s prepričljivimi analizami, živim duhom in globoko zavestjo. Zupančič se je zavzel za javno dejavnost izobražencev - komunistov, ki bo vsestransko bogatila duhovno življenje naših delovnih ljudi in ki bo najboljši pomočnik v boju zoper vse tisto, kar imenujemo politični in kulturni primitivizem.

pomanjkljivosti pri organizaciji političnega šolstva. Četudi se bo redno šolstvo z reformo postopno usposabljal za poudarjanje temeljnega znanja z družbeno političnih področij, bodo se nadalje potrebne razne oblike izvenšolskega družbenega izobraževanja. Politično šolstvo bo moralo v večjem obsegu prevzeti nalogo marksistične izobrazbe odgovornih partijskih kadrov in to v različnih programskih stopnjah. Preiti je treba k smotni, perspektivni kadrovski politiki, pri tem pa tudi skrbno določiti potrebe po šolanju našega aktivnega. Hitreje in smejeje je treba dvigati zlasti tiste nadarjene mlade ljudi, ki so v praksi že pokazali svojo prizadevnost. Drugo važno načelo kadrovske politike je postopnost dvigovanja kadrov in skrb za njihov razvoj. Načrtno je treba spremljati njihovo rast in jih usmerjati, da uveljavijo svoje znanje pri konkretnem delu, hkrati pa jim omogočiti, da se izobražujejo vse do najvišje stopnje. Bole je posebej poudaril, da si mora ZK bolj prizadevati za načrtno usposabljanje propagandističnih kadrov in jim omogočiti, da se poglabljajo in specializirajo v panogah, za katere imajo največ smisla. Veliko vrzel je dejal, čutimo zaradi pomanjkanja visokokvalificiranih znanstvenih in publicističnih marksističnih kadrov. Maloštevilni delavci v živih panogah izhajajo v glavnem iz revolucionarne aktivnosti pred vojno in praktične družbene dejavnosti po osvoboditvi, ko so jih praktične potrebe same silile k študijske-

mu delu. Ta način usposabljanja idejno razgledanega kadra pa v naši razviti socialistični družbi ne more zadostovati, temveč se je treba načrtno in z daljšo perspektivo lotiti njegove vzgoje.

Ob zaključku razprave je delegatka Marija Vilfanova govorila o potrebah poglobljenega študija o mednarodnem delavskem gibanju, ki je v Sloveniji sicer živo, a vendar še vse premalo zajeto na fakultetah, in institutih in v našem tisku. Komunisti bodo morali posvetiti temu vprašanju več pozornosti. Zatem je govorila o delavskih in ljudskih univerzah, ki imajo v izobraževanju in vsestranskem kulturnem razvoju delovnega človeka pri nas edine pomembnejše mesto. Z ustanavljanjem delavskih univerz v tovarnah bodo lahko doseženi boljši rezultati v političnem, kulturno-prosvetnem in strokovnem izobraževanju delovnih ljudi.

Danes ob pol deveti uri je komisija za ideološka vprašanja nadaljevala z delom. Delu komisije je predsedoval tov. Lev Modic. Prvi je sodeloval v razpravi dr. Joža Vilfan.

Obračunal je vlogo znanosti v naši družbi, ki ji je Zveza komunistov posvečala že doslej veliko pozornost. Poudaril je, da se ne bojujemo na znanstvenem področju zgolj za to, da bi dosegli neke praktične cilje, marveč da gre predvsem za zavestno in načrtno družbeno aktivnost, ki je neposredno povezana z našim družbenim

razvojem in jo družba usmerja. Program znanstvenega dela, ki ga pripravljamo, bo omogočil, da bo postala znanstvena misel pri nas mnogo globlja, močnejša in originalnejša. To pa bomo dosegli, če bo znanost povezana s prakso, ki je glavni inspirator teorije. Jugoslovanska praksa je nadalje razvila marksistično družbeno znanost, rezultat tega pa je Program ZKJ, ki daje znanstvenim delavcem osnovo za nadaljnje temeljna raziskovanja. Na koncu je tovariš Vilfan dejal, naj pride v kongresni resoluciji do izraza tudi ugotovitev, da se proti nesocialističnim težnjam borimo z znanstveno mislijo, z močnim svobodnim razvojem znanosti.

Za njim se je oglasil k besedi tovariš Avgust Seničar, ki je govoril o ideološki vzgoji vajeniške mladine. Dejal je, da ji mora Zveza komunistov posvetiti več pozornosti, ker iz nje raste nov kader delavcev za naše tovarne. Zato je potrebno, da se mladi ljudje že v šoli seznanijo z načeli delavskega samoupravljanja in si pridobijo družbeno ekonomsko znanje, ki ga bodo potrebovali kot prihodnji upravljavci. V skrb za vaje moramo reševati tudi njihove materialne probleme. Poudaril je, da bomo s smotnejšo ideološko - politično vzgojo vajencev ustvarili pogoje za njihovo vključevanje v Zvezo komunistov, s čimer se bo kasneje povečalo tudi število mladih delavcev komunistov v delavnih kolektivih.

bolj izražal v formalni, kot pa v vsebinski preobrazbi. Poglavito pri reformi študija na fakultetah pa je, da dobijo skupnost visokokvalificirane strokovnjake, ki bodo imeli tudi vsestransko družbeno izobrazbo, ker bodo le tako neposredno koristili potrebam našega razvoja.

Razpravi v komisiji za ideološka vprašanja je nekaj časa prisostvoval tudi sekretar CK ZKJ tov. Edvard Kardelj. Njegov prihod v dvorano so delegati pozdravili z dolgotrajnim aplavzom.

Po polurnem odmoru se je v komisiji nadaljevala razprava.

Tone Poljšak je podrobno prikazal oblike ideološko-vzgoj-

nega dela v Ljudski mladini, ki je dosegla na tem področju lepe uspehe. Pri analizah vsebine ideološkega dela je opozoril tudi na pomanjkljivosti ideološko-politične vzgoje, ki se izražajo zlasti na gimnazijah in srednjih strokovnih šolah, kjer bo treba v prihodnje posvetiti temu delu vso pozornost.

Tov. dr. Viktor Damjan je izčrpno govoril o idejni rasti in izobraževanju komunistov, naslednji udeleženec razprave tov. Ivan Saksida pa je poudaril seznanjenost z prizadevanji z ideološko-politično izobrazbo komunistov v jeseniški občini in analiziral dosedanje izkušnje pri idejnem oblikovanju članov ZK.

Potrebna je večja idejnost v publicistiki in založniški dejavnosti

Nato je sodeloval v diskusiji tov. Ivan Bratko, ki je kritično obravnaval idejnost v naši publicistiki in založniški dejavnosti. Ugotovil je, da se je marksistična misel premalo uveljavila v revijah, tisku ter v kulturnih in strokovnih publikacijah. Nato je govoril o vzrokih ideološkega zaostajanja na kulturnem področju, in sploh v razvoju naše socialistične kulture. Poudaril je zlasti premajhno samozavest ustvarjalcev - komunistov, ki

Tov. Frano Skok je podrobneje razčlenil prizadevanja Zveze komunistov v goriškem okraju pri idejnem oblikovanju prosvetnih delavcev in ostalih kadrov izobražencev, kar se izražata tudi v njihovi poglobljeni družbeni aktivnosti. Potem je v razpravi sodeloval tov. Jože Pernuš, ki je osvetlil poglobljeno značilnost vsebinske reforme univerzitetnega študija, kakor tudi negativne pojave pri tem. Kot eno izmed važnih nalog, je pouda-

Ivan Regent v ideološki komisiji

Reforma univerzitetnega študija je v skladu z našimi družbenimi težnjami in razvojem

Rektor ljubljanske Univerze dr. Dolf Vogelčnik je v svoji diskusiji prikazal vzroke, ki so narekovali reformo univerzitetnega študija, ki naj bo v skladu z našimi družbenimi težnjami in razvojem. Premajhno število diplomantov, nenehno podaljševanje študijske dobe, naraščanje števila študentov z nedokončanim študijem, pomanjkanje učno-znanstvenega naraščanja, preveliko število majhnih, med seboj povezanih institutov, razdrobljenost in preobremenjenost študijskih programov fakultet, slabo poznavanje naše socialistične družbene graditve in njenih zakonitosti - vse to so bila znamenja krize na naših visokih šolah, ki ni značilna le za našo univerzo in za zastarelo podedovano študijsko sistem, marveč tudi za vsake šole drugod v svetu. Prav tako je bil škodljiv enostranski

dotok študentov iz gimnazij na univerzo, medtem ko so bila njena vrata tako rekoč zaprta za ljudi iz industrijskih šol in proizvodnje. Ko je dejal, da je doslej diplomiral komaj vsak deseti študent, je tov. Vogelčnik poudaril, da je postalo očito, kako povsem je odpravljal gimnazijski sistem kot selekcijo za pridobivanje najvišje izobrazbe.

Na koncu je med drugim dejal, da reforma našega visokošolskega sistema dobiva ob aktivnih prizadevanjih organov družbenega upravljanja novo vsebino, vsklajeno z našo družbeno stvarnostjo in potrebami.

Zatem je tov. Ivan Kranjčič iz Ptuj govoril o študiju programa ZKJ, o pomanjkljivosti pri ideološko-vzgojnem delu ter o metodah in vsebini tega dela. Ugotovil je, da smo z dosedanjim študijem programa

dosegli v mnogih tesnejšo politično orientacijo, večjo širino v ocenjevanju in reševanju posameznih družbenih problemov - večjo sposobnost osnovnih organizacij in posameznikov za samostojneje analizo stanja dogodkov in pojavov doma in v svetu.

Tov. Ivan Regent je govoril o vzgoji ljudi v duhu socialističnega humanizma v sedanjem razvoju materialnih in proizvodnih sil. Pri usposabljanju za odgovorne naloge v družbeni praksi je nujno, da naši novi kadri osvajajo marksistični pogled na svet kot svoj svetovni nazor. Govoril je tudi o vzgoji in vlogi knjižnic ter o izobraževanju odraslih.

Naslednji udeleženec razprave je bil dr. Jože Gorčič, ki je obravnaval probleme v zvezi z reformo na univerzi. Dejal je, da se je proces reorganizacije visokošolskega študija doslej

se lahko uveljavijo samo s kvaliteto svojega dela, z močjo resnice, analize in prepričljivosti. Na koncu je dejal, da moramo odločneje reševati materialna vprašanja našega množičnega kulturnega dela, ter da na tem področju še preveč zaostajamo za našim splošnim razvojem. Menil je, da bo treba čimprej z zakonskimi predpisi urediti položaj bibliotek, da bi izboljšali njihovo materialno stanje ter njihovo upravljanje vskladili z našim splošnim sistemom družbenega upravljanja.

Iz razprave v organizacijsko politični komisiji

(Nadaljevanje s 1. strani)

in malomarnega odnosa do delavcev. Kaj pa pomeni puščati delavce brez jasne orientacije, kaj hočemo od določenem položaju, in izpostavljati jih raznim protisocialističnim vplivom, pa so morali komunisti v revirjih še posebej občutiti. Dogodki so jih opozorili, da se z razpoloženjem ljudi ni igrati. Posebno so, če komunisti odpovedo v svojem aktivističnem poslanstvu in namesto njih stopijo v osrednje razni demagogi in propagandni elementi, ki nimajo z našo socialistično stvarnostjo nič skupnega.

Zato so se odločno zavzeli za to, da bi se komunisti ne znašli več na repu stihije, da bi se znali boriti proti njej, proti raznim zaostalim pojmovanjem in proti demagogiji posameznikov. Predvsem so se trudili zagotoviti potrebno veljavo vsem socialističnim oblikam družbenega upravljanja.

Pelko Florijan iz Celja je govoril o delu organizacij Zveze komunistov v stanovanjskih skupnostih celjske občine.

Frano Hočevar iz Črnomlja je govoril o delu in življenju komunistov na področju občine Črnomelj, ki je značilno tudi za vso Belo krajino. Ugotovil je, da se je precej zmanjšalo članstvo kmečkega prebivalstva, obenem pa so začeli sprejemati nove mlade članove. Tako so na občinski konferenci ugotovili, da je pravzaprav več

osnovnih organizacij na terenu, v katerih že več let niso sprejeli nobenega člana v ZK. Treba bo predvsem izkoreniniti mnenje, da mlad človek ne zasluži postati član ZK, ker »nima take preteklosti in zaslug, kakor starejši člani.« se pravi člani iz časa med vojno.

Delegat Miro Peseja iz Maribora je govoril o delu osnovnih organizacij Zveze komunistov na vasi.

Srečko Krč z Jesenice je obširno govoril o družbeno politični dejavnosti Ljudske mladine. Pri tem je poudaril, da pri političnih delavcih, pedagogih in aktivistih le dozoreva spoznanje, da socialistična vzgoja mladine ni zgolj mladinsko vprašanje, temveč da je to predvsem splošno družbeno vprašanje. To je vzrok, da so politična vodstva začela skrbneje proučevati mladinska vprašanja in pogostejše analizirati stanje med mladino, delo organizacije Ljudske mladine, vzgojne probleme v šolah in društvih itd. Zato je danes vedno manj ugotavljanja, da sodobna mladina nima dovolj ideolov, da težko lagodnemu življenju, ne vidi pa svojih dolžnosti in ji niso mar problemi in težave družbe.

Ivan Kovač iz Celca je bil mnenja, da nekatere partijske organizacije preveč zanemarljivo prepoznajo pomen dejavnosti osnovnih organizacij in da je med članstvom premalo kmečkih proizvajalcev.

O istem vprašanju je govoril tudi delegat Lojze Herman iz Ljubljane, ki je svoja izvajanja opiral na podatke iz občine Ljubljana-Center. Poleg tega je našel tudi vprašanje formiranja osnovnih organizacij. Po statusu te se organizacije lahko ustanovljajo v podjetjih, na vasi, v naselju in v enotah JLA. V zadnjem času pa je čutil vedno več želja za formiranje partijskih organizacij v raznih trgovskih in drugih neproizvodnih podjetjih. Take predloge je občinski komite sicer zavrnil, in predlagal formiranje partijskih aktivov tam, kjer so potrebe in pogoji za to. Vendar pa je praksa pokazala, da nekateri občinski komiteji soglašajo z ustanavljanjem osnovnih organizacij, ne glede na to, ali gre za podjetje, ustanovo, zavod itd. Tako praksa pa utegne postati škodljiva, zlasti v mestih in večjih središčih, kjer si zadnje čase prizadevamo močnejše angažirati komuniste okrog problemov stanovanjskih skupnosti.

O vprašanju partijske organizacije v Tovarni avtomobilov v Mariboru je govoril delegat Marko Križnik. Povedal je, da je bil politični položaj v tovarni nekaj let nazaj slabši kot v zadnjem času, ki je osnovna organizacija ZK stanje sistematično pregledala ter ugotovila, da izvira večina težav iz sistema dela komunistov v podjetju, ki so se preveč izolirali od proizvodnih vprašanj. Lani je tovarniški

komite uvidel, da je treba položaj v podjetju popolnoma preokreniti, čeprav je pri izvajanju tega sklepa naletel na vrsto težav, prav zaradi tega, ker je več let zanemarljivo življenjska vprašanja. Od tedaj naprej je organizacija v podjetju ponovno prevzela vlogo, ki ji pripada.

Dolka Boštjančič je govorila o uveljavljanju mladine - predvsem ženske - v naši družbeni stvarnosti. Med drugim je dejala, da morajo komunisti s posebno pozornostjo spremljati in pomagati k naglejšemu oblikovanju žene v socialističnem smislu, da bo tudi sama odvrnila navade in predsodke, ki so odsev stare, preživeteljske miselnosti. Zato nam ne more biti vseeno, kako žive mladinke in mlade žene, v koliko se lahko in kako se strokovno usposablja, kako duhovno rastejo, kakšna je njihova dejavnost v našem gospodarskem in političnem mehanizmu.

Andrej Levničnik iz Skofje Loke se je dotaknil problema, ki zadeva preobremenjenost posameznih komunistov s funkcijami, potem pa je poudaril, da je v skofjski občini približno 40 odstotkov vseh članov ZK, ki nimajo niti ene funkcije, oziroma ne delajo niti v eni družbeno-politični organizaciji ali v kakšnem organu družbenega samoupravljanja. Anketa in analiza, ki so jo izvedli v tej občini, sta pokazali, da je na 6% članov ZK prišlo več kot tri sto

različnih funkcij. Ugotovili so, da je največ komunistov, ki so brez funkcij, starih do 40 let ali približno 70%. Glede na zaposlitev je analiza pokazala, da 89% delavcev brez vsake funkcije. Sprito teh dejstev je občinski komite sprejel nekatere ustrezne sklepe.

Gustav Guzej iz Pirana je najprej omenil, da je v tej občini vsak šest, v nekaterih podjetjih, na primer v »Splošni plovič«, pa celo vsak tretji zaposlen član ZK. Skoro polovico teh članov je bila sprejeta zadnja leta. V glavnem so to mladi ljudje, ki so se izkazali bodisi v podjetjih, bodisi v različnih organizacijah in društvi, zlasti pa v organih delavskega in družbenega upravljanja.

Janez Nedog je govoril predvsem o terenskih organizacijah in o aktivnih komunistov v mestih in industrijskih središčih. Dejal je, da v Ljubljani in v drugih večjih potrošnih središčih ljubljanskega okraja nekatere te organizacije še ne dajejo zaželenih rezultatov. Vse preveč so zaprte same vase in odmaknjene od pestrega in politično občutljivega življenja ter dogajanja, ki se odvija v njihovi okolici. Komuniste vse preveč ocenjujejo samo po tem, kako obiskujejo organizacije in študijske sestance, kako plačujejo članarino, premalo pa s stališča, kakšno je njihovo delo med množicami, na zborih volivcev, na sejah družbeno-upravnih organov itd.

Na dopoldanskem zasedanju politično-organizacijske komisije so se govorili Miro Torčevsky iz Novega mesta o problemih, ki so se pojavili

po združitvi treh občin v novo, ekonomsko močnejšo novomeško občino; Stefan Nemec z Jesenice o delu komunistov v jeseniški železarni; Aleksander Kutoš iz Beltincev o dejavnosti SZDL in vlogi komunistov v njej; Marjan Dajman iz Maribora se je dotaknil nekaterih problemov, ki zadevajo kmečko in srednješolsko mladino; Boris Milčič o delu komunistov v kovaški občini, pa tudi o njenih gospodarskih problemih; Marija Levcar o uspehih, ki jih je dosegla Partija v občini Gornja Radgona in Zvonko Uršič o delu komunistov v SZDL in v organizaciji LM zlasti v kmečkih predelih.

V popoldanskem delu razprave v organizacijsko politični komisiji, ki ji je predsedovala Cilka Mačkova, je prva govorila delegatka iz Ljubljane Majda Bojc. Svojo razpravo je naslonila na ugotovitve v referatu tovariša Marinka, da so narodnostne manjšine pri nas deležne družbenega sistema, ki je v bistvu spremenil človeške odnose in da ob tem, ko zagotavljamo narodnostni obstoj manjšin, dajemo vsakemu pripadniku le-teh možnost, da se kot državljani neposredno vključijo v organe samoupravljanja. Tako je danes delujoča v Ljudski skupščini LRS dva poslanca, pripadnika manjšine, v okrajnih in občinskih odborih in svetih 76 občanov, v delavskih svetih 185, v združnih svetih 90, v okrajnih komitejih ZK 11, v okrajnih in občinskih odborih SZDL pa 25 pripadnikov narodnih manjšin.

Cepar pri nas nimamo kompaktnih manjšinskih področij, načelno zagovarjamo dvojezičnost, ker vodi k strpnosti, k spoštovanju drugega naroda, k zblizovanju narodov ob mejah. O pogojih in delu partijskih organizacij na univerzi je govoril delegat Vaso Gluhajčič.

nost, ker vodi k strpnosti, k spoštovanju drugega naroda, k zblizovanju narodov ob mejah.

Delegat Jože Gričar iz Maribora je govoril o sistemu vodstev osnovnih organizacij in o kadrovske politiki nasilno.

Dejal je, da je treba gledati stopnjo družbenega razvoja, ki smo jo dosegli, zahtevati, da bo vsaka osnovna organizacija in vsak komite Zveze komunistov vodil politiko Zveze komunistov Jugoslavije na svojem področju. Vsaka osnovna organizacija se mora čutiti popolnoma odgovorna za vsa vprašanja na terenu in mora voditi politiko na svojem področju.

Delegat Stefan Brumec iz Slovenske Bistrice je govoril o delu osnovne organizacije v zvezi z mladimi, na novo sprejetimi člani in je poudaril potrebo po pomlajevanju osnovnih organizacij in po skrbi za razvoj in aktivnost mladih članov.

Delegat Tone Kropčev je govoril o problemih Ljudske mladine Slovenije, ki zajema danes 109.300 mladincev in mladink. Ugotovil je, da je z razvijanjem politične aktivnosti šla mladina ob Zvezi komunistov tesno v korak s splošnim prizadevanjem in široko aktivnostjo vseh organiziranih subjektivnih sil za razvoj materialnih osnov socialistične graditve in za utrjevanje sistema ljudske demokracije.

Na koncu diskusije v politično-organizacijski komisiji sta govorila še tovariši Stane Fele iz občine Bežigrad v Ljubljani in Gino Gobbe

DRUGI DAN CETRTEGA KONGRESA ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE

Uspehi naše socialistične graditve pomenijo zgodovinski korak naprej za nas in za ves demokratični svet

Na torkovski popoldanski seji v komisiji za delavsko in družbeno samoupravljanje se je oglašal pa referatu Staneta Kavčiča, delegat iz Lendave Milan Frančeskin, ki je uvodoma poudaril, da se kažejo v delavskem in družbenem samoupravljanju v območju njihove občine težave, ki izvirajo iz sorazmerne zastopnosti njihovih krajev. Razvoju delavskega in družbenega samoupravljanja marsikje ni pod neposrednim vplivom komunistov, ker teh ni. Vendar je razveseljivo, da se uveljavlja v organih delavskega in družbenega samoupravljanja čedalje več mladine.

Delegat Lojze Rihtar iz Seno-vega je razpravljal predvsem o vlogi komunistov v vseh organih samoupravljanja na območju občine. Povedal je, da so v tej občini dosegli sorazmerno velik napredek v razvijanju delavskega in družbenega samoupravljanja. Se pred leti so delavci razpravljali samo o proizvodnji, medtem ko razpravljajo danes prav o vseh vprašanjih. Velik delež v pripravi in izvedbi takšnih bujen razvoj samoupravljanja pripada komuni-

stom, katerih je nad 50% med člani delavskih svetov. Razen tega ugodno vpliva na razvoj delavskega in družbenega samoupravljanja tudi sorazmerno precejšnja udeležba mladine, saj je 20% članov delavskih svetov iz njenih vrst.

Andrej Petelin je razpravljajal o vlogi in delu krajevnih odborov. V mestih in industrijskih središčih so se že dokaj uveljavile stanovanjske skupnosti kot organi družbenega upravljanja, na vasi pa naj bi krajevni odbori prevzeli vlogo stanovanjskih skupnosti v urejanju naselij in za zadovoljevanje potreb državljanov.

Uspešno delo krajevnih odborov bi močno vplivalo tudi na pobudo kmetijskih zadrug. Te naj preoblikujejo v velike kmetijske gospodarstvo tako, da se usmerijo predvsem na organizacijo kmetijske proizvodnje in na oblikovanje socialističnih družbenih odnosov na vasi. V nekaterih občinah vloga krajevnih odborov ne razumejo pravilno. Dogaja se celo, da pravilno, da krajevni odbori niti niso potrebni.

majo skoraj nobenih pravic v razdeljevanju dohodka. V glavnem so vse pravice pridržane generalnim direktorjem ali pa republiškimi podjetjem. Nedvomno pa je moč na osnovi določenih meril ugotoviti, kolikšen je prispevek vsake posamezne enote pri ustvarjanju celotnega dohodka, kakor je tudi moč ugotoviti prispevek vsakega posameznika, kar naj bo osnova za nagrajevanje.

Zahteva po nagrajevanju po

Komunisti v boju z birokratskimi pojavi

Franc Leben iz Jesenic je poudaril, da se je delavsko upravljanje med kolektivi jeseniške občine najmočnejše uveljavilo v železnici. Do lanskega leta so imeli v njej tudi obratne delavske svete, njihovih pooblastil pa ob ustanovitvi leta 1953 niso dovolj proučili. Z reorganizacijo tovarne na pet proizvodnih enot bodo znova ustanovili obratne delavske svete ter tako delavsko upravljanje bolj približali neposrednim proizvajalcem.

Uroš Rupreht iz Ljubljane je govoril o boju komunistov proti birokratskim pojavom v podjetjih. Pismo Izvršnega komiteja CK ZKJ je posebej opozorilo na te pojave in okrajni komite je že dvakrat analiziral, kako se smernice pisma uveljavljajo na območju okraja. Analiza je pokazala, da so bili doseženi veliki pozitivni rezultati, toda razni škodljivi pojavi še niso do kraja izkoreninjeni.

Z nekaterimi primeri je go-

voril tudi v teh kolektivih vedno bolj prodira in se ne moremo zadovoljiti z dosežanjo dokaj destimulativno delitvijo osebnega dohodka po tarifnih postavkah in nad njimi. Naloga komunistov in vseh družbenih organizacij na železnici in na pošti je torej, da čimprej odstranijo nasprotja med demokratičnimi pravicami delavskega upravljanja in minimalno gmotno osnovo gospodarjenja v osnovnih enotah.

vornik ilustriral take birokratske težnje. V nekem podjetju je član delavskega sveta vprašal, zakaj je direktor na svojo roko povišal plačo nekemu uslužben- cu. Posledica tega je bilo zasli- ševanje, ki je obsegalo 104 tip- kane strani. Nekatera vodstva podjetij še vedno omalovažujejo delavsko upravljanje, ki da je samo formalnost, drugod spet je vzelo delavsko upravljanje v podjetju v zakup le nekaj ljudi okrog vodstva podjetja. Tipični birokratski pojav je tudi, da obsega gradivo, ki ga pripravljajo na zasedanju delavskega sveta, le eno varianto, tako da delavskemu svetu ni dana mož- nost ocene, katera rešitev bi bi- la ekonomsko in družbeno spre- jemljivejša.

Seveda takih pojavov ne sme- mo posploševati, je naglasil Ru- preht, opozarjajo nas pa, da morajo biti komunisti vse bolj budni in da morajo reagirati na take pojave vse odločneje kot doslej.

Stevo Krajačič, Edvard Kardelj, Boris Kraigher in Pepa Kardelj med odmorom

lavec v družbenem upravlja- nju ali v delavskem svetu re- ševal probleme na tak način, da bodo v skladu z interesi podjetja, vendar pa tudi v skladu s splošno našo gospo- darsko politiko. Na seminarjih in v šolah naj bi članom orga- nov delavskega in družbenega upravljanja ter komunalnega sistema odprli temeljno druž- beno in ekonomsko orientacijo, dati pregled najosnovnejših bistvenih elementov celotnega sistema in mehanizma organov družbenega upravljanja. To je danes nujno potrebno, je na- daljeval tovariš Krivic, če ho- čemo zagotoviti pravilno koor- dinacijo vseh naših organov v raznih področjih. Tako bi do- segli tudi hitrejšo dviganje ka- drov iz proizvodnje in aktivis- tov družbenega upravljanja v raznih področjih. Pri tem pa je opozoril še na to, da nam manjka poljudnih brošur, ki bi obravnavale to problematiko. Brez take splošne izobrazbe, je dejal, seznanjanje z osnovnimi družbeno ekonomskimi in družbenimi problemi ter po- znavanja osnov sistema ter mehanizma organov družbene- ga upravljanja danes ni moč uspešno delati v nobenem or- ganu delavskega, komunalne- ga ali pa ostalega družbenega upravljanja, ni mogoče doseči, da bi delo teh organov dvig- nili na višjo raven ter izbolj- šali kakovost dela teh organov.

Tovariš Krivic se je nato do- taknil še treh vprašanj: band-

nega in proračunskega siste- ma, samouprave socialnega za- varovanja in pravosodja.

Milan Lošterk iz Celja je razpravljajal o problemih samo- uprave socialnega zavarovanja. Organi samouprave socialnega zavarovanja v Celju so lani in letos izvedli ob podobi sindi- katov dve akciji za prenos ne- katerih poslov socialnega zava- rovanja na gospodarske orga- nizacije. Od 223 gospodarskih

Stane Kavčič, predsednik komi- sije za delavsko in družbeno upravljanje

organizacij se jih je odzvalo le osm in še od teh sta deans- ke prevzeli to službo le dve gospodarski organizaciji. Celu organi delavskega samoupravl- janja predvsem pa upravni odbori so odklanjali prevzem te službe zlasti pod vplivom uslužbenškega aparata, ki se je branil prevzeti to za zava- rovanje silno občutljivo služ- bo.

Vilma Pirkovič, delegat iz Novega mesta, je razpravljala o uveljavljanju kmetijskih žena v našem družbenem življenju. Naglasila je, da je bilo do lan- skega leta v upravnih odborih kmetijskih zadrug komaj 5% žena. Letos pa se je ta odstotek povečal na 18. V novo izvolje- nih združenih svetih se večina izvoljenih žena aktivno udele- žuje ter igra v njih pomembno vlogo. Posebej je opozorila, da je pri nas še precej tak- kih osnovnih vaških orga- nizacij Zveze komunistov, pa tudi nekaj komitejev, ki še sploh niso obravnavali vpraša- nja aktiviziranja kmetijskih že- na, kaj šele, če bi sistematično delali na tem področju.

Franjo Pajek iz Mozirja je posebej opozoril na nekatere slabosti, ki se pojavljajo v gos- podarskih organizacijah, in na včasih neodgovorno delo komunistov in njih.

Delegat Gabriel Leban iz Nove Gorice se je zadržal ob dveh primerih sprejemanja ta- rifnih pravilnikov v goriskem (Nadaljevanje na 4. strani)

Pomanjkljiva gmotna osnova za hitrejši razvoj samoupravljanja na železnici in na pošti

K besedi se je nato priključil Humbert Grčnik, ki je govoril o delavskem upravljanju na železnici in pošti. Temeljno vpra- šanje delavskega upravljanja ta- ko na železnici kot na pošti je pomanjkljiva gmotna osnova upravljanja. Od tega je namreč

odvisno nadaljnje poglobljanje delavskega upravljanja na teh področjih. Res so te službe ta- kaka značaja, da jih je treba centralno urejati, vendar je vr- sta stvari, ki bi jih mogli pre- pustiti osnovnim enotam in po- djetjem v odločanje. Te danes ni-

Smisel organov samoupravljanja je v neposrednem odločanju samih državljanov

Drugi dan kongresa se je v komisiji za delavsko in druž- beno upravljanje prvi oglašil k besedi tovariš Vlado Krivic. Opozoril je na nekatere mo- mente, ki lahko vplivajo na hi- trejši, oziroma na počasnejši razvoj in skladnost funkcionir- anja celotnega sistema druž- benega samoupravljanja.

V dosežanju fazi razvoja, je dejal Krivic, ko se je število organov družbenega upravlja- nja tako zelo povečalo, bi morali komunisti in sploh vsi družbeni delavci posvetiti do- loženo pozornost razvijanju in pospeševanju odnosov med te- mi neštevitimi in pestrimi orga- ni družbenega samoupravlja- nja, ki delajo v zelo različnih pogojih in ki so tudi po svoji strukturi ter po funkcijah pre- cej različni.

V praksi imamo opraviti še z dvema skrajnostima. Prva se kaže v tem, da posamezni or- gani družbenega upravljanja ljubosumno čuvajo svojo neod- visnost ali se zapirajo vase, druga skrajnost pa se kaže v težnjah, da skušajo na star hi- erarhični način administrativ- no povezovali tako imenovane nižje in tako imenovane osnov- ne in stranske organe družbe- nega upravljanja kot jih pone- kod še administrativno in hi- erarhično stopnjujejo. Ti poja- vi nam dokazujejo, da še ni povsod do kraja uveljavljeno načelo, da je osnovni pogoj za delo teh organov njihova sa- mostojnost. Smisel organov družbenega upravljanja je se- veveda v tem, da proizvajalci ozi- roma državljanji neposredno in dokončno odločajo v vseh vpra- šanjih, ki sodijo v njihov de- lokrog. Meje njihovega dela in ukrepanja so začrtane zgolj z zakoni in predpisi, po drugi strani pa z objektivnim mate- rialnim stanjem, to se pravi, s sredstvi in viri, s katerimi razpolagajo. Vendar lahko ugo- tovimo, da je ta slabost danes že izjemna in smo jo pogostej- še srečavali pred leti, ko smo za- čeli graditi naš novi sistem.

Govornik je na to opozoril, da delajo posamezni organi družbenega upravljanja pre- več izolirano, iz česar se po- raja tudi ozki lokalizem. Tako zapadajo organi zelo radi pod vpliv administrativnih orga- nov in se v njih pogostejše uve- ljavljajo težnje, ki niso skladi- ne z družbenimi načeli in in- teresi socialističnega družbenega razvoja.

Zaradi sistematičnega vskla- jevanja naporov teh najrazlič-

nejših organov družbenega upravljanja, pravilnejšega gi- banja in razmeščanja kadrov, predvsem na zaradi uveljavljanja novih kadrov, je na tem torišču zlasti potrebno odgovorno an- gažiranje komunistov in vseh zavestnih družbenih delavcev.

Ugotoviti moramo pozitivno dejstvo, je nadaljeval govornik, da so zbori proizvajalcev odigrali pomembno vlogo har- moničnega vsklajevanja druž- benega samoupravljanja, med- tem ko je — mislim, da je to precejšnja slabost — ostalo področje socialnega zavarova- nja dokaj odmaknjeno tako od komune kakor tudi od delav- skih svetov. Treba je reči, da pravzaprav ne gre samo za tes- nejše horizontalno povezova- nje in vsklajevanje dela posa- meznih, sicer samostojnih or- ganov upravljanja, ampak gre za nekaj več. Rekel bi, za čim bolj živ stik, oziroma za tesnej- šo naslonitev na delavsko upravljanje, ki je ne samo naj- starejši organizem našega dru- žbenega samoupravljanja, am- pak je dejansko v najširšem pomenu besede temelj celotne- ga našega sistema socialistične demokracije, oziroma sistema družbenega upravljanja. To je treba poudariti zato, ker je od pravilnega razumevanja tega vprašanja odvisen hitrejši ozi- roma počasnejši tempo razvoja

Tovariši Ranković, Leskošek, Radosavljevič in Mijatović so včeraj obiskali Moderno galerijo

vseh najvažnejših organov družbenega samoupravljanja, predvsem pa hitrost in uspeš- nost obvladovanja raznih sla- bosti in nesocialističnih teženj. Če bi bili ti organi bolj pove- zani z delom delavskih svetov in drugih organov na področju gospodarstva, bi bilo teh poja- vov precej manj.

Drugo bistveno vprašanje utrjevanja socialistične demo- kracije je predvsem vprašanje povezanosti organov družbene- ga upravljanja z volivci. Ko govorimo o potrebi boja komu- nistov in drugih socialističnih zavestnih sil proti ostankom birokratizma, je treba reči, da jih je treba premagovati pred- vsem z uveljavljanjem zborov volivcev in zborov proizvajal- cev.

Večkrat je že bilo naglašeno, da ti organi niso imuni pred birokratizmom. Rečemo lahko še več: danes je birokratizem lahko najnevarnejši prav v teh organih, odnosno, da ga je danes prav tam čutiti največ. — Tovariš Krivic je opozoril, da se kažejo ostanki birokratizma dostikrat v odnosih delavskih svetov do obratnih delavskih svetov in seveda v odnosih do samih proizvajalcev. Dalje se kažejo v odnosih občinskih ljudskih odborov do zborov volivcev, v odnosu delavskih svetov trgovskih podjetij do

dela potrošniških svetov, v or- ganih socialnega zavarovanja v odnosu do podružnic in do zavarovancev itd. Jasno pa je, je nadaljeval tovariš Krivic, da je spricho prenešenege teži- šča v odločanju in prenosu ve- čine materialnih sredstev na kolektive in komune predvsem tu treba osredotočiti največjo pozornost družbenim delavcem proti morebitnim pojavom ne- zakonitosti, samovolje, nede- mokratizma ipd.

Tretje vprašanje, ki se po- javlja v zvezi s hitrejšim raz- vojem družbenega upravljanja, pa je kadrovska politika na tem področju. Kljub doseže- nim velikim rezultatom mor- amo ugotoviti, da bomo mo- rali še hitreje in še bolj siste- matično uvajati nove delavske mladinske kadre. Število pro- izvajalcev v organih družbe- nega upravljanja izven podje- tja se je sicer povečalo, marsi- kje pa je še odločno premajh- no in je to ena izmed temelj- nih slabosti sestave teh orga- nov. Tovariš Krivic je nato naglasil, da bi bilo treba v or- ganih delavskega in družbene- ga upravljanja povečati tudi število sodelujočih, n. pr. usta- noviti obratne delavske svete v podjetjih in komisijah, us- navljati nove krajevne odbore, pri ljudskih odborih oblikovati še nove svete itd. Nato pa je prešel na izobraževanje v de- lavskem in družbenem komu- nalnem upravljanju.

Pred dobrim letom smo usta- novili republiški zavod za izo- braževanje v delavskem in družbenem upravljanju. Hkrati pa so po okrajih ustanovili še razne šole za delavsko in dru- žbeno upravljanje. Ti zvojni zavodi opravljajo zelo koristne vzgojne in kadrovske naloge. Orientirani so na najbolj ak- tivne mlade kadre iz vrst ne- posrednih proizvajalcev in ko- munalne samouprave. Tovariš Krivic je nato omenil, da smo pravzaprav šele na začetku po- ljudnega, družbenega, ekonom- skega in političnega izobraže- vanja. Opozoril pa je, da tem- eljni dosežani sistem izobra- ževanja na preveč ozkih okvi- rih. Tako n. pr. v podjetjih in komunah obravnavajo proble- me s stališča samega podjetja ali pa s stališča same komune. Po njegovem mnenju je nalo- ga takega izobraževanja pred- vsem v tem, da zagotovimo obravnavanje snovi s širšega, vseslovesnega in splošnega jugoslovanskega vidika tako, da bo poslednji odgovorni de-

Ideološko delo -- napotilo za akcijo

(Nadaljevanje s 2. strani)

Janez Čuden je govoril pred- vsem o problemih in pomenu ideološko vzgojnega dela z mladino in o zavednih izkuš- njah v kranjskem okraju.

Janez Stanonik je razpravljal o idejno političnem boju na področju kulture, prosvete in znanosti. Govorec o proble- mu tako imenovanega svobodne- ga intelektualnega dela je poudaril, da je pri nas edino- le markizem lahko osnova in podlaga sleherne dejavnosti na področju družbenih ved. Pri tem je opozoril, da v klasičnih delih marksizma ni in ne more biti definitivnih rešitev za vprašanja, ki se pojavljajo v družbenem razvoju, da pa vse- bujejo osnovne in trajne prin- cipe, na katerih morajo vsaka- rakotno temeljiti tudi sodobna raziskavanja. Vse ideološko, teo- retično delo pa ima smisel in pomen le tedaj, če je usmer- jeno v prakso, če deluje kot napotilo za akcijo. Tov. Sta- nonik je nato govoril o tem, da so zlasti dandanes vse družbene vede globoko politi- zirane in da ne obstajajo tako imenovane čiste ali avtonomne vede, ki se večinoma pojavlja- jo samo kot skrite oblike ten- denciozne infiltracije reakcio- narnih in sovražnih nazorov. Za primer je navedel teorijo tako imenovanega optimalnega ekonomskega modela, ki se po- javlja tudi v našem gospodar- stvu in ki zanika vlogo poli- tičnega faktorja v ekonomskih projektih, pri čemer pa njeni zagovorniki pozabljajo, da je ta teorija zrasla v čistih kapita- lističnih pogojih. Tov. Stanonik je nato govoril o splošnem odnosu komunistov do znan- stvenikov in teoretikov de- markizmov in ugotovil, da je bil ta odnos doslej preveč brezbržen in prizanesljiv. Zavzel se je za odločen idejni boj in ostro polemiko na vseh

področjih znanosti in kulture, kjer se je ponekod udomačil nekakšen princip vzajemne to- lerance, ki pa je nedvomno znamenje in izraz nekih raz- rednih interesov. A kakor se morajo komunisti povsod od- ločno in aktivno boriti proti idejnim nasprotnikom, tako morajo med seboj gojiti odkri- tosrčno tovariško kritiko. Le na ta način bodo tudi lahko izpopolnjevali svoje teoretično znanje in dalje razvijali mark- siistično znanstveno misel. Po- udaril je še, da brezkompro- misna polemika in borba za razčiščenje idejnih vprašanj sicer ne more preprečiti ali praktično onemogočiti takih ali drugačnih sovražnih tendenc, da pa lahko mnogo prispeva in da je bistveno potrebna pri pojasnjevanju in pravilnem tolmačenju drugačnih ukrepov, in ki kadar jih take tendence in sovražni pojavi izkazujejo.

Franček Knafelec je govoril o reformi šolstva in o vlogi, ki jo imajo pri tem mladi komu- nisti. Govorec o izkušnjah dijaških osnovnih organizacij v Celju je poudaril, da si mladi ljudje globoko in utemelje- no žele resnično sodobne šole in v njej resnično sodobnih predavateljev.

Rok Globočnik je razpravljajal o problemih študija in se ob konkretnih primerih zavzemal še za nove, bolj pestre oblike, ki naj bodo tesno povezane s politično prakso.

Ivan Potrč je obravnaval ne- katere probleme kulturne po- litike. Uvodoma je poudaril, da bi bilo napačno mnenje, češ da so ta vprašanja zanemarlj- na, temveč da je nasprotno re- ševanje teh vprašanj zlasti v zadnjem v splošnem dobro za- stavljen. Toda razvoj naše družbe nalaga kulturnim de- lavcem tudi vedno nove nalo- ge in odgovornosti, ki pa jih ne opravljajo zmeraj v zadost-

ni meri. Tov. Potrč je podrob- neje govoril o pomanjkljivo- stih in napakah, ki se kažejo pri delu naših gledaliških usta- nov, pri filmu, pa v zvezi s tem tudi v tisku, knjigi naši kritiki in publicisti se vse premalo zavedajo svojih nalog, preslabo izvršujejo svoje poslanstvo, ki je v tem, da z vsemi silami pomagajo pri formiranju prave socialistične zavesti naših de- lovskih ljudi. Govoril je tudi o delu organizacije književni- kov — komunistov in o njenih konkretnih akcijah na idejno političnem področju.

Bogdan Osolnik je govoril o poglobljenem in vsestranskem ideološko vzgojnem delu kot pogoj nadaljnjega razvoja so- cialistične demokracije, pri čem- er se kot poglavitni elementi nakazujejo vprašanja boja za javno mnenje, za obveščenost in pravilno orientacijo delov- nih ljudi. Široka javnost ima premalo vpogleda v delo upravnih odborov komun itd., zaradi česar pa množice de- lovskih ljudi tudi ne morejo v zadostni meri aktivno posegati na vsa področja, ker bi bilo njihovo udeleževanje in vpli- vanje zaželeno in nujno. Tova- riš Osolnik je poudaril, da mo- rajo komunisti bolj skrbeti za razvoj tiska, radia, filma in drugih sredstev nazorne pro- pagande ter informiranja, kajti vloga, ki jo igrajo ta sredstva v našem življenju še znostaja za možnostmi, ki jih nudijo ti moderni pripomočki.

Dopolnidsko zasedanje je zaključil Franc Skoberne, ki je govoril predvsem o delu komu- nistov na vasi in o posebnih problemih, ki so v zvezi s tem pokažejo v Pomurju.

DRUGI DAN ČETRTEGA KONGRESA ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE

Osnovna politična linija našega razvoja mora priti do izraza v družbenem planu sleherne občine in gospodarske organizacije

Prvi diskutant v komisiji za gospodarska vprašanja Rudi Čačinovič je razpravljal o spremembi strukturi prebivalstva Slovenije, ki jo je povzročil nagli razvoj našega gospodarstva po osvoboditvi, posebno pa še v obdobju po letu 1953. Dotaknil se je tudi vključevanja delovne sile v gospodarstvo na tako imenovanih nerazvitih področjih, ki so zaostala za povprečnim tempom našega razvoja. Poudaril je, da gospodarski razvoj ne pomeni samo povečanja bruto proizvoda, narodnega dohodka, splošne blaginje, temveč da prinaša spremembo tudi v socialnem sestavu prebivalstva. Ta sprememba pa je najpomembnejši pogoj za spremembo odnosov med ljudmi v socialističnem smislu, za zgraditev socializma.

Ko je v zvezi z razvojem socialnega sestava našega prebivalstva ugotovil, da se je relativni delež aktivne delovne sile, take regionalne razlike, seveda povzročajo tudi različni pogoji za delo komunistov. Temu problemu bo morala tudi resolucija o bodočih nalogah ZKS posvetiti vso skrb. Ob koncu je naglasil, da bi morali vsi komunisti, posebno tisti, ki delajo na odgovornih mestih v našem gospodarstvu, brez kakršnih koli lokalističnih težej podpreti napore, ki strema za omiljenjem prevelike koncentracije industrije v sedanjih centrih. S tem bomo zmanjšali pritisk na komunalne sklade in zaposlili presežke delovne sile. Omogočili pa bomo tudi skladnejši razvoj vseh naših področij, saj bodo tako bolj zaostala področja vsekakor lahko mnogo hitreje napredovala, tako gospodarsko kot politično.

republice nimajo. Čačinovič je poudaril, da taka razporeditev delovne sile, take regionalne razlike, seveda povzročajo tudi različni pogoji za delo komunistov. Temu problemu bo morala tudi resolucija o bodočih nalogah ZKS posvetiti vso skrb. Ob koncu je naglasil, da bi morali vsi komunisti, posebno tisti, ki delajo na odgovornih mestih v našem gospodarstvu, brez kakršnih koli lokalističnih težej podpreti napore, ki strema za omiljenjem prevelike koncentracije industrije v sedanjih centrih. S tem bomo zmanjšali pritisk na komunalne sklade in zaposlili presežke delovne sile. Omogočili pa bomo tudi skladnejši razvoj vseh naših področij, saj bodo tako bolj zaostala področja vsekakor lahko mnogo hitreje napredovala, tako gospodarsko kot politično.

S stališča zaposlenih je tretjina industrije osredotočena v ljubljanskem okraju, dobra tretjina v mariborskem, šestina v kranjskem in osmina v celjskem okraju; torej v štirih okrajih 85% vseh zaposlenih v LRS. Na drugi strani pa imajo Koper 4,54%, Novo mesto 4,4%, Gorica 4,12, Murska Sobota pa le 1,93% vseh zaposlenih v industriji. Takih razlik v strukturi med posameznimi področji, kot je to primer v LRS, druge

ostalih čimteljev v proizvodnji lahko celo škodljivo vpliva na celotni učinek kolektiva, ki pa je nedvomno glavni cilj takega nagrajevanja. Opozoril je, da ugotovimo, pr. posameznik, ki vidi samo svojo normo, škodljivo vpliva, če pri tem ne upošteva uporabe materiala, energije itd. Vsak posameznik mora misliti tudi kolektivno, to je, da je njegov uspeh odvisen od dela celote. Zato naj nekateri objektivni, še bolj pa subjektivni vzroki.

Pogoji za hitrejšo vključevanje socialističnih gospodarstev v preobrazbo vasi

Miran Cvenk je razpravljal o vlogi velikih socialističnih gospodarstev pri pospeševanju kmetijskega in socialističnega preobrazbi vasi. V nadaljnjem je poudaril zlasti potrebo po neposrednem vključevanju socialističnih posestev v proces socialistične preobrazbe vasi, za kar je vse več pogojev. Vedno več je različnih težej, zlasti v nekaterih območjih, da ponujajo privatni proizvajalci svojo zemljo socialističnemu sektorju v zakup. Te težje bodo neogibno se naraščale hkrati s krepitvijo socialističnih posestev. Teh možnosti ne gre zamujati, zato naj bi posestva pospešeno vključevala ponujeno zemljo v svoje proizvodne komplekse. Dajalec zemlje v zakup pa je treba zagotoviti ustrezno odškodnino in jih po potrebi vključevati v stalno ali tudi samo v sezonsko delo na socialističnem posestvu. Socialistična posestva morajo težiti za tem, da bodo zaposlovala čim manj delovne sile. Ta pa naj bo stalna in kvalificirana.

Jakob Razpotnik je govoril o strokovni vzgoji kadrov v gospodarstvu in v zvezi s tem o dvigovanju delovne storilnosti v metalurgiji. Dejal je, da je razvoj tehnoloških procesov v proizvodnji zelo nategel in da strokovno izpopolnjevanje ter šolanje kadrov ne dohaja perspektivnih potreb po kadrih.

Nekatera podjetja skušajo sama urediti to vprašanje in iščejo primernega načina za šolanje specializiranih delavcev. Tako sta se cinkarna v Celju in železarna v Starih Ljutih organizirali skupne strokovne šole, ki bo izobraževala delavce predvsem za specialna področja v teh panogah, na drugi strani pa pripravljala tudi kadre splošno industrijskih poklicev. Tak način izobraževanja delavcev obeta zadovoljive rezultate.

Karmelo Budihna je govoril o zaposlovanju delovne sile na nerazvitih področjih in posebej v goriskem okraju. Opozoril je na nerazvitost tega področja, ki je posledica gospodarskega zapostavljanja in diskriminacije za časa dolgotrajne italijanske okupacije, na dejstvo, da je to področje sprito krivično meje ločeno od svetlega narodnega centra in da je individualna kmečka posest na tem področju med najbolj razdrobljenimi v naši republiki. Ta posest ne meje ločeno od svojega prirastka proizvodnega prebivalstva. S svobodnejšimi metodami v kmetijski proizvodnji se bo sproščanje delovne sile in njen pritisk na kmetijske gospodarstvene panoge še povečal.

Ker se vse bolj povečuje proizvodnja in storilnost v industriji pri nespremenjenem številu zaposlenih, bo postajalo zaposlovanje prebivalstva v goriskem okraju pretežno. Zaradi tega bo iskanje novih možnosti za zaposlovanje izven sedanjih podjetij neobhodno potrebno, če hočemo doseči čim bolj racionalno zaposlitev v samih gospodarskih organizacijah. Ker okrajna in občinska sredstva ter sredstva samih gospodarskih organizacij niso tolikšna, da bi lahko ustvarjali nove obrate, naj bi dobro organizirana podjetja na gospodarsko razvitih področjih ustanovila svoje obrate v nerazvitih krajih.

Vse probleme reševati v skladu s socialistično demokracijo

Danes dopoldne je komisija za gospodarska vprašanja nadaljevala delo. Prva se je priglavlila k besedi delegatka Albina Germanik iz Celja, ki je med drugim dejala, da se zavest delovnega človeka iz dneva v dan krepi, ker se prenaša vedno več državljskih in socialističnih nalog na kolektive. Na ta način pa se v skupno delo vključuje vedno več ljudi. O

riji tudi o pomanjkanju kvalificiranih kadrov. Dejal je, da je Zveza komunistov dolžna pregledati, kakšen je kader, ki prejema štipendije, ker nam ne sme biti vseeno, kakšni so ti štipendiranci. Štipendirati bi morali predvsem ljudi, od katerih bi imela družba korist. Glede pomanjkanja delovne sile je Maks Čurič dejal, da bi morali naše potrebe vsiljajev-

benega življenja v času med zadnjim in sedanjim kongresom. Mislim, da je ta doba značilna predvsem po tem, da je razvoj naših proizvodnih sil dosegel tako visoko stopnjo, da smo lahko na podlagi doseženih uspehov spremenili v osnovi nekatere postavke naše gospodarske politike v smislu enakomernejšega razvoja vseh gospodarskih panog in vseh ne-

resih posameznih delov skupnosti in interesih razvoja skupnosti kot celote pride in prihaja do posameznih protislovij in nasprotij. To pa je zakonitost, ki velja za vsak družbeni sistem, torej tudi za naš.

V nadaljevanju je tov. Kraigher poudaril, da je največja pomena pravilno koordiniranje dejavnosti vseh tistih subjektivnih sil, od katerih je odvisna sinhronizacija in vsklajenost pri mobilizaciji razpoložljivih proizvodnih sil in pri mobilizaciji vseh delovnih ljudi za izkoriščanje naših proizvodnih sil. Za pravilno vsklajevanje in pravilno mobilizacijo vseh sil za izpolnitev postavljenih nalog v našem gospodarskem in družbenem življenju je predvsem važna pravilna vsklajevanje dela občinskih organov, organov komun in okrajev ter vsklajevanje teh naporov lokalnih organov politično-teritorialnih enot z naporom gospodarskih organizacij. Osnovne smernice gospodarskega in družbenega razvoja so zahtevane v programu ZKJ, v sklepih SZDLJ, v perspektivnem planu itd. Te smernice pa se ne morejo uresničevati drugače kot z neposredno dejavnostjo gospodarskih organizacij, njihovih poslovnih združenj, z neposredno dejavnostjo komun in okrajev. Zategadelj je nujno, da bomo morali v prihodnjem obdobju zagotoviti, da bodo plani občin in okrajev že sami predstavljali konkretnizacijo osnovne ekonomske politike vse države. Tukaj ne more biti oddaljevanja plana občine od državnega plana. Vsaka naša osnovna organizacija mora zagotoviti, da osnovna politična linija našega družbenega razvoja najde izraza in se konkretizira v realizaciji družbenega plana občine, okraja in gospodarske organizacije.

Ob zaključku svoje diskusije je Sergej Kraigher poudaril, da je vse probleme treba reševati v skladu s socialistično demokracijo. Izogibati se moramo nekaterih praktičističnih težej, ki se pojavljajo v naših okrajih in občinah ter v strokovnih združenjih, namreč, da žrtvujemo (Nadaljevanje na 5. strani)

V komisiji za vprašanja delavskega in družbenega upravljanja

teji rasti in krepitvi zavesti nam pričajo doseženi uspehi. Ti uspehi pa so rezultat naporov predvsem aktivnih članov ZK. Napredek in uspehi so v pretežni meri odvisni od socialističnih sil v podjetjih, zato pa je treba njihovo vsebino delo poglobljati in razširjati, posebno glede dvigovanja proizvodnje in delovnega učinka.

Delegat iz Tovarne celuloze Videm-Krško Maks Čurič je v svoji razpravi predvsem ocenil tarifye pravilnike in tarifno politiko. Poudaril je, da je kljub temu, da so bili tarifni pravilniki že sprejeti, še vedno čas, da posamezne pomanjkljivosti, ki so se pokazale v tem času, podrobno proučimo in odpravimo. Prav tak je govo-

ti, ker delovno silo povečini dobivamo z dežele, hkrati pa ugotovljamo, da tudi v kmetijstvu primanjkuje delavcev. Pri tem vsklajevanju bi nas morala voditi misel, da od človeka, ki je na pol v tovarni, na pol pa na svoji zemlji, v industriji ne bomo imeli mnogo koristi.

Kot tretji diskutant se je v komisiji za gospodarska vprašanja danes priglavlil Sergej Kraigher, ki je v svoji razpravi med drugim dejal:

Iz poročila Centralnega komiteja in iz referata tovariša Milne Marinka, kakor tudi: dosežena poteka diskusije, se jasno kaže vsa sprememba, ki sta jo naša družba in naš govor, podrobno proučimo in odpravimo. Prav tak je govo-

gospodarskih področjih družbenega življenja, in da smo na drugi strani na podlagi večjega razvoja proizvodnih sil lahko napravili nadaljnji odločilni korak pri povečanju materialne osnove za vsklajevanje našega družbenega in delavskega samoupravljanja na vseh področjih našega gospodarskega in družbenega življenja.

Tovariš Sergej Kraigher je v nadaljevanju govoril o nekaterih vprašanjih, ki so v zvezi z razvojem vsakega podjetja, vsake gospodarske organizacije na eni strani, ter o položaju delavca, položaju in razvoju posameznih komun in okrajev ter vsklajevanju interesov letih z interes; razvoja celotne skupnosti na drugi strani. V inte-

Razprava v komisiji za samoupravljanje

(Nadaljevanje s 3. strani)

okraju. Posebej je opozoril na to, kaj se lahko zgodi, če delavski svet ni toliko razgledan, da bi lahko sam ocenil gospodarske ter je zato navezan zgolj na podatke, ki mu jih prikažejo nekateri člani kolektiva. V drugem primeru pa

Razvoj družbenega upravljanja v stanovanjskih skupnosti zastavlja komunistom nove naloge

Ziva Beltram, delegat iz Ljubljane, je govorila o nekaterih problemih družbenega upravljanja v stanovanjskih skupnostih. Opozorila je, da je razvoj družbenega upravljanja na tem področju ustvaril za državljane nove možnosti, da se zadržujejo tudi pri urejanju vsakodnevnih potreb gospodinjstva in vzgoje otrok. S tem pa je zastavil komunistom nove naloge. Te obveznosti pa ne nastopajo šele takrat, ko je treba ljudi pridobivati za uredničenje programa stanovanjske skupnosti, ko je bil program že do podrobnosti izdelan, marveč mnogo prej.

Prav za pripravo načrtov, po katerih naj se razvijajo uslužnostne dejavnosti, ustanove za varstvo otrok, obrati družbene prehrane, trgovinska mreža itd. je potrebno sodelovanje najbolje poučenih in za potrebe ljudi najbolj občutljivih komunistov.

Joško Saksida iz Sempetra pri Gorici je govoril predvsem o izkušnjah dela zborov volivcev v tej občini. Opozoril je, da je težko doseči dvotretjinsko večino, ki je potrebna za polnopravno sklepanje ter predlagal, naj bi ta predpis spremenili.

Maks Ivanušič iz Slovenjkih Konjic je govoril o vlogi družbenih organizacij in društev v razvoju komunalnega sistema ter poudaril, da so uspehi predvsem odvisni od aktivnosti članov Zveze komunistov, ki naj bodo organizatorji in idejni usmerjevalci družbenega življenja. Opozoril je na to, da ugotovljamo, da je še premalo konkretnega

je orisal, kako se včasih posamezni vodilni uslužbenci v gospodarskih organizacijah krijejo za delavskim svetom in upravnim odborom. Tudi to so pojavi birokratizma, ki nas jasno opozarjajo, kako odgovorno je delo komunistov v organih delavskega upravljanja.

O vlogi mladine v družbenem upravljanju občine je govoril Alojz Badovič iz Sempetra pri Gorici. Dosežanje dela mladine v samoupravnih organih podjetij v šempetrski občini, med njihovimi člani je 27 odstotkov mladine, je pokazalo, da mladina želi upravljati, da se zanimala za gospodarska vprašanja podjetja ter da je dala že vrsto koristnih pobud organom upravljanja.

Ivo Jamnikar iz Velenja je govoril o izkušnjah izobraževanja članov organov delavskega upravljanja. Najprej so v rudniku priredili seminar, potem pa so bili še vsi člani delavskega sveta in upravnega odbora v šoli za delavsko upravljanje v Teharjih pri Celju, partijsko Zvezo komunistov Slovenije je obiskovalo 32 tovarišev, od katerih deluje danes polovica v delavskem svetu. Vse to se zrcali tudi v temeljitem delu organov upravljanja rudnika. Posebej je omenil o delegatu Stane Sotler iz Celja je obširno govoril o izkušnjah z dela komunistov pri razvijanju socialistične demokracije v celjskem okraju. Posebej se je zadržal pri delu občinskih ljudskih odborov ter odnosu okrajnega

ljudskega odbora do njih ter do organov družbenega upravljanja v zavodih in ustanovah kakor tudi zbornicah. Naglasil je, da je sedaj ena izmed osrednjih nalog komunistov, ki delujejo v okrajnem ljudskem odboru, da krepke organe okrajnega ljudskega odbora od zbora proizvajalcev do svetov in komisij, saj bo to tudi najboljše šola za vse tiste, ki v njih delajo in da bodo lahko svoje naloge konkretno izvrševali v občinah.

Janko Markič iz Maribora je govoril o mehanizmu delavskega in družbenega upravljanja v komunah ter naglasil, da morajo komunisti računati s tem, da imamo tri generacije ljudi: najstarejše, ki ne morejo povsem pozabiti starih časov, srednje generacije, ki je bila v narodnoosvobodilni borbi in aktivno sodeluje v našem družbenem življenju ter mladino, ki včasih morda prehitva, vendar pa je polna mladostnega poleta in energije. To terja od komunistov jasno socialistično orijentacijo, da znajo presoditi, kaj razvijati in kaj zavirati napredek.

Delegat Franc Leskovec iz Nove Gorice se je zadržal predvsem pri problemih družbenega upravljanja v zdravstvu. Ugotovil je, da se politične organizacije vse premalo zanimajo za probleme zdravstva in za delo organov upravljanja v zdravstvu. Res so v upravnih odborih zdravstvenih domov in zavodov tudi zunanji člani, vendar ni bilo čuti močnejšega političnega vpliva na njihovo delo. Posledica tega je, da upravni odbor razpravljajo le o vprašanjih tistega zdravstvenega doma, in še to le bolj o finančnih vprašanjih, medtem ko se niso mogli uveljaviti kot organi, ki naj skrbijo za celotno zdravstveno stanje prebivalstva na določenem področju.

Ciril Fain iz Ljubljane je na glasil, da kaže delavsko upravljanje obravnavati še z druge strani. Meni namreč, da tudi delavski svet včasih kot celota naslednje nesocia-

lističnih težnjam. Dogodilo se je, da se je delavski svet upravljal z drugim podjetjem kljub zelo tehtni gospodarski analizi o prednostih razvijati Kasneje pa so morali na predlog banke uvesti prisilno upravo. Takrat pa se je izkazalo, da so bili podatki, s katerimi so čeli dve leti zavajali delovni kolektiv, netočni in da ta gospodarska organizacija nima nobene gospodarske perspektive. Takrat, kadar gre dejansko za trmoglavost organizacije in delavskega sveta, naj ti občutijo, da bodi nad njimi dikatura proletariata in da je treba takrat tudi odvzeti pravice, ki so jih dobili z izvolitvijo.

Srečko Ježovnik iz Tovarne avtomobilov v Mariboru je govoril o vlogi mojstrov in strokovnjakov v kolektivih. Včasih se primeri, je dejal, da je govorica nepogrešljivost nekaterih strokovnjakov tako močna, da omalovažujejo sklepe delavskih organov upravljanja. V nekem podjetju je upravni odbor sklenil, da je treba neko uslužbenko premešati na drugo delovno mesto, nadrejeni pa je dal ostavko, če tega sklepa ne spremene. Meni, da bi se morali komunisti v tovarnah usmeriti predvsem na vzgojo mlajših kadrov ter te postavljati na vodilna delovna mesta v tovarni.

Na popoldanski prvi je govorilo 10 delegatov. Prvi se je priglavlil k razpravi Vinko Kržišnik, ki je govoril o vlogi krajevnih odborov. Za njim je govorila Lidja Senturc o vlogi komunistov v javnih razpravah, ki bodo v zvezi z nekaterimi osnutki novih zakonov že v prihodnjih mesecih. Delegat Jošt iz Celja in Fiderer iz ljubljanskih bolnišnic sta razpravljala o problemih upravljanja v manjših podjetjih in v zdravstvenih ustanovah. O vlogi okrajnega ljudskega odbora v komunalnem sistemu pa je govoril Vinko Hafner. Za njim so govorili Aleksander Čerče iz Kranja, Milan Apli, Boris Kocjančič, dr. Jože Benigar in Stane Kavčič. Obširneje razprave s populadanske seje te komisije bomo objavili v naslednjih številkah našega dnevnika.

Pri nagrajevanju mora biti odločilen učinek celotnega podjetja

Jože Jager iz Ljubljane je v svoji razpravi poudaril, da je bil dosežen odločen premik v korist dela po učinku. Sedaj dela v gospodarskih organizacijah po raznih oblikah učinkov, ki so 80 do 90% zaposlenih, medtem ko je zajemalo delo po učinku prej nekaj nad 40% ljudi. Delovni kolektiv so naši letos razen že znanih oblik nagrajevanja po učinku še vrsto novih meril, s katerimi povezujejo zaslužek posameznika z njegovim delovnim učinkom. Zlasti je razveseljujo, da sta prešla na nagrajevanje po učinku oziroma prometu tudi gostinstvo in trgovina. Doseženi so bili tudi že prvi dobri rezultati, ki se kažejo v tem, da je ponekod 20, 30 ljudi odveč in bi te lahko takoj zaposlili v drugih dejavnostih. Hkrati s tem so se pojavile pri posameznih tovarših v občinskih vodstvih tudi napačne ocene, češ da ni moč odpustiti ljudi, namesto da bi odločno odkrivali presežno delovno silo, jo ponovno razporejali in usmerjali v dejavnosti, kjer delovne sile primanjkuje.

Ker so se ob uvedbi spodbudnejših meril za nagrajevanje po učinku ponekod pojavila tudi višja izplačila, so neuteleljeno zaskrbljeni ljudje menili, da bi morali držati zaslužek posameznika na določenem povprečju, namesto da bi podpirali tiste oblike nagrajevanja po učinku, ki dopuščajo ob večji produktivnosti tudi večje zaslužke.

V zvezi s tem, je Jager poudaril, da bi morala biti naša dejavnost povsod usmerjena predvsem na proučevanje, popraviljanje in dopolnjevanje meril v smislu še večjega vključevanja zaposlenih v nagrajevanje po učinku dela tako, da bodo ta merila čim bolj objektivizirana in enako zahtevna za vse kategorije zaposlenih.

Franc Pečar je razpravljal o izkušnjah nagrajevanja po učinku v tovarni "Tomas" v Kopru. Poudaril je, da dosledno izvajanje načela individualnega nagrajevanja po učinku brez temeljite vzročne analize vseh

ostalih čimteljev v proizvodnji lahko celo škodljivo vpliva na celotni učinek kolektiva, ki pa je nedvomno glavni cilj takega nagrajevanja. Opozoril je, da ugotovimo, pr. posameznik, ki vidi samo svojo normo, škodljivo vpliva, če pri tem ne upošteva uporabe materiala, energije itd. Vsak posameznik mora misliti tudi kolektivno, to je, da je njegov uspeh odvisen od dela celote. Zato naj nekateri objektivni, še bolj pa subjektivni vzroki.

Viktor Avbelj, predsednik komisije za vprašanja gospodarske politike

bo vodilo pri nagrajevanju naslednje: tarifna postavka kot stalni obračunski del prejemkov naj bo čim nižja, drugi del plače naj bo odvisen od uspeha celotnega kolektiva, oziroma uspeha posameznih kolektivnih enot, tretji del plače pa naj predstavlja vrednotenje neposrednega prispevka vsakega posameznika k povečanju proizvodnje, toda v zvezi z drugim delom. Pečar je dalje poudaril, da pri nagrajevanju ne gre pretiravati upoštevanja formalnih kvalifikacij ljudi, temveč je treba upoštevati predvsem njihovo dejansko zmogljivost.

Neodgovoren odnos občin do obrti

Tone Fajfar je razpravljal o razvoju obrti. Glede obrti je pretežno zastopal miselnost, da je nekaj časa prevladovala, da bo namreč izboljšanje proizvodnje naloge obrti. Jasno je ravno nasprotno, da se namreč v razvijajoči se družbi porajajo tudi potrebe po novih panogah obrti, in to po našodobnejši obrti, ki jo v razvijajoči deželi že poznamo, pri nas pa jo moramo še razviti. Družbeni instrument pri nas že zagotavlja določena sredstva za razvoj obrti, vendar pa mnoge občine še nimajo ne jasnih pojmov, kako naj razvijejo obrt, ne pripravljenih programov in malokatera občina ima tudi voljo vložiti kak milijon v razvoj obrti. Ponekod občine celo raje vidijo, da se razvija privatna obrt, ker jim prinaša določen dohodek, medtem ko bi bilo treba v družbeno obrt investirati. Preveč forsirajo tudi tako imenovane "obrti" podobne dejavnosti, s katerimi dosegajo privatniki velike dohodeke, medtem ko zaostaja uslužnostna obrt. Poseben problem predstavlja razvoj obrti v mestih in industrijskih središčih, kjer je navadno koncentrirana zgolj v središču, medtem ko so nova naselja, ki nastajajo na periferiji, po navadi brez obrtnih delavcev. Ponekod tudi srejšo, ko skušajo zamujeno popraviti

DRUGI DAN CETRTEGA KONGRESA ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE

Uspehi v kmetijstvu - rezultat skupnih naporov

(Nadaljevanje s 4. strani)

jo demokratičnost pri sprejemanju zaključkov konkretnemu materialnemu učinku. Dogaja se, da se iz fonda skupne potrošnje večja ali manjša sredstva, ki so bila namenjena za

reševanje določenih lokalnih problemov, ne trošijo v pravi namen. Moramo se zavedati, da je manjša škoda, gledajoč v perspektivi, če se določen problem reši kasneje, ko vsak v delovnem kolektivu da prispevek za konkretno izkoriščanje

sredstev iz sklada skupne potrošnje za reševanje določenega problema, kot če hitimo z investicijami za določen ekonomsko-tehnični problem, pa pri tem ni zamostnega odločanja delovnih ljudi, po načelu delavskega in družbenega upravljanja.

strijskim blagom, je tovariš Breclj dejal, da je treba to problematiko postaviti širše, in sicer kot nalogo tako, da proizvajalcem samim ali njegovim organizacijam omogočimo poskrbeti za realizacijo blaga na ekonomski podlagi. Pri tem pa je jasno, je dejal tovariš Breclj, da ni mogoče izključiti trgovine kot posebne gospodarske dejavnosti v sicer enotnem proizvodnem procesu. Ona ima

in mora imeti svoje mesto tam, kjer neprimerno del proizvodnega procesa najbolje in najekonomičneje izvršuje, to je najbolj ekonomično plasira blago. Tovariš Breclj je še poudaril, da se vprašanje organizacije blagovnega prometa ne postavlja samo z vidika boljše prelo, ki sta izraženi v naši dolgoročni in kratkoročni gospodarski politiki. V zvezi s tem je razpravljal o razmerjih, ki nastajajo med povečanim obse-

muniste v upravnih odborih, delavskih svetih in zborih proizvajalcev.

Inž. Milan Ciglar je govoril o problemih produktivnosti dela. Poudaril je, da je vprašanje povečanja produktivnosti dela - najtesneje povezano s kvaliteto delavskega upravljanja, pri čemer imajo zlasti komunisti velike naloge.

Ignac Korošec je govoril o dejavnosti Zveze komunistov v Storah.

Tovariš Fedor Kovačič je razpravljal o vprašanju nadurnega dela. Dejal je med drugim, da po njegovem mnenju v primerih, kjer gre za državljane, ki delajo na svojih delovnih mestih po učinku dodatnega dela, ne bi bilo koristno omejevanje.

Edvard Banel iz Gorice je razpravljal o problemih proizvodnje v kmetijstvu. Poudaril je, da je osnova za uspeh kooperacije z individualnimi proizvajalci pravilno politično pripravljanje le-teh in tudi dosledno izvajanje pogodbenih odnosov.

Andrej Stegnar se je dotaknil nekaterih napačnih pojmov v gospodarskem razvoju v tako imenovanih zaostalih krajih. Poudaril je, da mora biti Zveza komunistov tista, ki kaže kakšne so hitrejši možnosti razvoja v teh krajih, seveda v odnosu na možnosti celotne naše skupnosti.

Viktor Zupančič je razpravljal o nekaterih kmetijskih vprašanjih v novomeškem okraju. Poudaril je, da so doseženi uspehi pri modernizaciji proizvodnje najboljše vzpodbuda, da se proizvajalci v še večji meri vključijo v moderni proces kmetijske proizvodnje.

Tovariš Miran Košmelj je razpravljal o vlogi komunistov na področju zunanje trgovine. Dejal je, da smo v zunanji trgovini med III. in IV. kongresom dosegli precejšen napredek. Toda v bodoče bo treba tej panogi posvetiti še večjo pozornost. Ugotoviti je treba, da naša zunanje trgovinska podjetja vodijo premalo perspektivno politiko, da bi si utrdila položaj na zunanjem trgu, temveč preprosto iščejo zgolj neposredne finančne efekte, razumljivo pa je, da tako kratkovidno poslovanje lahko ogrozi njihov položaj v vsaki trenutno slabši konjunkturi.

Zato so predvsem komunisti v zunanjetrgovinskih organizacijah poklicani, da delajo politične analize trga in poslovanja. Dotaknil se je tudi vprašanja neposrednih proizvajalcev-izvoznikov, pri čemer je dejal, da se bo morala neposredna proizvodnja v večji meri uveljaviti v izvozu.

Delegat Franc Stuehec iz Ljutomer je govoril o nekaterih vprašanjih, ki otežujejo delo komunistov v borbi za socialistično preobrazbo vasi.

Delegat Srečko Globočnik iz Maribora je razpravljal o povečanju investicijskih naložb v razvoj državnih posestev in kritično opozoril na subjektivne pomanjkljivosti pri delu na teh posestvih.

Delegat Franc Rupret iz Celja je govoril o neobhodnosti vselajenega sodelovanja vseh činiteljev v komuni pri planiranju razvoja komunite ter opozoril na vrsto usvojenih načel, ki zahtevajo podrobnejše proučevanja na terenu.

Združevanje sredstev trdneje povezuje podjetja s komuno

Petar Plesel je razpravljal o politiki gospodarstva na območju očin, predvsem s stališča sodelovanja podjetij s komuno. Dejal je, da postajajo komune vsako leto vse bolj samostojne gospodarske enote. Pri tem nastaja vprašanje, kako zbirati sredstva za razširjeno reprodukcijo. Nujno je bilo, da se je ta problem začel reševati z združevanjem sredstev gospodarskih organizacij. Tako bo še bolj priložnost za izražanje med komuno in podjetji, na osnovi katere bodo proizvajalci bolj razumeli potrebe komunite.

Predvsem bo treba v prihodnje več sredstev vlagati za družinski standard, za kar imajo podjetja dosti razumevanja, zlasti, če vedo za stvari vnaprej in za kakšne namene naj bi se sredstva uporabila. Pri tem pa je treba paziti, da ne gremo predalet. Znanj so namreč primeri, da so se številke oziroma potrebe preprosto predpisale, da ni bila popolnoma znana zmogljivost podjetja. Odločno moramo stremeti za tem, da delovni kolektiv sam odloča o skladu, ki jih ustvarjajo. Politika združevanja sredstev za nadaljnji razvoj gospodarstva v komuni ali pa v republiki je koristna, vendar jo je treba izvajati v takšnem obsegu, da se ne krši samoupravnosti delavskih svetov in kolektivov. Prav člani Zveze komunistov morajo skrbeti, da se ta in podobne akcije pravilno izpeljejo. Občinski zbori proizvajalcev pa pri tem nimajo nič manjše vloge.

Predsedujoči na dopoldanskem zasedanju komisije za gospodarska vprašanja Leopold Kres je zatem dal besedo Eduardu Jermanu iz Celja, ki je

razpravljal o uveljavljanju tarifne politike v gospodarskih organizacijah ter med drugim dejal, da so osnovne organizacije ZK v podjetjih ter občinski in okrajni komiteji v zadnjem času zlasti intenzivno proučevali tarifno politiko. Poudaril je, da se je treba otresti tako imenovane mezne miselnosti. Proizvajalci morajo spoznati, da gre za kvaliteto spre-

nje javnega obravnavanja tarifne politike pogosto kažejo še vedno mezdno miselnost. To pa nam lahko služi za dokaz, da prizadevanja komunistov niso dosegla tiste vsebine in uspeha, ki bi ga morala. Spoznali smo, da gre za težak problem in za nujno politično nalogo, ki jo je treba čimprej opraviti. Obsežnega in težavnega političnega dela pa ne bo mogoče opraviti

Politične naloge na osnovi razprav o tarifnih pravilnikih

Tovariš Tone Bole je uvodoma dejal, da sta povečanje življenjske ravni in krepitev materialne osnove delavskega in družbenega upravljanja tudi bodoči nalogi, ki sta izraženi v naši dolgoročni in kratkoročni gospodarski politiki. V zvezi s tem je razpravljal o razmerjih, ki nastajajo med povečanim obse-

nimi problemi: da čimprej končajo proces sprejemanja tarifnih pravilnikov, kajti smo v juniju in je pol leta gospodarjenja za nami, proizvajalcev pa še nismo vključili v stimulativne spremembe delitve dohodka, ki smo jih vnesli v plan v začetku letošnjega leta. Prav tako je nujno potrebno, da tarifne pravilnike sprejemo čimprej zato, da bodo vse sile v kolektivu usmerile k formiranju čimvečjega dohodka, kajti vsi njihovi napori v dosedanjih šestih mesecih so bili usmerjeni le v analize o delitvi dohodka. Preiti pa morajo čimprej na akcije, ki zagotavljajo formiranje dohodka.

Ko bodo tarifni pravilniki sprejeti, se bodo morali komunisti v miru posvetiti analizam podatkov, ki jih je dal pripravljajni postopek. Morali bodo vse odnose temeljito proučiti in ugotovitve izkoristiti v tekoči proizvodnji in pri pripravi za plan za leto 1960. Posebej bodo morali na osnovi tega materiala postaviti politične naloge za ko-

V gospodarski komisiji

membo njihovega položaja, da gre dejansko za njihovo udeležbo v proizvodnji, ki je poleg drugih činiteljev odvisna predvsem od proizvajalcev. Izkuš-

le s teoretičnim in abstraktnim dokazovanjem in prepričevanjem, pač pa samo na primerih vsakodnevnih vrskse gospodarjenja v podjetjih.

gom proizvodnje odnosno narodnim dohodkom v odnosu na osebni dohodek in število zaposlenih glede na dinamiko, ki se kaže v prvih štirih mesecih letošnjega leta. Poudaril je, da je ob ugotovitvi intenzivnega porasta vse proizvodnje v prvih štirih mesecih letošnjega leta treba ugotoviti naslednje:

1. da je dinamika porasta obsega proizvodnje bila zelo enakomerna, kljub temu, da smo si v družbenem planu zadali kot eno osnovnih nalog enakomerno dinamiko proizvodnje preko cellega leta. Obseg proizvodnje v razmerju do zaposlenosti pa kaže druge značilnosti, in sicer je prva ta, da se zaposlovanje rahlo dviga od meseca do meseca in ne upošteva oscilacij, ki so se dogajale v obsegu proizvodnje. Porast je sicer manjši od lanskega leta, kljub temu pa je stalen iz meseca v mesec. Čeprav smo si postavili v plan, da bo v letu 1959 naraslo število zaposlenih za 2 odstotka, ugotavljamo ob analizi prvih mesecev, da je odstotek preokračen. Se večji problem pa je struktura zaposlovanja. Jasno je bil postavljen cilj, naj bi se število zaposlenih povečevalo na tistih področjih gospodarstva, kjer smo smatrali, da je število zaposlenih nizko - v trgovini, gostinstvu itd. - medtem ko so močnejše tendence zaposlovanja v industriji.

Ce upoštevalimo osnovne gospodarske rezultate prvih štirih mesecev, ugotovimo naslednje: obseg proizvodnje je narasel na 107,8%, število zaposlenih je naraslo na 106,1%, osebni narodni dohodek pa na 116%. Primerjava med temi najosnovnejšimi podatki nas navaja na določena sklepanja, iz česar izhaja, da to niso kratkotrajne tendence, temveč, da nas problemi, zapaženi v tarifnih pravilnikih, opozarjajo na njihov dolgoročni značaj.

V zvezi s tem je tovariš Bole poudaril, da se morajo komunisti v upravnih odborih, delavskih svetih in zborih proizvajalcev zgrabit predvsem z nasled-

V popoldanskem delu komisije za gospodarska vprašanja, ki ga je vodil Tone Bole, je sodelovalo v razpravi o najrazličnejših vprašanjih s področja gospodarstva 14 delegatov. Delegati v tej komisiji so prisostvovali sekretarja CK ZKJ Eduarda Kardelja, ki je nekaj časa prisostvoval delu oziroma razpravi komisije za gospodarska vprašanja.

Delegatka Fani Jugovič iz Celja je razpravljala o kooperaciji v kmetijstvu, zlasti pri proizvodnji hmelja, in poudarila, da so kooperacijske pogodbe za pridelavo hmelja dobro uspele, tako da je danes kooperacija čvrsta oblika za razvoj kmetijske proizvodnje.

Delegat Albert Jakopič se je v svoji razpravi dotaknil razvoja turizma in gostinstva v zadnjih letih, ki je bil izredno hiter, in poudaril, da bo ta razvoj v prihodnje še hitrejši, kar pa nalaga turističnim in gostinskim delavcem vrsto nalog. Ljudska oblast je dala za razvoj turizma precejšnja materialna sredstva. To pa še ni dovolj, je poudaril delegat Jakopič, manjka še človek, ki bo to materialno osnovo uporabil. Tu pa je široko torišče dela za komuniste. Vzgoja kadrov za turizem in gostinstvo je ena izmed osnovnih nalog v tej gospodarski zvrsti, predvsem srednjih strokovnih kadrov, ker le-ti bodo lahko zagotovili sredstev, ki jih družba vlaga v turizem in gostinstvo.

Delegat Jože Ingolič je razpravljal o uspehih v kmetijstvu, ki so rezultat truda in dela ter naporov komunistov, katerih osnovna naloga bo tudi v prihodnje razvijati socialistične odnose na vasi. Seveda pa morajo socialistično graditve na vasi spremljati vse politične in družbene organizacije, ker le tako bo uspeh zagotovljen, razen tega pa bo treba tudi vskladiti delo političnih in oblastnih organov. V nadaljevanju svoje razprave je tovariš Ingolič govoril o vlaganju sredstev v kmetijstvo s

Obvladati razdrobljenost v kmetijski proizvodnji

Franc Nebec iz Ljubljane je govoril o procesu socializacije vasi in o povečanju kmetijske proizvodnje. Dejal je, da so v ljubljanskem okraju v jesenski in pomladanski kooperaciji dosegli dobre uspehe predvsem v tem, da proizvajalci na doseženi uspehi vidi, da je možno povečanje kmetijske proizvodnje doseči z moderno agrotehniko in sodobnimi posegi v kmetijski proizvodnji. Sprememba miselnosti je nedvoumno eden izmed osnovnih problemov na vasi. To nalogo pa smo v glavnem uspešni rešili z akcijami v razčlenjen letu.

Pred nami stojijo danes predvsem problemi, kako organizacijsko prirediti izpolnjevanje postavljenih programov v posameznih komunah, na posestvih in v zadrugah. Nadaljnji uspehi so odvisni od tega, s kakšnimi prijemmi in konkretnimi programi bomo nadaljevali in modernizirali kmetijsko proizvodnjo. Dosedanja kooperacija je bila izredno razdrobljena, zato niso bili možni intenzivni agrotehnični ukrepi. Prizadevati bi si morali, da bi se v prihodnji kooperaciji te površine povečale s čimer bi ustvarili pogoje za dosego tistih proizvodnih uspehov, ki jih lahko dosežemo v modernem kmetijstvu. Ugotavljamo, da je v vsaki komuni še vedno po več sto hektarov zemljišče splošnega ljudskega premoženja (v ljubljanskem okraju jih je več kot 20.000 ha), ki so še vedno raztresena in niso vključena v proizvodni proces v zadrugah ali posestvih. V zadnjem letu pa so bili ugotovljeni taki pogoji glede agrotehnične, da čimprej vsaka komuna takoj začne z odločnimi ukrepi za konceptualno zemljišče, za arondacijo in priključitev k posestvom, ali pa, da se na teh posestvih organizira zadruga proizvodnja, ki bo temeljila na solidnih kooperacijskih odnosih. Ljudski odbor naj bi dalj v tem pogledu odločilno pobudo posestvom in zadrugam, kajti na teh površinah je možno takoj začeti z moderno proizvodnjo.

S temi vprašanji je povezan preskrba mest in večjih središč. V zadnjih letih, posebno pa še v zadnjem času, občutimo pomanjkanje določenega blaga. Enkrat je premaklo krompirja, drugič povrtnin, pozimi mleka, trenutno mesa itd. Ti pojavi povzro-

čajo precej težav in kritike državljanov. Analiza vzrokov na primer za mleko kaže, da je preskrba s mlekom vezana na izredno razdrobljeno proizvodnjo. V ljubljanskem okraju je 40.000 krav, mleka pa zberemo le 30.000 l. Isto količino mleka pa bi lahko proizvedli na dobro urejeni fermi ali posestvu s 3000 kravami, seveda na osnovi moderne industrijske proizvodnje. Ta vprašanja je treba prirediti reševati odločneje na taki osnovi in tako zagotoviti redno preskrbo večjih mest in središč. Stične ugotovitve veljajo tudi za preskrbo s povrtninami. Do teh primanjkljajev v preskrbi ne smemo biti ravnodušni. Proizvodnjo sadja, povrtnin in zelenjave bo treba razviti tako, da

se to ne bo ponovilo. To pa je mogoče le, če bomo vzpostavili trdnje odnose med posestvi in zadrugami na eni strani ter preskrbovalnimi podjetji na drugi strani. Danes te probleme sicer rešujemo, toda preveč načelno, brez neke trdnje osnove, tako da prodajalec nima zagotovljene prodaje, posebno tistega dela kmetijske proizvodnje, ki zahteva intenzivnejšo obdelavo in ki zahteva višje proizvodne stroške. Prodaja tega blaga, posebno povrtnin, je v veliki meri odvisna od slučajja. Za te proizvode moramo ustvariti trdnje pogodbeno odnose med proizvajalci in preskrbovalnimi podjetji, tako da se bo preskrba lahko razvijala ob zagotovljeni prodaji in v skladu s potrebami trga.

Tudi na področju blagovnega prometa je potrebna subjektivna akcija

Delegat dr. Marjan Breclj se je v svoji razpravi dotaknil organizacije blagovnega prometa in investicij v to področje. Potem, ko je navedel nekatere vzroke za pomanjkanje blaga, kar je vplivalo tudi na organizacijo blagovnega prometa, je dejal, da moramo na temelju naših izkušenj, vsekakor najti ustrezno mesto proizvajalcem samega v prodaji blaga. Izhajamo namreč iz stališča, da je dejal tovariš Breclj, da je realizacija blaga sestavni del enotnega proizvodnega procesa od proizvodnje preko transporta do končnega potrošnika.

V svojem nadaljnjem izvajanju je tovariš Breclj dejal, da imamo jasen teoretični odgovor, kako organizirati sam promet blaga tako, da čimbolj skrajšamo to neproizvodno fazo proizvodnega procesa, to je, da čimbolj ekonomiziramo celotni proizvodni proces. Pri tem je poudaril, da nas zelo velik porast v proizvodnji blaga za široko potrošnjo in v proizvodnji kmetijskih pridelkov nujno sili k ureditvi organizacije prometa blaga. Dejal je, da moramo zlasti sedaj, ko se bavimo z izredno pomembno problematiko združevanja v proizvodnji, najti ustrezne oblike in ustrezen ekonomski račun, da čimvečji del faze same prodaje blaga prene-

semo na proizvajalce, za kar so dani materialni pogoji.

V zvezi s tem je tovariš Breclj poudaril potrebo po subjektivni akciji tudi na tem področju. Potrebna bo čvrsta orientacija naših ljudi, ki delajo predvsem na področju gospodarstva, t.j. v samih gospodarskih organizacijah, njihovih združenjih ali ljudskih odborih, da se bodo v tem nujnem procesu za ekonomizacijo prometa blaga odtrgali od nekaterih sicer zelo vabljivih stvari, ki jih omogoča naš sedanji način blagovnega prometa. Tu mislim, je dejal tovariš Breclj, predvsem na vprašanje akumulacije. Mi imamo danes pri nas na terenu pogost pojav, da se zaradi možnosti večje akumulacije umetno ustvarjajo nove trgovinske gospodarske organizacije, zlasti grosistične, da bi lahko izkoristile dvojno akumulacijo, to je akumulacijo iz same proizvodnje in akumulacijo iz trgovine. Zato moramo poudariti vpliv subjektivne sile in prirediti uravnavati promet blaga na ekonomičen način. Če vrivamo v promet blaga nepotrebne činitele, je jasno, da moramo imeti v celotni naši ekonomiki izgube, čeprav se trenutno morda pokaže dobiček za posamezna področja oziroma za blaginjo tega ali drugega ljudskega odbora. Ko je govoril o izločanju nepotrebnih posrednikov v prometu s indu-

Delegati med odmorom

Smotrna uporaba sredstev za turizem in gostinstvo

streni ljudskih odborov, ki so mnogokrat premajhna, in o uporabi in razširjeni uporabi agrotehničnih sredstev, ki naj pripomorejo k čim višji kmetijski proizvodnji.

Tudi delegat Franc Lubej je razpravljal o problemih kmetijstva in poudaril že dosežene uspehe, dlje časa pa se je zadržal na odnosih med kmetom in zadrugo ter dejal, da so bile doslej kooperacije marsikdaj preveč kampanjske.

Delegat Niko Belopavlič je govoril o investicijski politiki v Beli krajini in Zasavju, skratka, v nerazvitih področjih, ter poudaril da je v omejenih predelih bilo po vojni že mnogo storjenega ter da so prvi rezultati že vidni. Kljub temu pa narodni dohodek dosega republiško povprečje na osebo le za 54 odstotkov. Iz teh vzrokov bo to področje še dlje časa vezano na ekonomsko pomoč, predvsem je za to področje izredna važna dograditev že začetih del, pa tudi obrt, ki je prešla v industrijo, čaka temeljite rekonstrukcije.

Delegat Delavnice za vzdrževanje železniških vozil iz Maribora Vinko Klarič je govoril o težavah, s katerimi se tovrstna podjetja srečujejo pri samoupravljanju, ker glede na

svoj status niso enakopravna s ostalimi gospodarskimi organizacijami.

O nalogah kmetijskih zadrug in njihovih odgovornosti do operacije in izpolnjevanja pogodb je govoril delegat Jaka Perovšek medtem ko je delegat Leopold Kres govoril o investicijah za družbeni standard ter ugotovil, da se še vedno redno presegajo dolgoročne investicije, medtem ko investicije za družbeni standard zaostajajo.

Delegat Srečko Antolich je razpravljal o problemih Pomurja in o procesu vzpostavljanja socialističnih odnosov na vasi, delegat Peter Aljančič pa o produktivnosti dela ter poudaril, da smo dosegli kvantiteto v proizvodnji, ne pa še kvaliteto.

Delegat Mirko Remec je razpravljal o vlogi zavestnih socialističnih sil v borbi za nadaljnji razvoj socializma s posebnim ozirom na vas, delegat Vinko Kolar pa o družbenem standardu. Delegat Maks Krmeč je tudi govoril o socialističnih odnosih na vasi in o njihovem razvoju, delegat Janez Koselj pa je govoril v Višji pomorski šoli, o štipendistih te šole ter o delu na ladjah, kjer so ustanovljeni posebni odbori kot obratni delavski sveti.

V LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

Predsednik odbora za organizacijo oblasti in upravo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS sklicuje 11. sejo odbora za soboto, dne 27. VI. 1959 ob 10 uri v prostorih Ljudske skupščine LRS (soba 321).

Predlog dnevnega reda: 1. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o organizaciji uprave ljudskih odborov; 2. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o gasilskih društvih; 3. obravnava o predlogu zakona o osnovni šoli.

Predsednik odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS sklicuje 7. sejo odbora za ponedeljek, dne 29. junija 1959, ob 10 uri v prostorih Ljudske skupščine LRS (soba 318).

Predlog dnevnega reda: 1. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o ustanovitvi Višje komercialne šole;

STUDENTJE BRIGADIRJI

Zbor brigad pred odhodom: I. LSDB Tone Tomšič, II. LSDB Majde Vrhovnik, III. LSDB Pohorskih herojev fer IV. LSDB Franc Rozman Stane bo v soboto, 27. t. m., ob 15.30 v Studentnem naselju pred II blokom. Za brigadirje, ki še niso bili drugič cepljeni, bo cepljenje v četrtek, 25. t. m., ob 16 ter na samem zboru brigade v ambulanti Studentskega naselja, I. blok. Pripravljajni štab

2. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o potrditvi statuta oddelce Univerze v Ljubljani;

3. obravnava in predlog zakona o osnovni šoli;

4. razno.

Iz tajništva Ljudske skupščine LRS

Zamenjava bankovcev po 10 in 20 dinarjev

Beograd, 24. junija. (Tanjug) Upravni odbor Narodne banke je sklenil vzeti iz obtoka in zamenjati bankovce DFJ po 10 in 20 din z letnico 1944, ki imajo na sprednji desni strani doprni kip partizana. Te bankovce bo Narodna banka vzela iz obtoka prek svojih podružnic in drugih bank, in sicer od 1. julija do 30. septembra 1959 ter jih zamenjala z bankovci oziroma kovanci tečajne izdaje. Od 1. oktobra 1959, ko bodo omenjeni bankovci nehali biti zakonito plačilno sredstva, jih bo Narodna banka naknadno zamenjala v treh mesecih, t. j. do včetega 31. decembra 1958.

Našim mladim bralcem sporočamo, da bo zaradi tehničnih razlogov »NAJDIHOJCA« objavljena prihodnji četrtek

OB ROBU
DOGODKOV

Poeta Indije

»Mimo industrializacije in druge poti k napredku«, je dejal premier Nehru te dni v svojem govoru. Indijski ministri predstojnik je zaviral teorijo o tem, da ob nadaljnji industrializaciji obstaja nevarnost za zmanjšanje zaposlenosti in je znova poudaril: »Hkrati je treba uresničiti načrte o industrializaciji in o povečanju kmetijskega pridelka.«

Nehru je šel na pot po Indiji, da bi se sistematično seznanil s položajem v različnih delih prostranega indijskega podkontinenta in da bi iz konkretnih, objektivnih opazovanj izvajal potrebne sklepe v veliki bitki, ki jo bo Indija v azijskem in svetovnem prostoru za zaozlostjo in lakoto. Generali uveljavljajo v vojni svojo lastno strategijo in taktiko; ne pripovedujejo vsakemu vojak, kam naj gre in zakaj, marveč ga pošljejo, da izvojuje zmago. Na enak način je treba dobiti tudi bitko proti revščini in lakoti, je dodal. S to prispodobno je dal nekako tudi posreden odgovor na vprašanje, ki ga je pred sedmimi leti zastavil Tibor Mende v knjigi »Indija pred viharjem«, ki se je glasilo: v kratkem se bo moralo odločiti, ali bo Indija na svoji poti iz tisočletne zaozlosti izbrala pot zahodnih vzorov ali bo našla svojo lastno svojstveno smer, ali pa bo kopirala kitajski recept, ki je vzbudil v Aziji dokaj široke splošne, na svojih praktičnih dosežkih, naletel pa je na kritične pripombe sprčo svojih metod.

Glavni imperativ Indije, ki ga je treba v vsaki perspektivi in politiki upoštevati, je dejstvo, da bo imela država že v kratkem 480 milijonov prebivalcev, da gospodarski razvoj pri sedanjem tempu močno zastaja za demografskim pritiskom in da ni moč računati na zvišanje življenjske ravni, če se tempo gospodarskega razvoja znatno ne poveča.

V tem okviru je zelo razumljivo ne samo praktični, marveč tudi politični poudarek, ki ga je dal Nehru sicer že znani tezi o istovrstnem pospeševanju razvoja industrije in kmetijstva. Proces, ki bo globoko posegel v stoletja in stoletja ustaljene socialne strukture na vasi, ni samo tehnični, marveč tudi in predvsem politični. Na loga zlomiti odpor parazitskih in preživljalnih družbenih formacij, v prvi vrsti na vasi, pri tem pa ohraniti osnovna načela ljudskih svobod in enakosti, nedvomno ni lahka.

Nehru in tudi drugi voditelji Kongresne stranke so že večkrat jasno povedali, da je moč zmanjšati demografski pritisk na zemljo, ki je menda v Indiji najmočnejši, le z radikalno agrarno reformo, ki bo preskočila klasično obliko kapitalističnega kmetijstva s privatno lastnino zemlje tako, da se bodo dosedanja brezmejnja širjenja na demokratični osnovi združevali v zadruge. Sprčo prostranosti ozemlja in pomanjkljivosti možnosti upravljanja iz središč je razumljivo tudi težnja, postaviti temelje vsake vaškega napredka na kmetijsko tradicijo se izra predvsem v obliki indijske zgodovine.

Na dani je, da je proces v tej smeri izrazil odpor neposredno prizadetih, t.j. veleposelstnikov, zakupnikov zemlje in vaških odruhov. Toda obliki v Indiji najmočnejši, le z radikalno agrarno reformo, ki bo preskočila klasično obliko kapitalističnega kmetijstva s privatno lastnino zemlje tako, da se bodo dosedanja brezmejnja širjenja na demokratični osnovi združevali v zadruge. Sprčo prostranosti ozemlja in pomanjkljivosti možnosti upravljanja iz središč je razumljivo tudi težnja, postaviti temelje vsake vaškega napredka na kmetijsko tradicijo se izra predvsem v obliki indijske zgodovine.

Družbena in tehnična melioracija bo namreč nujno zahtevala tudi preorientacijo zbiranja akumulacijskih sredstev. Investicije privatnega kapitala so bile doslej stimulirane z davčnimi oprostitvami oziroma oiajzavami za daljšo ali krajšo obdobje. Če bodo te olajšave prenehale, bo morala država nujno občutne posesti v nacionalno ekonomiko. To bo po svoji strani dalo pečat in smer vladni politiki kongresne stranke, ki ji nekateri njeni člani z desnega krila že sedaj očitajo, da se »identificira« s socialisti, da bi tako zlomila njihovo politično rivalstvo.

Ni pretirano trditi, da je Indija na pragu velikega notranjega procesa, ki se je sicer začel že mnogo prej, ki pa prehaja sedaj v odločilno fazo, ne samo za razvoj materialnega napredka dežele, marveč tudi za smer notranjopolitičnega razvoja in za afirmacijo takih družbenih oblik, ki bodo v pogojih nuklearne dobe sposobne čim manj boleče in čim bolj uspešno premostiti jarek, ki loči Indijo od dvajsetega stoletja.

M. S.

Obisk pri Ollenhauerju

Prvak zahodnonemške socialnodemokratske stranke je priredil kosilo, na čast delegaciji kluba poslancev zvezne ljudske skupščine — Naši poslanci potujejo danes v Dortmund

BONN, 24. jun. (Tanjug). Predsednik zahodnonemške socialnodemokratske stranke Erich Ollenhauer je danes v Bonnu priredil kosilo članom delegacije kluba ljudskih poslancev Zvezne ljudske skupščine dr. Bakariću, dr. Beblerju in Dragiju Stamenkoviću, ki se mudijo na tridnevnom obisku v Zahodni Nemčiji kot gostje parlamentarne frakcije socialnodemokratske stranke.

Erich Ollenhauer

Med kosilom, na katerem so bili tudi člani prezidija socialnodemokratske stranke, so splošno izmenjali misli o mednarodnih in drugih vprašanjih. Do

poldne pa so se jugoslovanski poslanci razgovarjali s člani socialnodemokratske parlamentarne frakcije o ekonomskih, socialno-političnih in sindikalnih vprašanjih.

Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

stevanja. Danes popoldne so imeli jugoslovanski poslanci razgovore s socialnodemokratskimi člani zve-

nanjopolitičnega odbora Bundestaga, in sicer o zunanjepolitičnih vprašanjih, posebej ženevskih pogajanjih. Podpredsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Dragi Stamenković je imel ločene razgovore o sindikalnih vprašanjih s podpredsednikom zahodnonemških enotnih sindikatov Takeom.

Jugoslovanski poslanci so bili danes tudi v zahodnonemškem Bundestagu, kjer so nekaj časa prisostvovali debati o bližnji končni priključitvi Posarja Zahodni Nemčiji. Jutri bodo potovali v Dortmund, kjer jih bodo seznanili s komunalnim sistemom. V velikem industrijskem mestu Ruhru si bodo ogledali tudi železarno. V petek jutraj bodo s letalom nadaljevali pot v Bruselj in London, kjer bodo imeli razgovore z uglednimi belgijskimi in britanskimi politiki.

Sporazum z ZDA
o dobavi opreme
za »Kosovo«

New York, 24. jun. (Tanjug). Včeraj je bilo v Washingtonu med jugoslovansko vlado in skladom vlade ZDA za ekonomski razvoj doseženo načelno soglasje o posojilu za finanširanje tuje opreme, ki jo bodo nabavili za termoelektrarno »Kosovo«. Sklad za ekonomski razvoj bo v ta namen odobril Jugoslaviji posojilo v znesku 9 milijonov dolarjev. Posojilo bo odplačano v jugoslovanski valuti. Obrestna mera znaša 3,4%, rok odplačila pa je 20 let.

Stavka italijanskih
mornarjev se nadaljuje

Genova, 24. jun. (AP). Ze tretji teden stavkajo mornarji italijanske trgovske mornarice. V lukah širom po svetu stojijo nad sto ladij. Stavko so organizirali sindikati, ki zahtevajo zvišanje plač za 30%, in medtem ko so ladijske družbe pripravljene zvišati plačo samo za 20 odstotkov. Hkrati že 9 dni stavkajo tudi bančni uslužbenci.

Kongres KP Francije
pod geslom boja za zvezo vseh republikanskih
in delavskih sil

PARIZ, 24. jun. (Tanjug). V pariškem predmestju Ivry se je danes začel 15. redni kongres KP Francije pod geslom boja za zvezo vseh republikanskih in delavskih sil.

Generalni sekretar KPF Maurice Thorez je v glavnem referatu orisal razvoj položaja od zadnjega kongresa. Obožil je socialistično stranko Guya Molleta, da je »z razbijanjem levizarske enotnosti odprla pot režimu osebne oblasti v Franciji. Z zelo zmernimi besedami pa je Thorez govoril o ostalih levizarskih in liberalnih skupinah, posebno o avtonomnih socialističnih in mendeističnih unijah demokratskih sil, pri čemer je izrazil upanje, da bo obnovljena zveza republikancev, z namenom, da bi vzpostavili in obnovili demokracijo.

Med pripravami na kongres so največ pozornosti posvetili vzpostavljanju enotne levizarske fronte in zveze republikancev, vendar so na zahtevo politbiroja črtali iz osnutka tež, pripravljanih za kongres, vse predloge, ki so izražali širšo težnjo, da bi vse levizarske sile na ta način skupno prevzele odgovornost za njih sedanjo razcepjenost. Vodstvo KPF je obsodilo takšne pobude in jih označilo za »kapitulantske« in »oportunistične« ter poudarilo, da je bil partiji vedno najvažnejši boj za levizarsko enotnost in da so se »nekateri napake pri uveljavljanju« te smeri dogajale same o njej partijskih organizacijah.

Thorez je danes na kongresu poudaril, da je uresničitev takšnih obveznosti, ki bi jih prevzele KPF in vse levizarske skupine razen socialistične stranke, pri čemer bi se oprli na sindikate, pogoj za uspeh prizadevanj KPF, da bi dosegli spremembo dosedanjega režima. Druga važna stvar v delu kongresa je vprašanje »francoske poti v socializem« glede na kritiziranje in pasivnost dela članov.

Alžirsko vprašanje
v francoskem senatu

PARIZ, 24. jun. (Tanjug). V francoskem senatu se je pozno sinoči začela debata o Alžiriji. Predsednik vlade Michel Debre se je odločno postavil po robu kakršnikoli možnosti za pogajanja z alžirskimi uporniki. »Tisti, ki zahtevajo od nas, naj se pogajamo«, je dejal Debre, »dejansko bodijo sovražniki, naj nadaljujejo vojno proti Franciji.« Debre je ponovil predlog generala De Gaulleja Alžircem, da bi razvili »brez zastavo hrabrih«, potem pa je dejal, da glede na to, da alžirska osvobodilna fronta tega poroja ni sprejela, preostaja zdaj samo, da »nadaljujejo vojaško pacifikacijo«.

Michel Debre je ponovno odredil alžirski osvobodilni fronti in začasni vladi vsako predstavništvo in izjavil, da so sedanja alžirska poslanca v francoskem parlamentu poklicani, da govorijo v imenu alžirskega naroda.

Ameriški guvernerji
v Moskvi

Moskva, 24. junija. (AFP). Nocoj so prispeli v Moskvo guvernerji devetih ameriških držav, ki bodo ostali v Moskvi do 17. julija. V tem času bodo obiskali devet sovjetskih republik.

Dr. Vladimir Bakarić

Srečanje v Kairu

Včeraj je prispel na uradni obisk v ZAR etiopski cesar Haile Selasie

KAIRO, 24. junija (Reuter). V Kairo je danes prispel etiopski cesar Haile Selasie, ki bo ostal na državnem obisku v ZAR pet dni. Kairski politični krogi sodijo, da bodo razgovori, ki jih bo imel etiopski cesar z voditelji Združenih arabskih republik, prispeli k nadaljnjemu razvoju sodelovanja med obema deželama.

Cesar Haile Selasie je prispel v Kairo z letalom. Na letališču ga je sprejel predsednik ZAR Gamal Abdel Naser. Uradni razgovori med obema državnikoma se bodo začeli jutri.

Delegacije in obiski

Beograd, 24. junija. (Tanjug). Danes je prispel v Beograd delegacija komiteja za jedrsko energijo ZAR, ki jo vodi Gamal el Din Nuh. Jedrski strokovnjaki ZAR bodo gostje Zvezne komisije za jedrsko energijo in bodo ostali pri nas 15 dni. Obiskalji bodo jedrske inštitute v Beogradu, Vinči, Zagrebu in Ljubljani in se seznanili z njihovim delom. Med svojim bivanjem v Jugoslaviji se bodo razgovarjali tudi o sodelovanju v mirovni uporabi jedrske energije.

New Delhi, 24. junija. (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v New Delhiju Dusan Kveder je obiskal danes predsednika indijskega parlamenta Ajangara. Ob tej priložnosti sta govorila o bližnjem obisku Ajangara v Jugoslaviji, kamor bo prispel 27. junija in bo 6 dni gost predsednika Zvezne ljudske skupščine Petra Stambolice.

Stubičke Toplice, 24. junija. (Tanjug). Veleposlanik ZAR v Beogradu Sabet Aris je danes obiskal alžirske ranjence, ki se zdravijo v Stubiških Toplicah.

Kairski časniki toplo pozdravljajo obisk etiopskega cesarja. Pri tem poudarjajo stike, ki že dolgo časa vežejo obe deželi, in važno vlogo, ki jo je Haile Selasie odigral v novejši zgodovini Etiopije. Posebej poudarjajo, da bodo razgovori etiopske suverene s predsednikom Naserjem zelo važni ne samo za Etiopijo in ZAR, marveč tudi za vso afriško celino glede na vlogo, ki jo imata na tem področju obe deželi.

List »Al Ahram« piše, da bodo ti razgovori dejansko pomenili nadaljevanje stikov, ki sta jih obe deželi navezali po konferenci azijskih in afriških dežel v Bandungu, in poudarja, da bodo pomenili tudi razširitev bandunškega duha, ki najbolje izraža stvarnost afriške celine.

Nov nizozemski veleposlanik v Beogradu

Beograd, 24. junija (Tanjug). Danes je prispel v Beograd redni in polnomočni veleposlanik Nizozemske v Jugoslaviji baron Van Voorst.

KATASTROFALNE POPLAVE NA KITAJSKEM

Pobesneli elementi

DOPIS IZ PEKINGA

PEKING, 24. jun. Kitajski listi že več dni držema, a stalno poročajo o veliki škodi, ki jo utrpelajo kitajski ljudje v dolinah rek in južni Kitajski zaradi močnega deževja in velikih poplav. V juniju je na Kitajskem sploh največ padavin, to je kitajsko deževno obdobje. Letos se zdi, da so deževje, nalivi, toča in nevihte še posebno pogostne, zlasti v južnem delu Kitajske. V številnih pokrajinah že dneve nenehno dežuje in je padajo od 20 cm do 1 m dežja.

Ko se iz številnih pritokov velikih rek zlijejo vanje ogromne količine vode, te reke seveda naglo narasčajo, močno ogrožajo nasipe na obeh straneh, ki jih držijo plodne ravnine pred poplavi, ko pa porušijo nasipe, potem po mili volji zagospodarijo na ogromnih površinah dolin, skoz katere tečejo. Težko si je sploh zamisliti, kako veliko škodo lahko povzročajo. Dež, toča in poplave so že doslej povzročile ogromno škodo. V pokrajini Santung je voda poplavlila nad milijon mujev (petnajsti del hektara) obdelanih površin. V pokrajini Kvangsi poldrugi milijon mujev, v pokrajini Kvantung celo nad tri in pol milijona mujev. Prizadeta so bila tudi širna področja v drugih pokrajinah. V mnogih krajih še vedno dežuje. Ponekod je začelo deževati že konec maja, druge v začetku junija. V dolinah treh največjih rek v pokrajini Fukien je neprestano lilo štiri dni, v Kvantungu pa je začelo deževati 11. junija in dež osem dni ni ponehal. V nekaterih krajih ne pomnijo takšnih nalivov in poplav za 40 in celo sto let nazaj. Doslej je bila najbolj prizadeta pokrajina Kvantung, kakor pa na poveljujejo zadnje vesti, bo položaj najbolj kritičen šele danes in jutri. Tri velike reke — Zahodna, Severna in Vzhodna, ki se stekajo v znamenito Bisereno reko in ob kateri deli leži mesto Kanton — zaradi močnega in dolgotrajnega deževja in gorskih hudournikov naglo narasčajo. Tako je Vzhodna reka v zadnjih dneh narasla na več kot 17 m nadmorske višine. Ta reka doslej še nikoli ni tako narasla. Drugi dve narasli reki valita v svojem ustju po 53 tisoč kubčnih metrov vode v sekundi. Zahodna in Severna reka sta že na številnih krajih porušili nasipe in povzročili največje poplave po osvoboditvi Kitajske. Poseviki, v prvi vrsti pšenica in riž, na tri in pol milijonih mujev obdelane zemlje so deloma ali popolnoma uničeni. Mesta Hsjuan, Poklo, Cengnao, Tungkvan kot tudi številne vasi so pod vodo. Mnogi ljudje, ki so si komaj rešili gola življenja, se stiskajo po vzpetinah ali neposredovanih delih nasipov in čakajo pomoči. Najbolj žitornod pokrajini v delti Biserne reke kakor tudi Kantonu so poplave za zdaj prizanesle, vendar je nevarnost večja kot kdajkoli. Kakor hitro popustijo južni nasipi vzhodne reke, bo Kanton zalila voda. Največja nevarnost grozi danes in jutri.

Thorez je danes na kongresu poudaril, da je uresničitev takšnih obveznosti, ki bi jih prevzele KPF in vse levizarske skupine razen socialistične stranke, pri čemer bi se oprli na sindikate, pogoj za uspeh prizadevanj KPF, da bi dosegli spremembo dosedanjega režima. Druga važna stvar v delu kongresa je vprašanje »francoske poti v socializem« glede na kritiziranje in pasivnost dela članov.

Delegacija cejlonskih socialistov v Sloveniji

Ljubljana, 24. jun. Predstavnik socialistične stranke Cejlona predsednik dr. N. M. Perero in člana CK dr. Kolvin de Silva, ki sta obiskala našo državo na povabilo SZDL, je danes v Ljubljani sprejel član predststva Glavnega odbora SZDL Slovenije Ivan Maček.

Cejlonska politika, ki sta prispela v Ljubljano sinoči iz Zagreba, sta si danes dopoldne ogledala nekatere ljubljanske zanimivosti, zlasti Muzej NOB in III. mednarodno grafično razstavo v Moderni galeriji. Opoldne ju je v Kranju sprejel predsednik OLO Vinko Hafner, ki jima je v daljšem razgovoru podrobno obrazložil komunalni sistem in javno upravo ter ju zadržal na kosilu. Popoldne sta socialistična prvaka Cejlona obiskala v spremstvu podpredsednika OLO Ljubljana Franca Drobeža stanovanjsko skupnost Savsko naselje in se zanimala za probleme stanovanjske izgradnje.

Proti večeru je delegacija socialistične stranke Cejlona odpotovala na Brinje.

Delta in mesto sta namreč dvojno ogrožena. Na eni strani bodo reke, ki se zlivajo v Bisereno reko, v teh dveh dneh najbolj narasle, hkrati pa pričakujejo največje letošnje plime morja, v katerega se izliva Biserena reka. Milijoni ljudi po vsej Kitajski — ne samo kmetje, ampak tudi vojniki, delavci, šolarji in meščani, ki so jim prišli na pomoč — si prizadevajo rešiti letino pred poplavi. V pokrajini Kvantung je te dni nad 7 milijonov ljudi noč in dan z vsemi silami organizirano reševalo ljudi, premoženje in komaj požeto žito na poplavljenih področjih. Ob obalah Zahodne in Severne reke, kjer še ni poplav, ljudje zanjejo, čeprav žito še ni dozorelo. Ljudje si prav tako prizadevajo ugotoviti in zvišati nasipe na bregovih naraslih rek in tako preprečiti nove poplave. Neskončne vrste tovornjakov, voz, rečnih vozil dovažajo material in orodje za ureditev nasipov. Letala vojnega letalstva so doslej odpravila prebivalstvu v poplavljenih ali prizadetih krajih okrog 200 ton hrane, oblek in zdravil. Boj na življenje in smrt še vedno traja in postaja iz dneva v dan silovitejši. Šele čez dan ali dva bomo lahko zvedeli, ali se je ljudem v kritičnem položaju, ki bo prav danes in jutri dosegel svoj vrhunec, posrečilo odvrniti velikansko nevarnost, ki grozi njihovim največjim žitnici v delti Biserne reke in mestu Kantonu.

Dj. Bogojević (»Borba«)

Telegrami

KAIRO. — Maroški politični voditelj Rifan Abdel Krim je imel razgovor s predsednikom maroške vlade Ibrahimom, ki je na uradnem obisku v ZAR. Po razgovoru je izjavil, da je v načelu sprejel povabilo, naj se po 30-letnem izgnanstvu vrne v svojo domovino v Maroko.

MOSKVA. — V Moskvi je danes začel zasedati plenem KPZS. Na plenumu bodo razpravljali o ukrepih za uvedbo popolne mehanizacije v industriji kakor tudi o avtomatizaciji proizvodnje in o nadaljnjem razvoju kemijske industrije.

LONDON. — Ministrski predsednik Macmillan je v parlamentu izjavil, da bi bil »dobrodošel predlog« o njegovem bližnjem potovanju v afriške dežele.

MOSKVA. — S 1. julijem se bo začel železniški promet na najkrajši progi med Sovjetsko zvezo in Kitajsko. Ta proga povezuje jugovzhodni del Sovjetske zveze s severozahodnim delom Kitajske. Del proge na sovjetskem ozemlju, spregane skozi Kazahstan, je že dograden. Dela »trajala tri leta.

KAIRO. — Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld bo, kakor poroča kairski radio, v torek prispel v Kairo, kjer bo ostal dva dni.

CARACAS. — Izraelska zunanja ministrica Golda Meir je danes odpotovala iz Kaira v Jo de Janeiro. Bila je teden dni na uradnem obisku v Venezueli.

Enotna politika

britanskih laburistov in Trade Unionov v vprašanju jedrskega orožja in razorožitve sploh

LONDON, 24. junija. (Tanjug). Izvršni odbor britanske laburistične stranke in generalni svet Trade Unionov sta nocoj na ločenih sestankih odobrila stališča, ki jih bodo britanski laburisti zastopali v vprašanju jedrskega orožja in razorožitve sploh.

Kakor pravi skupno poročilo, bodo britanski laburisti, če prispel na oblast, predlagali sporazum s katerim bi se vse dežele, razen Sovjetske zveze in ZDA, zavezale, da ne bodo proizvajale jedrskega orožja in delale poskuse z njim in da se bodo odpovedale njegovi posesti. Sporazum naj bi podpisali v okviru Združenih narodov, njegovo izpolnjevanje pa naj bi zagotovila učinkovita mednarodna kontrola. Če bi izpolnili tak sporazum, bi bila laburistična vlada pripravljena ne opustiti proizvodnje, marveč se določila odrediti jedrski oborožitvi. Velika Britanija ima kot tretja jedrska sila edinstveno priložnost, da na narode, ki še nimajo jedrskega orožja, vpliva, da se mu vnaprej odpovedo in jo podpro v akciji, ki bi hkrati vodila k splošni razorožitvi, upoštevajoč tu Sovjetsko zvezo in Združene države

Amerike, je rečeno v sporočilu. Kar se tiče politike do Atlantske zveze, bi laburistična vlada v položaju, kakršnega je zdaj, ostala lojalna in aktiven član te organizacije in bi prevzela vse obveznosti, ki jih ima zdaj Velika Britanija do nje. V sporočilu je posebej naglašeno, da bo imelo laburistično vodstvo popolno svobodo svoje stališče prilagajevati novo nastalemu položaju, pri čemer bo pazila na to, da ne bo odstopila od osnovnih načel strankine politike glede na jedrsko orožje, razorožitev in druga vprašanja.

V skupnem sporočilu laburistov in britanski Trade Unionov je nadalje izraženo prepričanje, da je treba naziv sedanjemu neuspehu konferencie zunanjih ministrov v Zenevi pripraviti pot za sestanek najvišjih predstavnikov Vzhoda in Zahoda.

Najnovejše v športu

LETALSKI RALJE Padinski Skela, 24. junija. (Tanjug). V drugi etapi jugoslovanske letalske rallyja na progi od Zagreba do Pančevačke Rite je zmagala posadka Miroslav Mihalić iz Celja. Omenjena tekmovalca vodita tudi v generalnem plasmanu s 715 točkami pred Zagrebčanom Krovinićem-Verbančićem s 644 točkami.

RAZSTAVA SLOVENSKE SOCIALNE GRAFIKE

Protest proti krivicam

Ni slučajno, da bomo v slovenski likovni umetnosti vse do zadnje osvobodilne vojne našli samo malo zgodovinskih in vojniških tem; saj smo bili stoletja in stoletja brez lastnega državnega in političnega življenja. Nič manj pa tudi ni slučajno, da so se v naši umetnosti, zlasti v novejšem obdobju med obema svetovnimi vojnami, toliko bolj pogosto lotevali prav socialne tematike. Slovenski umetnik je bil že po svojem narodnostnem položaju nujno umetnik proletariata in socialna tematika mu je bila zato vselej blizu. To področje v naši likovni umetnosti od leta 1918 do 1941 je skušala zajeti tudi razstava slovenske socialne grafike in risbe, ki so jo te dni odprli v Jakopičevem paviljonu v podzestev 40 obletnice ZKI.

Nedvomno je pojem socialne tematike zelo širok in v nekem smislu je pač sleherna resnična umetnina, če s tem, da jo ustvaril človek, da je človeška in namenjena družbi, nujno socialna. Toda pri tem obravnavanju socialne tematike, gre še posebej za izrazit spopad umetnika s socialnimi krivicami in njegovga takratnega okolja. — Se pravi, v končni fazi za protest in manifest. Seveda vse še vedno v umetniški obliki, kajti sicer bi tudi delo izgubilo svojo prepričljivost. Grafika in risba sta sicer za tako izrazito izpoved že po svojem likovnem značaju še posebej primerni, hkrati pa sta bili tudi vselej ona preprosta, cenjena in drobnejša vrsta umetnosti, ki je lažje uvažala skozi cenzurne prste vladajočega razreda.

Sedanja razstava v Jakopičevem paviljonu je kritično izbrala iz obsežnega gradiva manjši izbor od 22 slikarjev, ki prav zaradi tega tembelj prebrano predstavljajo to svojsko veščino likovne umetnosti. Zbirka je razčlenjena kot potujoča razstava namenjena pozneje ostali Sloveniji. Pri nas v sami Ljubljani sicer nedvomno že marsikatero izmed razstavljenih del poznamo, vendar razstava znova obuja mnoge dragocene spomine na težke preteklosti in na častno vlogo, ki jo je v njih odigrala naša umetnost.

Od vselej pretrpetelj, čeprav nekoliko mestniansko simboličen del pokončnega Frana Travnika s njegovimi delavci, žrtvami in slepi, sega do Borisa Kobera in drugih mlajših avtorjev, ki so se spopadli s nekaterimi konkretnimi dejstvi svojega časa, dolga verica in čeprav so vsi ležali povedati v bistvu nekaj podobnega, so vendar v svojih izpovedih nekaj individualni. — Vesnan Gvido Brola je na primer tudi in ostal pri nekem narodopisnem prijemih in celo njegov sodrug v Vesni Hinko Smerak je v začetku s svojimi Desencinami izhajal iz neke ljudske folklorne, zato pa se je poznalo toliko bolj nedvomno, ostro satirično vrgel v boj ne samo proti domačim socialnim krivicam in hinavščinam, ampak tudi proti kapitalizmu in imperializmu na svetni splošno. Dejansko je zanimivo, da so prav naši socialni slikarji v razliko od prejšnjih naših slikarjev, na primer kozolčarjev, sicer res ostajali v domačem okolju, vendar v marsičem segli tudi v veliki svet. Medtem ko so na primer Kraljeve upodobitve še polne oblasti mišične sile naših kmečkih ljudi, je Veno Pilon nasprotno že začutil vso grobo naturalistično in temno bedo vlemesta s tlečo revolucijo pro-

letariata. Nikolaj Pirnat, ki v marsičem ta dolgi lok protesta zaključuje, je s svojimi čeprav na hitro ustvarjenimi oglasnimi vsakdanjimi risbami o dekli Anki, Kronosu, smrtih in drobnomeštanskih figurah pokazal kako je tudi tako imenovana ilustracija lahko velika umetni-

na. Toda, kot so mnogi med temi slikarji uveljavljali svojo socialno ideološko pravico, da so brez opeševanja podajali svojo okolico, pa bodisi, da je šlo za kakšne sušmeljeve kmete, Vidmarjeve jetnike, Pandurjeve komediantke, Didekove šivilje, Zornikove brezposelne ali kaj drugega, je vendar značilno, da je prav v naši socialni tematiki zelo močno razvita tudi neka literarna nota: že od Jakobeve ekspressionistične poezije, pa do še danes

močno učinkovitega cikla črnobelih podob Maksima Sedeja iz predmestja s prezgodaj starimi otroci in črtno v očeh. France Mihelič sicer upodablja prav tako nekatere povsem realistične motive beračev in pastirjev, hkrati pa izhaja njegova pekoča socialna tematika povsem intimno in umetniško usode, da celo ovenega cvetja na mizi. Nekaj govevskega ali daumierovskega je v dveh močnih malih risbica iz zgodnjega obdobja Gabriella Stupice, Marjil Pregelj je predstavljen z dvema izrazitima listoma in nedvomno bi se bilo vredno ustaviti tudi še pri tem ali onem. Morda bolj kot kakšna velika razstava, nam namreč prav ta prinaša hkrati s likovnim izrazom tudi kos človečnosti, ki ni nikoli odveč.

B. Pogačnik

Maksim Sedej: Predmestje (1933)

DOMAČA KRSTNA PREDSTAVA V MARIBORU

POSTAJA OB VELIKI CESTI

V soboto, 20. junija, je mariborska drama prvič uprizorila Kamenikovo »trpko« komedijo: Postaja ob veliki cesti. Režiser je bil Malec, scenograf Jovanovič k. g., kostumograf Hege- dušičeva. Občinstvo je novo igranje sprejelo v ljubeznivi, spočetka celo toploti. Dramatik si je izbral okolje malega mesta, v katerem se prosvetni delavci bolj ali manj »utaplajo« v vsakdanjosti in filistruv. Glavni »junak«, profesor Robert Poznik, je nekakšen kazen, obledel potomec Kačurjev in Jermanov. Njegova vera v ideale nima prav nobene izrazite barve, po lastni izpovedi jo je dobil neke iz davnih materinih besedi: »Samo vdati se ne smeš in v nekaj moraš verjeti.« Že kar spočetka tega lepega, mladega moža razjede dvomi. Neprav »odraslo«, skorajda pubertetno se ustraši, ko mu učenka pove, da so se mu njeni sošolci smejali. Poznik začne ljubezen s simpatično profesorico Kristino, ko pa mu zapeljivka Magda razkrije, da je Kristina v prejšnjem kraju že imela fanta, ki je bil »celo« poročen mož, precej brutalno razčira razmerje z njo, nekaj časa zapade Magdi, po-

veliki cesti, ostane igra dovolj obetavna prvenec. Profesorja Roberta Poznika je igral Lavrač, brez dvoma intenzivnosti. Malec, močan v krepko. Lepo so mu zavneli zapeljivi, navidezno moški toni kakor tudi ostra, obsojajoča patetika. Notranjo razdvojenost in osnovni egoizem lika bi pa bil brez dvoma lahko prikazal še bolj jasno in plastično. Zapeljivka Magda je v vsej nekoliko prosti prikupnosti lepo in gibčno podala Godinova. Sploh pa je ta Magda jasno napisana in močna vloga, medtem ko je avtor storil krivico Kristini, ker ji ni dal dovolj individualne barve temveč samo neko splošno prikupnost, s katero kot oseba ne izstopa dovolj, pa čeprav bi po dramaturških pravilih pravzaprav morala, saj je partnerka »junaku«. Kristino je razločno, prijetno podala Jan-kova z raznimi otenki glasu v preprosti konvenciji, ženskem zmagovalstvu, obupu in stritosti. Brunčko se je po tople izkazal kot karakterni igralec. Njegov mladi, suhi, nerodni, ne pogumni, pa srčno topli Bernard sodi brez dvoma med njegove najboljše like, pa čeprav se (kakor ostali v tej igri) tudi on ni mogel čisto rešiti »nadiha konvencije«. Bolj je to veljalo za ustrežajočega, pa karakterno ne posebno poglavitnega Janka Petriča, ki ga je igral Hugo Florjančič. Zagnjenosti in tej vlogi mu očitno niso ležale. Tovornikov Brane se tudi ni oddaljeval od njegove podobnih vlog. V teh in takih primerih je bilo opaziti precej dobre rutine, vendar ne več (in bi tako bila poglavitna stvar režiserja). Tako so »dobro odigrali« vloge Vičar (Lelek), Veljakova (Milena) ter Haberl (Franjo) in Grgru- včeva obrobno vlogo Mine. Nučičeva je v svoji osmošolki Nedi pokazala precej moči in

izrazitosti, kar bi oboje prišlo menda lahko še bolj do izraza, če bi bil režiser terjal od nje manj solz in več notranje in- čustvenih poudarkov, težkih razpoloženj igre ni olajšal. Mo- goče bi izgubljene »prosvetar- je« bil lahko ozaril s pobilski- čisto rahlega humorja, torej dodal nekaj, česar se očitno avtor sam ni prav zavedal. Po- sebno še velja to za Florjanči- čevega Janka. Tako bi bilo mogoče manj »važnosti« ob- vseh trpkih besedah in celo rahel konček poezije v popiva- nju (Tovornik) sredi starinsko- lepega mesteca. Tako bi v vzdušju mogoče nastal celo »drobec« toplote, ki bi samo rahlo odtehal kar sramotni beg »junaka«. Takšna, kakrš-

na je, igra spočetka obeta več, kakor izpolni. Jovanovičeva scena je tehnično funkcional- na, vendar ne prav smiselna. Saj v popolnem nasprotju s tekstom prikazuje kar prijetno, ne pa precej zanemarljivo in puščobno vzdušje »životarje- nja« v malem mestu. Kostumo- grafika se je — kakor že na- vadno — spretno izvela iz te- težav. Torej: prav nič gotovo- ni, da se bo ta »Postaja« uve- ljavila na slovenskih odrih, očitno pa je možno, da se bo pisec Kamenik z večjo premiš- ljeno, poglavitnostjo in tu- di praktično uveljavil kot drama- tik. Mariborska drama lahko beleži eno slovensko krstno predstavo več.

BRANKO RUDOLF

Obilna žetev

V šestih koncertnih večerih so gojenci nižje glasbene šole Center prikazali plodove svoje- jega študija v pretekliem šol- skem letu. Veliko številjo: preko 20 učencev, ki so nastopili na koncertu absolventov, kaže, da je bila letošnja žetev zelo obil- na. Med mladimi absolventi je nekaj prav izrazitih talentov. Naj omenim samo malega Jani- ja Goloba, ki ima vse pogoje, da se razvija v izvrstnega violi- nista.

Izvajanja absolventov so po- leg pozitivnih strani prikazala tudi pretirano nerazločljivo in neopravičeno razliko v zahtevah posameznih učiteljev do svojih učencev: preveliko razliko v obravnavani snovi in s tem tudi nesorazmerje v tehnični dosego- sti učencev. Medtem ko na pri- mer nekateri violinisti absol- vira jo nižjo šolo s kakršnim koli »šolskim« koncertom, kot je za to stopnjo edino primer- no, igrajo učenci drugega učitelja v istem razredu koncerte

Bacha, Mozarta, ki so zelo re- sen problem za študenta na vi- sokih šol. Nesmiselno tekmo- vanje med profesorji je prišlo na koncertu absolventov do iz- razja tudi v kaj različni doživi- posameznih nastopov. Medtem ko je najkrajši nastop trajal komaj nekaj minut, je najdaljši trajal skoraj pol ure, in to pri- sporedu, ki je obsegal 25 točk!

Mnogo bolj izenačen je bil v pogledu izbire skladb, gradnje celotnega sporeda in kakovosti izvedbe šestih koncertnih nastop, ki je obsegal poleg uspešnih so- lističnih točk na harfi sama ko- morna, zborovska in orkestral- na dela. Iz celotne izvedbe kon- certa se je čutila resna vna- gojencev in velika prizadevnost njihovih učiteljev. Hvalevredna je tudi pozornost, ki jo posveča vodstvo zavoda domači glas- bni literaturi, saj je bil program v glavnem sestavljen iz kva- litetnih del domačih avtorjev.

Uroš Prevoršek

PO GOSTOVANJU
DRAME SNG
V BEOGRADU

Aplavz za goste iz Ljubljane

Na svojem tridnevem go- stovanju v Beogradu so člani Drame SNG iz Ljubljane po- želi tak uspeh, kakršnega so beograjski ljubitelji gledališke umetnosti tudi pričakovali. Beograjska publika je hitro spoznala umetniške kvalitete ljubljanskih igralcev in jih je nagradila s iskrenim, spontanim aplavzom.

Program, s katerim se je Drama SNG predstavila v Beo- gradu, je obsegal novo Borovo dramo »Zvezde so večne«, Can- karjevo komedijo »Za narodov blagor«, Osbornovo dramo »Ozri se v gnevu« in pa Miller- jevo dramo »Smrt trgovskega potnika«. Ta program je pri- jetno izpopolnil repertoar beo- grajskih gledališč v pretekli sezoni.

Kritika je v dnevnem tisku pozorno spremljala nastope go- stov. Ob drami »Zvezde so večne« je Eli Finci v Politiki med drugim zapisal:

»Ansambel SNG, ki je znan po odličnih individualnih igral- cih in po skladnosti skupne igre, je vložil izredno plemen- it napor v to, da bi Borove osebe, ki ponekod niso docela izdelane ali pa so le skicirane, realistično oblikovali kot celo- vita in kompleksna bitja. V ne- katerih trenutkih je igra do- segla visoko interpretacijsko kvaliteto. Igrali so naravno, kakršno je vsakdanje življe- nje. V iskanju avtentičnih živ- ljenjskih barv in resničnih po- udarkov brez sledu predstavl- jalnih ambicij imajo slovenski umetniki visok nivo, katerega, mislim, pri nas še niso nikjer presegli.«

Gledališki kritik »Večernih novosti« Jovan Maksimović je ob Borovi drami med drugim napisal: »Ljubljanska Drama, eden najboljših dramatik en-

samblov pri nas, je z veliko ljubeznijo naštvudrala Borov tekst in pod zelo sugestivnim vodstvom režiserja Slavka Jan- na ostvarila vse viške, ki jih omogoča tako besedi. To je bila precizno naštvudrana pred- stava z nekaterimi odličnimi scenskim rešitvami in odlični- mi protagonisti.«

Z nič manjšo pozornostjo ni kritika spremljala uprizoritev Cankarja in Osborna. Čeprav kot popoldanska predstava ko- medija »Za narodov blagor« ni

privabila veliko gledalcev, ji je kritika dala najvišja priznanja v pogledu izvedbe in režije. Maksimović je napisal: »Izred- na igralska ekipa je v sodelo- vanju z režiserjem Korunom Tolmačiča Cankarjev tekst na- posodobljen način: s stilizirano igro, ki je prišla do meje gro- tesknega, ne da bi jo presto- pila, v stilizirani mizansceni, v sodobno, duhovito zamišljenem dekorju. Vse to je zaokrožilo vigrano predstavo z briljantno niansiranimi ključnimi deta- ji.«

Tudi Eli Finci je napisal po- doben pohvalno kritiko, v ka- teri pravi: »Režiser je iz te ostro pisane satire, kolikor mi je znano, prvič izluščil vrsto lažjih, a izredno sugestivnih, čisto komičnih trenutkov in ta- ko to gledališko ne dovolj iz- razito satiro približal širšim plastem gledalcev. V tej pred- stavi, ki je učinkovala kot do-

li.« S posebnim priznanjem je kritik »Večernih novosti« oce- nil Staneta Severja in Dušo Počkajeno.

Ob drami »Ozri se v gnevu« je Eli Finci napisal: »Lahko bi pričakovali, da bo ansambel, ki tako zvesto ohranja svojo interpretacijsko tradicijo v du- hu srednjeevropskega realiz- ma in začetka našega stoletja, z resnimi težočami oblikoval delo, kakršno je Osbornovo. Toda režiser France Jamnik in pet odličnih igralcev so nas kmalu prepričali o nasprotnem. »Ozri se v gnevu«, drama izzi- valne teze o mladi generaciji, psihopatoloških situacij in na- turalističnih observacij, je bila zaigрана modern o, brez posebnega poudarjanja psiholo- gije, ki je tako nezanesljiva, z o- snovno težnjo, da se morbid- nosti razloži z avtentično člo- veko govorico, da avtorjevi predimenzionirani liki prepri- čljivo učinkujejo.« Med igralci kritik posebno pohvalno oce- njuje Borisa Kralja.

Le zadnja uprizoritev ljub- ljanske Drame v Beogradu, Millerjeva »Smrt trgovskega potnika«, pri Eliju Finciju ni doživela pohvalnega kritičnega odmeva.

Tudi gledalci so z veliko na- klonjenostjo pozdravljali ljub- ljanske goste po vsaki uprizo- ritvi. Umetniške odrske stva- ritve gostov so premagale jez- kovne težave sporazumevanja. Tudi po desetkrat je navduše- na publika klicala goste pred zastor.

R. KADOVIC

GOSTOVANJE JUGOSLOVANSKEGA
DRAMSKEGA GLEDALIŠČA

Slovo beograjskih umetnikov

Z uprizoritvijo Branislava Nušića komedije »Zalužji ostali«, je Jugoslovansko dramsko gledališče zaključilo svoje go- stovanje v Ljubljani.

Branislav Nušić se uvršča danes med klasike redkih srb- skih in jugoslovanskih kome- diografov. Njegove komedije sicer ne dosežejo umetniške pol- nosti in globine Moljetrovih ko- medij z njihovo jedko družbe- no in karakterno satiro in z občeloškimi vrednotami, pa tudi ne intelektualne ostrine ter irsko-britanskega sarkazma kakšnega Bernarda Shawa. Nušić- ove komedije so pretežno laž- noga, zabavnega značaja, njho- va satirična ost je rahlejša in v dobrodušnejša. On riše s po- ljudno besedo domače okolje, srbsko družbo pred prvo »sve- totno vojno in po nji, v celoti in v posameznikih, ne bleda z žolčem in duši njihovih hlb, napak in zmot, ampak jih slika bolj s humorjem, jih smeši in se jim smeje, držeč se starega pravila ridendo dicere verum. Zato so Nušičeve komedije predvsem samo veseloligre in uživajo tako široko priljublje- nost in popularnost, da se ljud- je zabavajo in spoznavajo sebe v njih ter se smejejo samim sebi. V tem žanru pa dosega Nušić v svojih najboljših stva- reh znatno umetniško višino, kakor na primer v »Gospe ministrici«, kjer je tudi satira ostrejša in doslednejša ter zato učinkovitejša. Pogosto pa je Nušičeva veseloligra samo ša- ljiv domiselek, spretno dramati- ziran feljton, rahlo satirično obarvan, a brez globlje učin- kovitosti.

V to vrsto dramatičnega feljtona spada tudi uprizorjena komedija »Zalužji ostali«. Vse- lica igrice slika s prijetnim humorjem ter posrečeno kara- kterno in situacijsko komiko de- vectorico »Zalužjih ostalih«, ka- ko se v težnji po pridobivanju pehajo, pričajo in preživajo za dediščino bogatega umrlega so- rodnika. Ker je vsak izmed njih prepričan, da je glavni dedič, vsi hvalijo in slave pokojnika ter se nazadnje pod vplivom nekega svojega samozvanega kolovodje vsi vselijo v pokoj- nikovo hišo, še preden je odprta oporoka, iz katero je doletel pokojnik rok štiridesetih dni. Medtem se bodoči dediči pošte- no koristijo z raznimi preda- meti. Da bi izvršile oporoko izsili nepovabljeni goste, do- loči, da se oporoka predčasno odpre in tedaj se izkazuje, da je pokojnik volil svoje imetje svoj nezakonski hčerki, nje same pa odpravil v malenkost- ni, nekemu celo odpisal nje- gov star dolg. Ogorčeni so, za- bavlajo in sramote pokojnika, nato pa s posrečeno šalo svoje- ga kolovodje poparjeno zapuste hišo.

Nezahtevno in nepretrčeno do- deice je s stiliziranim realiz- mom, v katerem nastopa deva- torica pohlepni dedičev delo-

ma kot skupina poslušnih učentkov in avtomatskih lutk, režiral Mata Milošević, ki je s tem domislekom še stopnje- val Nušičev humor. Ustvaril je veseloigri prikladen tempo in ton, brez kakih burkastih ne- okusnosti. Skromna in naravna je tudi scena Dragana Djordje- viča.

Igra nastopajočih je bila na- ravna, živahna in razgibana. Nekateri posamezniki so dobro karakterizirani v igri, kretnji in besedi. Tako je samozvani kolovodja te družine, upokoji- ni sreski načelnik Agaton Mil- voja Jovanoviča pristen srbski čiča, Komolčarsko samozave- sten je in tudi potem, ko je vse propadlo, ne izgubi prisotnosti duha. Značilen kot vedno, dasi v podrejeni vlogi, je Milana Ajvaza trgovec Tanasije, enako Milja Aleksić kot občinski na- čelnik Proka, nezaposleni dr- žavljan Zarka Mitroviča ter Slavko Simić kot Miča Stani- mlavović. Enako dobre tipe so dale njihove žene Simka (Ne- venka Mikulić), Vida (Kapita- lina Erić), Glna (Branka Vese- linović), posebno pa vdova Sa- rka Rahele Ferari, ki ni uteg- nila roditi potomca, ker je bila samo tri leta poročena. Pripuk- nega advokata igra Ljubomir Bogdanović, nezakonsko hčer- ko in dedinjo Danico pa Maja Dimitrijević.

Po umetniško globokem, a ne- koliko napornem razgibu z upri- zoritvijo »Bratov Karamazovih«, je uprizoritev Nušića pomenila večer oddiha in razvedrila, ki je nudil nezahtevnim gledal- cem mnogo veselosti in zabave. Zato je ljubljansko občinstvo beograjske goste ob njihovem slovesu toplo in priščno po- zdravilo ter s tem in s števil- nim obiskom vseh predstav do- kazalo, kako dobrodošlo jim je bilo njihovo gostovanje.

Jugoslovansko dramsko pozori- šte nam je s svojimi pre- dstavitmi nudilo zaokroženo po- dobo svoje umetniške rasti in svojega razvoja. Ta rast in raz- voj sta znatna, posebno po svoji tehnično-teatralni strani, pa tudi po nekaterih vrhunskih momentih posameznih igralcev. Nakazalo nam je tudi podobo svoje repertoarne politike. A v čem se ta repertoar razlikuje od repertoarjev drugih naših gledališč, ne bi mogli reči. Mi- slim pa, da ima to gledališče že po svojem nazivu vlogo ne- kake osrednje gledališke usta- nove naše države. To bi se mo- ralo odražati tudi v njenem repertoarju, ki bi moral upošte- vati poleg pomembnih svetov- nih del sistematično in dosled- no predvsem polnovredna dra- msa, klasična in moderna dela vseh jugoslovanskih narodov in jih občasno na svojih gostova- njih uprizorjati v svoji lastni interpretaciji občinstvu vseh jugoslovanskih narodov. Taka gostovanja bi učinkovala stimu- lativno in instruktivno.

Fran Albreht

V MESTNEM
LUTKOVNEM
GLEDALIŠČU

Za zaključek letošnje se- zone je Mestno lutkovno gledališče v Ljubljani pri- pravilo svojim mladim in odraslim gledalcem posebno presenečenje — krstno predstavo izvirne slovenske igre za marionete, Dva po- tepina, ki jo je napisal Jan- nez Dobeč kot svoj prvi lutkovni tekst. Avtor je v svoji igri spretno obnovil znani in vedno znova mi- kavni motiv o dečku, ki na- veličan tako in doma odide na potep po svetu. Obenem mu je pa dal novo podobo tako, da je svojega mlade- ga junaka v na pol prav- ljični obliki popeljal v svet sodobne tehnike in znanosti. Režiser Nace Simončič, sceno- graf ing. arh. Marijan Amalietti in komponist France Lampret, ki se jim pridružujeta Slavko Hoče- var in Andra Avčin z izde- lavo lutk in kostumov, so poiskali snovi primerno ob- liko in na odru ljubljanske- ga lutkovnega gledališča ustvarili atmosfero moderno stiliziranih lutk in prizori- šča.

Roman Lavrač in Milena Godina

v »Postaji ob veliki cesti«

tem pa v šoli odpove in zbeži iz kraja. Ko izve, da bo Kri- stina imela otroka, se sicer še hoče z njo pobotati, vendar brez zadostne odločnosti. V no- tranji negotovosti in zunanji trdobi dela ta Robert Poznik vtis ponesrečenega pridgarja, ki se v življenju ne znajde. O moralnih vprašanjih govori ta- ko, kakor na bi rasla neke izven kraja in časa... V ne- dolečnosti in nesodobnosti ju- naka je gotovo slabost vse igre. Tudi najbolj pozitivna značaja, boječi, potlačeni, pa dobri Bernard in prijetna Kri- stina dramaturško ne pomenita nobene protiteže ponesrečene- mu idealistu. Značajna Kristi- na v sebi le ni svobodna; čuti se umazano zaradi prejšnjega razmerja. Katarze v tej igri so zelo nepopolne, samo nakaža- ne. Ob vsem tem pa avtorju ni mogče odreči talenta (igra je dobila nagrado Delavskega odra). V prvem dejanju je uvor- ustvaril nekaj razpolože- nja. Mogoče je obžalovati, da ni šel bolj po poti konverzacijs- ke komedije, vendar mu je zato očitno zmanjkalo dovolj premišljene lahkote v pre- sojanju dovolj humorja, do- volj distance do predmeta. Čeprav torej lahko vidimo, da ravno ta postaja res stoji »ob

Veno Pilon: Lakota (1921) — Z razstave v Jakopičevem paviljonu

S SEJE SVETA ZA STANOVANJSKE ZADEVE OLO LJUBLJANA

Potrjeni projekti za gradnjo stanovanj

Ljubljana, 24. junija. — Na včerajšnji seji je Svet za stanovanjske zadeve OLO Ljubljana potrdil dvanajst investicijskih programov za gradnjo stanovanj v ljubljanskem okraju. Stanovanjska zadruga »Na Ma 2« je predložila program za gradnjo šestih vrstnih hiš na Kodeljevem. Investicijska vsota znaša 18 milijonov dinarjev. Direktor jugoslovanskih železnic bo zgradila v Zalogu stanovanjski blok s 16 stanovanji po izredno nizki ceni: 45,5 milijonov dinarjev. Zavod za stanovanjsko izgradnjo v Ljubljani je predložil investicijski program v znesku nad 178 milijonov dinarjev za gradnjo trinadstropnih stanovanjskih blokov tipa B1, B2 in B3 v Kamniku. Svet je imel pri tem projektu, ki je tipski, dve pripombe, tako bo treba začasno rezervirati eno trisobno stanovanje za varstvo otrok (dokler ne bo zgrajen otroški vrt), druga pripomba pa zadeva izražanje komunalnih prispevkov, katere so računali še po 15% namesto 10%, kakor zahteva novi zakon. — Zadruga poslovna zveza Slovenije je predložila tipeki projekt za gradnjo stanovanj na kmetijskih posestvih Črnelo-Domžale, Ihan-Dolsko in Pštata-Križe. Sredstva so zagotovljena, cena pa tudi ni visoka, saj bo en objekt (4 stanovanja in samske sobe) stal nekaj več kot 9 milijonov dinarjev. — Oblo Dobrova je predložil investicijski program za gradnjo šestorke za občinske službenice. Investicijska vsota je 17 milijonov dinarjev. Višja gospodinska šola v Grobljah je predložila program za gradnjo stanovanjske četvorke v vrednosti 15,625.000 din, za katero

ima zagotovljenih že 50 odstotkov sredstev. Zavod za zadržno gradnjo je predložil v odobritev tipski projekt za 55 vrstnih hiš v Mostah, Na Peči in na Kodeljevem v znesku 205 milijonov dinarjev. Triglav film je predložil stanovanjski blok z 12 stanovanji v Smoletovi ulici. Investicijska vsota znaša 30 milijonov dinarjev. JLA bo gradila stanovanjski blok ob Crtomirjevi ulici. Investicijska vrednost znaša 89 milijonov dinarjev. Pivovarna »Union« je predložila investicijski program za gradnjo stanovanjskega bloka po tipškem projektu SBM-3 v znesku 90 milijonov dinarjev za 45 stanovanj. Tovarna »Stol« v Duplinci bo gradila blok z 18 stanovanji za svoje delavce, investicijska vsota pa znaša skoraj 50 milijonov dinarjev. Na koncu se je Svet za stanovanjske zadeve potrdil še program za nadzidavo vile na Resljevi cesti (za eno nadstropje), katerega investitor je Zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani. S. I.

ARHEOLOŠKO IZKOPAVANJE V LJUBLJANI

Med drugim tudi novce — star 2000 let

Arheološka izkopavanja v Ljubljani, ki jih vodi Narodni in Mestni muzej, finansira pa Tajništvo za kulturo OLO Ljubljana, bodo predvidoma čez 14 dni končana. Dosedanje izkopavanje je pokazalo lepe rezultate, kljub temu, da izkopavanja še daleč niso tako ohrañene kot tiste, ki so jih našli, ko so kopali temelje za novo šolo ob Gregorčičevi ulici. Tako so v zadnjih dneh odstranili plast zemlje z ostankov rimske hiše, ki je bila zgrajena v tretjem ali četrtem stoletju po našem štetju. Na diagonalno nasprotni strani zemljišča pa so ob Gregorčičevi ulici našli na plast zemlje iz peska, ki bi utegnili potrditi domnevo, da je bil nekdo na tem mestu glavni trg stare Emone — forum. Seveda pa bodo dala odgovor na to vprašanje šele izkopavanja, ki jih bodo nadaljevali drugo leto. Te dni so našli tudi novce, ki je po mnenju strokovnjakov star približno 2000 let. Prvotno so mislili, da bodo ostanki Emone restavrirali. Ker pa leti niso dovolj ohranjeni, bodo to zamisel opustili. V. Č.

Izkopavanja, ki jih bodo nadaljevali drugo leto. Te dni so našli tudi novce, ki je po mnenju strokovnjakov star približno 2000 let. Prvotno so mislili, da bodo ostanki Emone restavrirali. Ker pa leti niso dovolj ohranjeni, bodo to zamisel opustili. V. Č.

LJUBLJANSKA SLIKA

V torek je bila v veliki dvorani Gospodarskega razstavišča jubilejna radijska oddaja. »Pokaži, kaj znaš!«, v kateri so nastopili najboljši zmagovalci iz vseh prejšnjih 50 oddaj. Naj povemo, da so se v teh oddajah vrstili pred mikrofonom (večkrat pa tudi pred televizijskimi kamerami) 693 tekmovalci iz vseh krajev Slovenije, 37 kmetov, 159 uslužbenec, 30 študentov, 106 dijakov, 15 gospodinj, 4 upokojenci, 4 vojak, 8 vajencev, 37 tekmovalcev iz različnih poklicev, ter 35 otrok v treh posebnih otroških oddajah. Tekmovalci so nastopili kot pevc narodnih pesmi, opernih arij, popevk, recitatorji, instrumentalisti, kot pesniki-amaterji, pa tudi kot plesalci narodnih plesov (kadar je oddaja prenašala televizijo). Med gledalci in poslušalci je bilo za oddajo »Pokaži, kaj znaš!«, vedno velike zanimanje, saj je bila dvorana Slovenske filharmonije vedno razprodana. Na sliki: z jubilejne oddaje »Pokaži, kaj znaš!« (Foto: Z. Deniša)

IZ SALESKE DOLINE

ZBORI VOLIVCEV

Te dni imajo po vsej soštanjski občini zbor zbor volivcev. Na njih razpravljajo predvsem o šolstvu. Predsedniki šolskih odborov poročajo in navajajo predvsem materialne težave ter precejšnje nezanimanje staršev za delo otrok v šoli.

Tako je v Velenju razprava o delu v šoli in sodelovanju staršev z njo tekla nad dve uri. Razveseljevali je, da se je prav SZDL v Velenju začela živo zanimati za šolo in predvsem za izvenšolsko udejstvovanje mladine.

Starši so pozdravili novico, da bo nova šola v Velenju dokončana do 15. septembra. Zaradi stalnega naraščanja števila otrok v Velenju bo treba začeti graditi še eno šolo, saj je stara v prostoru bivše grajske konjušnice.

Na zborih volivcev v Soštanju in Velenju so izvolili svet stanovanske skupnosti, ki šteje v Soštanju 15 članov, v Velenju 21 članov. Prav tako so v dveh večjih krajih občine, v Soštanju in Velenju izvolili po en poravnalni svet; v Smartnem ob Paki pa ga še bodo.

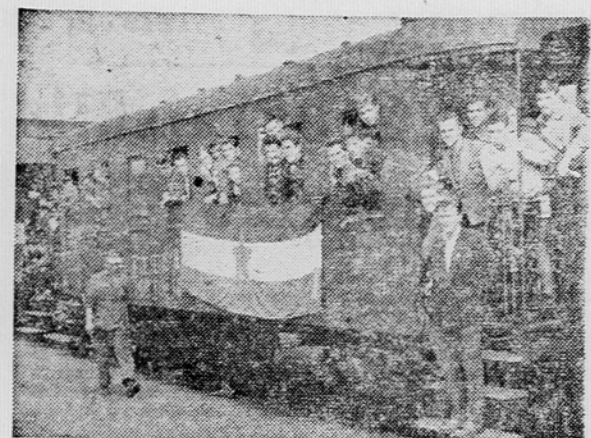
Te dni so na šoli za odrasle opravljali zaključne izpite v 1. in 2. skupini za osnovno šolo. V 1. skupini je opravljalo izpite 12 slušateljev in je od njih 11 uspešnih; v drugi skupini je opravljalo zaključni izpit 15 slušateljev. Uspešnih je bilo 14. Tako je iz šole za odrasle letos prvič izšlo 14 slušateljev, ki so

dve leti obiskovali šolo in pridno študirali. To so pokazali tudi izpiti. Živiljenjske izkušnje in znanje slušateljev so dale zrele in dobre odgovore. Škoda le, da v šoli, kjer lahko odrasli v dobrem letu predeležijo snov za štiri višje razrede osnovne šole, ne pride več ljudi. V Velenju bodo šolo nadaljevali jeseni. Prav tako tudi v Soštanju, kjer je v 2. skupini 19 slušateljev, v 1. skupini 8. V. S.

Priložnostni žig za VII. ljubljanski festival

Generalna direkcija PTT v Beogradu je odobrila priložnostni poštni žig za VII. ljubljanski festival. Žig bo uporabljal ekspozitura pošte Ljubljana 1, ki bo poslovala 30. junija v sklopu festivalne blagajne na Trgu francoske revolucije. Ostale dni bo žig na poštni Ljubljana 1. — Filatelistično društvo PTT Slovenije v Ljubljani pa je založilo ovitek šte. 5 z motivom festivalnega žiga. Ovčki so frankirani z 20-dinarsko znamko iz serije zgradilnih solih. J. M.

Brigadirji MDB »Toneta Cufarja« na ljubljanskem kolodvoru (Foto: Z. Deniša)

Štiri srednješolske brigade odpotovale na avtocesto

Danes dopoldne so odpotovale na avtomobilsko cesto »Bratstva in enotnosti«, na odsek Parčin — Niš, štiri srednješolske mladinske delovne brigade, in sicer 1. ljubljanska MDB »Majda Silca«, IV. mariborska MDB »Slave Klavara«, III. pomurska MDB »Dane Šumenjak« — Miran — iz Murske Sobote in II. gorenjska MDB »Tone Cufar« — Jesenice. V vsaki brigadi je po sto brigadirjev, na avtomobilski cesti pa bodo ostali do 25. julija.

V nedeljo, 28. junija, pa bodo odpotovale na avtomobilsko cesto, na odsek Parčin — Niš, tri študentske mladinske delovne brigade iz Ljubljane: »Tone-

ta Tomšiča«, »Majda Vrhovnika« in »Pohorski heroji«. Že v soboto bodo imeli brigadirji zbor v študentskem naselju, na avtomobilski cesti pa bodo ostali do 29. julija.

V prihodnjih dneh s bodo z avtomobilske ceste vrnila tudi brigade tretje izmene, v kateri je bila kmečko-delaška mladina, ki je delala na avtomobilski cesti meseca maja in junija. 26. junija se bodo vrnila: V ljubljanska »Moše Piljarda«, I. gorenjska »Staneta Zagorja« in II. mariborska »Alfonza Sarha«, 3. julija pa VII. novomeška »Milana Majnena« in I. koprska »Srečka Kosovelca«.

II. TURISTICNI TEDEN V LJUBLJANI

Sprehod po Rotovžu

Danes: turistični ogled Polzevega in koncert

V okviru programa II. turističnega tedna si je v torek poturist obiskoval Ljubljanski Rotovž 150 obiskovalcev, ki sta jih im. Josip

150-letnica šole v Staršah

V nedeljo so v Staršah praznovali 150-letnico ustanovitve tamkajšnje šole. Te slovesnosti se je udeležilo veliko ljudi iz bližnje in daljave okolice. Slovesnost so zaključili z bogatim programom. Razvili so pionirski prapor, nastopila sta mešani in moški pevski zbor, dalje je bil telovadni nastop pionirjev ter gasilska vaja.

Zbori volivcev v račgonski občini

V zvezi z zbori volivcev, ki bodo prihodnji teden v vsej račgonski občini, je bil v nedeljo v Račgona sestanek kluba odbornikov. Na sestanku, ki ga je udeležil tudi republikanski poslanec Josko Slavič, so se pogovorili o vsej problematiki, kateri bodo obravnavali v prihodnjih zborih. Med drugim bodo izvolili nove članke šolskih odborov ter članke poravnalnih svetov. Obravnavali bodo nov način odpisa živine in mleka in razne krajevne probleme. Ika

Cernivec in dr. Sergej Vilfan seznaila z zgodovino ljubljanskega Magistrata in potekom obnove njih del.

Ljubljanski Magistrat — pod tem imenom pojmujejo danes osrednji sedež nekdanje mestne uprave in obe stranski zgradbi, ki sta z njo povezani — je doživela mnoge stavbene faze, ki so se včasih posrečile, včasih pa ponesrečile, vendar se je kljub vsem zahtevam praktične vsakdanjosti nabralo oz. ohranilo v zgradbi precej lepih in zanimivih elementov iz vseh mogočih dob. Magistrat je bil skoraj 500 let upravno središče mesta, zato je bila vsaka njegova razvojna faza utemeljena z upravnogospodarskimi momenti. In kako daleč so sedanja obnova in vrnitev dela do sedaj so osušili podgradsko stavbo, asanirali razstavno dvorano, ki je bila zgrajena na kot odprto skladišče, uredili nov sanitarni voz, izkopali kurilnice za centralno kurjavo na nafto, trenutno pa urejajo še levo dvorišče in odpirajo nekdanje loke ter gradijo posebne stopnice, ki bodo povezovala Magistrat s povsem novimi zgradbami. Tako se tri zgradbe z ustreznimi gradbenimi in drugimi posegi združijo v funkcionalno, arhitektonsko-estetsko in zgodovinsko zaključeno kompleks. Magistrat, zlasti njegova osrednja del, bo služil kulturno-gospodarski reprezentanci mesta, levo stransko zgradbo (ob Robbovem vodnjaku) bo predvsem uporabljal Mestni arhiv, desno stransko zgradbo pa so namenili za reprezentanco in turizem. Tu bodo med drugim uredili tudi gostišče v primerne zgodovinske okoliščine.

Današnji program II. turističnega tedna naslednji.

Ob 13. uri bodo odpeljali avtomobilski podjetja SAP s Trga revolucije brezplačno prijavljene izletnike na Polzevo.

Ob 17. uri pa bo na pioskiadi pred Filharmonijo promena koncert godbe na pihala Ljudske milice. V. Č.

HRASTNIK

Klub mladih proizvajalcev

Člani kluba mladih proizvajalcev iz steklarne v Hrastniku so nedavno obiskali družine, ki so največ žrtvovala v narodnoosvobodilni vojni ter jih obdarili s steklenimi izdelki, ki so jih izdelali člani kluba v svojem prostem času.

V Hrastniku na Logu je v nedeljo zgorel Logarjev kozolec poln sena. Požar je uničil tudi šest voz in več poljskega orožja. Škodo cenijo na več kot dva milijona dinarjev. Hrastniška gasilska društva so lahko samo še reševala sosednja poslopja pred požarom.

Portorož se širi v morje

Priljubljeno središče slovenskega obmorskega turizma spreminja iz leta v leto svoje vnanjo podobo. Lani je dobil nov izgled center Portoroža, ko so podirli stari zid, ki je zakrival park hotela »Palace«, razširili promenade in dali glavni ulici moderen pečat še z okusnimi svetilkami. Letos pa je postal Portorož »nove« z morske strani. Razširjena plaža nudi sedaj še enkrat toliko prostora sončenja in gibanja želim kopalcem. Zdal bo na njej brez gneče prostora tudi za 6.000 kopalcev. V morje pa ne bo podaljšana samo plaža, temveč tudi oba njena pomola, seveda šele za prihodnjo sezono.

Dograjena pa je že obalni zid med novim kopališčem obalnim zidom in pomolom za ladje, tako da se je ves prostor pred znano kavarno in vrtno restavracijo »Jadrane« in sosednim parkom razširil za najmanj 20, na zahodni strani pa tudi za 40 m proti morju.

PROTIPERONOSPORNA SLUŽBA

Poročilo za dne 24. VI. 1959

Srednje dnevne temperature so bile na Primorskem med 23 in 24 stopinj C. V ogrednjah Slovenije med 17,5 in 18 stopinj C; razen na Brijunskem, kjer se je temperatura dvignila do 21 stopinj C. Največ padavin tj. 19 mm so zabeležili v okolici Svine in Semica, medtem ko je bilo v ostalih krajih Slovenije le do 2 mm padavin. Relativna zračna vlaga je še vedno okoli 80%.

Opazujemo vinogradnike v okolici Slov. Konjice, Slov. Bistrice, Kovčice vasi, Ritonja, Rošpna, Kamnice, ki se niso zaključili drugega škropljenja, naj pohitijo, ker mora biti škropljenje v teh

To bo bodoči center portoroške promenade.

Končno se Portorož širi v morje tudi z novim ladijskim pomolom, ki bo dograjen sredi avgusta in bo skoraj še enkrat daljši kot je bil dosedaj. J. L.

Razširili so portoroško plažo

Ekipe »Triglav filma« v Novem mestu

Nekaj prizorov iz filma »Tri četrtine sonca« je snemala ekipa »Triglav filma« poselja v torek v Novem mestu. V ta namen so primerno preuredili del Gallegra trga z vodnjakom in okoliškim stavbami. Delo filmske ekipe je vzbudilo veliko zanimanje pri Novomeščaninih, ki kaj takega v svojem mestu še niso videli. Mladina je tudi izkoristila priliko in si nabrala podpisne igralcev, zlasti Berta Sotlerja. (r)

Iz Čepovana

Čepovana je znan partizanski kraj. Pred vojno sta bila to močno razvita zimska in letnišnja. Kraj je vsestransko privlačen. Kaza ga je ruševine iz minule vojne. Morda bi bilo so ugodne za hitro širjenje krompirjeve plesni.

Na Bloki, planoti, so nastopili kritični dnevi za pojav krompirjeve plesni v začetku tega tedna. Škropitve z 1,5% bakrenim apnom ali 0,3% dihanom. Letošnje deževno vreme ovira škropljenje in manjša učinkovitost. Je opravljena škropljenja, ker izpira škropivo z listov. Zato škropitve temeljito, da bo listje z zgornje in spodnje strani prekrito s škropivom.

Kmetijski inštitut Slovenije

ANTON BERNETIČ-JAKOB

KOPER, 24. jun. — V Körtinah pri Ržani je v 68. letu starosti preminil Anton Bernetič — Jakob, zaslužni budelj in ljudski prosvetilec, antifašist in revolucionar v slovenski Istri.

Z Antonom Bernetičem je ta del naše domovine izgubil moža, ki je posvetil svoje življenje, sposobnosti in znanje boju za osvobodilnega razreda. Z največjim razumevanjem je potem, ko je v škejnskih plažah, med tržaškimi delavci in v desetletjih okupacije izoblikoval samega sebe v neodvisnega revolucionarja, pomagal vsakomur razširjati znanje ter pripravljati ljudi v slovenski Istri na odločilne zgodovinske trenutke, ko je bilo treba skozi ognjen osvobodilni boj in revolucije. V zornem, zvestem in klenem Tonetu Bernetiču je imelo osvobodilno gibanje v slovenski Istri močan stebel vse do osvoboditve, ko ga je kmalu nato priklenila na posteljo neozdravljiva bolezen in ga slednje izgnala iz srečne delovnih ljudi, ki si stid ob pridobitvah velike revolucije zdaj grade svoje srečno življenje.

Po prvi življenjski šoli med proletariatom v Trstu in po ognju prve svetovne vojne ter ob Oktobrski revoluciji je Tone Bernetič dosledno usmerjal svoje korake kot zaveden in aktiven komunist. Že 1919. leta je postal član KP v takrat imenovani prvi Srebrničev celici. V sodelovanju s tovariši je potlej pomagal ustanavljati revolucionarne organizacije po vsej širni okolici Kopra in ob njej; obal. Med okupacijo je v največji samozvesti prenašal vse trpljenje, bil devetkrat zaprt, zaprt zaradi svojega svobodoljubnega in revolucionarnega dela, ki se mu nikoli ni niti za hip odrekal ter bil med prvimi, ki so v slovenski Istri začeli ustanavljati odbore Osvobodilne fronte in organizirati ljudi v boj proti okupatorju. Za svoje svobodoljubno in revolucionarno delo je bil odlikovan z mnogimi odlikovanji, zlasti pomenen pa na to, da je bil po osvoboditvi odposlanec slovenske Istre pri ustanovitvi prve slovenske vlade v Ajdovščini. Z vso pravico je nekaj tednov pred svojo smrtjo, ko je narekoval svoje spomine delati: »Nikoli nisem zapustil ljudstva! To delovno ljudstvo, ki mu je pomagal utirati pot v novo in svobodno življenje, bo ohranilo zaslužnega borca in revolucionarja in trajnem in svetlečim opominu!« (r)

Kmetijska dela v teh dneh

V tem tednu trosimo zadnji obrok umetnih gnojil sadnim drevmu. To dograjevanje je izredno važno za razvoj plodov vseh sadnih vrst, posebno še za drevesca, ki so zastala v rasti. Drevescem, ki so v začetni rodovitnosti trosimo od 200–400 g nitromocala in 100–200 g kalijeve soli. Drevesom v polni rodovitnosti pa gnojimo z 1–2 kg nitromocala in 1 kg kalijeve soli. Gnojila podkopljemo v obsegu drevesnega kolobarja, pri starejšem drevmu pa pod kapom krone, da hitreje učinkujejo. V mladih nasadih je še potrebno rahlirati drevesne kolobarje, v nasadih s strojno obdelavo pa drevesne pasove in to do konca julija. Kjer se izvaja zasiranje obdelava ni potrebna.

Kmetijski inštitut Slovenije

PRED ČETRTIM SREČANJEM SAHOVSKIH REPREZENTANC SZ IN JUGOSLAVIJE

Brez pravega mika

Naša reprezentanca potuje v Kijev z nevšečnim občutkom, da bo poražena

Naša šahovska reprezentanca bo 30. junija z letalom odpotovala v Kijev, kjer bo imela IV. tradicionalno srečanje z reprezentanco SZ, in sicer od 1. do 10. julija.

Po spisku, ki ga je sestavil zvezni kapetan dr. Mihajlo Marković, bi bil sestav naše reprezentance naslednji: Matanović, Ivkov, Trifunović, Milčević, Fuderer, Djurašević, Bertok, Karaklačić, Matulović, dr. Sreč.

ko Nedeljković, dr. Vera Nedeljković, Milunka Lazarević in kot rezervi Janošević in Ljiljana Timofejeva. Sodelovanje šahistov, ki sicer na 9. in 10. deski, je torej novost tega tradicionalnega srečanja. Sovjetska reprezentanca še ni znana.

Šahistke gredo v najmočnejši sestavi, moška ekipa pa medtem ni zanesljiva niti taka, kakršna je objavljena. Glavni točkari, upravičeno ni v njej, kajti takšna ga teška naloga na bližnjem turnirju kandidatov za svetovnega prvaka. Zaradi tega mora preostali kratak čas izrabiti za priprave in trening, saj bi bila prevelika in nepotrebnost, črtev, če bi ga po vsej sili vključevali v reprezentanco, zlasti ker to ne bi bistveno

vplivalo na izid tega dvoboja. Tudi udeležba Ivkova ni zanesljiva, ker je še zmeraj na turnirju po Južni Ameriki. Mene samega je zagrabil moj stari prijatelj »lumbago« in kdo ve, ali mi bo uspelo, da se ga znebim do odhoda v Kijev. Videz je, da bomo šahisti odšli v nekoliko oslabljeni garnitur, in lahko se zgodi, da bo končni izid to pot slabši od onega iz Leningrada.

Ženske so že na turnirju kandidatov v Plovdivu dokazale, da se lahko merijo z Rusinjami tako, da so tokrat naša udarna sila in veliko upanje.

Vsa tri dosedanja srečanja je naša šahovska reprezentanca izgubila. Nič se ne bi začudilo, če bi naša nogometna ali

1956 v Beogradu. Naši šahisti so bili poraženi z rezultatom 26:38 ali v odstotkih 40:63,4. V drugem srečanju v Leningradu 1. 1957 je utrpela naša reprezentanca hujši poraz 22:42 ali v odstotkih 34:65,6. Takrat smo dejali, da naša reprezentanca ne vleče dvoboja po šahovskem sistemu, pa je zato šahovska zveza Jugoslavije predlagala, naj bi bil dvoboj v prihodnje po sistemu določanja parov na osmih deskah po štiri partije. Šahovska sekcija SZ je predlog sprejela, tako da smo tretje srečanje v Zagrebu leto dni pozneje že odigrali z novimi pogoji. Čeprav konec v Zagrebu ni bil boljši od prejšnjih (ponoven poraz z rezultatom 12:5:19,5 ali v odstotkih

samo skromna tolažba za šahovske strokovnjake.

Treba pa je pohvaliti pobudnost šahovske zveze Jugoslavije, da bi spremenila tekmovalni sistem in tako reprezentanci ustvarila vse naše možnosti. Ali res ni pogoj, s katerimi bi se naša reprezentanca z večjim uspehom spoprijemala in morebiti skušala ogroziti celo prestiž nepremagljive šahovske elite na svetu? Jasno je, da nam ne ustreza preveliko število desk. Mnogo bolj bi nam bilo pogodu odigranje dvoboja po olimpijskem sistemu. Ta čas lahko naša šahovska reprezentanca pošlje v bolj zelo močno četvorko (Gilgorić — Matanović — Ivkov — Fuderer ali Trifunović), s kakršno bi imela sovjetska reprezentanca precej opraviti. Če upoštevamo v tej reprezentanci še šahistki Nedeljkovičev in Milunko Lazarević in hkrati še vnaprejšnjo dobro in solidno pripravo, tedaj bi se lahko naša izbrana vrsta še kako močno uprla, pa tudi prilicnost za tako borbo s sovjetsko reprezentanco, kakršna bi bila takrat, doslej še ni ušla. Razumljivo je, da tudi to ne bi smeli biti preveliki optimizmi, toda če so možnosti, tedaj jih je treba izrabiti. Kar pa je poglavitno — tekmovalne bi dobilo nov mik, mik takega boja, kakršnega naša športna in šahovska javnost že zdavnaj pričakuje.

Piše vele mojster dr. Petar Trifunović

waterpolska reprezentanca potiska ustrezni sovjetski reprezentanci, kakor ni bil nihče presenečen, ko sta Crvena zvezda in Hajduk premagala moskovski Dinamo na gostovanju v Jugoslaviji. Na tem, pa tudi na drugih športnih področjih imamo šanse, toda vsakdo bi se lahko strmel, ki bi naša šahovska reprezentanca uspela premagati sovjetsko. Toda tega ne gre primerjati, kajti naloga je najtežja, da ne rečem brezupna. Čeprav naša šahovska reprezentanca ni — kakor pravimo — mačji kašelj in velja za drugo najmočnejšo na svetu, kar je potrjeno tudi na zadnji olimpijadi v Münchnu, a v Kijev odhaja kot jagnje, ki je določeno za žrtvovanje. Sovjetska zveza je ponosna na svojo šahovsko reprezentanco, ker nima tekme na vsem svetu. Od številnih srečanj ni izgubila še nobenega. Največjo nevšečnost ji je prizadelo Jugoslavija v dvokrožnem dvoboju na 10. deskah v finalu moštvenega evropskega prvenstva na Dunaju 1. 1957, ko je igrala z njo neodločeno 10:10.

Prvo prijateljsko srečanje obeh reprezentanc je bilo 1.

39:61, se le ni ponovila leningrajska katastrofa.

Naša reprezentanca odhaja tokrat na pot z občutkom, da bo izgubila. Kako se počuti reprezentanca s takšno zavestjo, tega menda ni treba posebej razlagati. Ni treba dvomiti, da so taki dvoboji zanimivi in koristni, toda že vnaprejšnji rezultat jim jemlje mik športnega srečanja in zelo zmanjšuje zanimanje športnega občinstva v širino. Poraz je le poraz. Statistike o doseženih odstotkih in osebnih uspehih so

Košarka: Dva derbyja

Zaostala tekma med Beogradom in Crveno zvezdo ter popolno V. kolo zvezne košarkarske lige so ostvarile v prvenstveni lestvici dosedaj nenavadne razmere. — Prva dva imata enako število točk, tretji, četrti in peti prav tako. Končno se tudi Crvena zvezda, Željeznica, Lokomotiva in Ljubljana, ker imajo po 4 točke, razlikujejo po številu prejetih in doseženih košev. Le Zastava iz Kragujevca sameva na dnu, kjer ji nihče ne posveča pozornosti. Prav lahko se zgodi, da bi bilo to prezgodno ugotovljena napaka, kajti Zastava ima lahko v letošnjem prvenstvu odlično vlogo!

Če smo pred tednom le slutili, lahko danes s prepričanjem zapišemo: v tem državnem prvenstvu ne bodo odločale točke, temveč razlika v koših! Ob pogledu na tri mrtve teke v lestvici in sprčo malih razlik med družbi, kjer velja le še pravilo o prednosti domačega igrišča, postaja kolona, kjer so vpisani zadetki, nadse odločilna. Zato ni čudno, da smo v zadnjih dneh zasledili vrsto visokih rezultatov in izdatnih zmag. Saj je to nedvoumen znak, da se kajajo trenerji še sedaj vključiti čimveč »plusov«. V skladu s tem pa imajo posebno mesto prav tekme proti Zastavi. Dovolj bo, če omenimo, da je predzadnji dvoboj letošnjega prvenstva — srečanje med Beogradom in Zastavo. Vsak dvom,

da bo Beograd ob tej priložnosti dosegel toliko točk, kolikor bo želel ali potreboval, je izključen.

Sesto in sedmo kolo sta na sporedu te dni. Prvo drevo, drugo v soboto in nedeljo. V tej časovni stiski in brzopetnosti igra bomo v Ljubljani prisostvovali kar dvema derbyja. V soboto pa bo na igrišču pod Cerkovnim gradom košarkarski dogodek leta. Dva jugoslovanska košarkarska velika Beograd in Olympia bosta v košarkarski areni zanesla spopad, ki bo temeljal na vsakega tekmovalca tudi zadnji drobec moči in zbranosti. Na eni strani bo Korač, »zlata levica« naše košarke, nezgledljiv in neustrašiv igralec, z dev-

vetimi sotrudniki, vsemi visokimi atletski in nepopustljivimi borci. Na drugi strani pa strijena vrsta Olympije z manj nevarnimi posamezniki, toda s toliko bolj pisano, raznovrstno, taktično bogato igro. Obe moštevici sta v skokih pod koši približno enakovredni. Olympia zmora hitrejši napad in boljšo obrambo. Če bi njeni streli došli še nekaj točnih strelcev iz daljave, bi lahko zanesljivo zapisali, da bo zmagovalac — Olympia.

Med ostalimi srečanji bi lahko omenili le najbolj zanimive: Lokomotiva-Partizan, Proleter-Crvena zvezda in Partizan-Zadar.

Boris Kristančič

Po domačih krajih

PLANINCI SE PRIPRAVLJAJO
Planinska društva Ptuj, Murska Sobota in Ljutomer pripravljajo svoj I. planinski tabor v Jeruzalemu. Tabor bo posvečen 40-letnici KPJ in SKOJ.

SENTJURSKI ŠPORTNIKI
NA NASTOPU
Sentjurski Partizan je v proslovu 40-letnice KPJ in SKOJ, v Murski Soboti in Ljutomer pripravljajo svoj I. planinski tabor v Jeruzalemu. Tabor bo posvečen 40-letnici KPJ in SKOJ.

gomet — Sentjur : Zlatar (Celje) 6:1, nam. tenis — Sentjur : Polnikova 6:3. V atletiki je najboljši izid dosegel Urbas, ki je skočil v višino 182 cm.

II. DELAVSKE ŠPORTNE IGRE
V IDRIJI
V nedeljo bodo v Idriji II. delavske športne igre, ki jih prireja okrajna športna zveza in okrajni sindikatni svet Nova Gorica. Tekmovali bodo v nogometu, odbojki (moški in ženske), streljanju (moški in ženske), namiznem tenisu (moški in ženske), atletiki (moški in ženske) ter v šahu.

Po dosedanjih prijavah sodeč, bo nastopilo več kot 300 tekmovalcev in tekmovalk, ki so si pridobili pravico nastopa na občinskih tekmah.

pravo nastopa na občinskih tekmah.

TENISKO PRVENSTVO SLOVENIJE

V Ljubljani bo od petka do nedelje letošnje teniško prvenstvo Slovenije, ki se ga bodo udeležili vsi najboljši slovenski igralci, na drugem igralci I. in II. kategorije, v zadnjem pa igralci III. in IV. kategorije ter igralci brez kategorije. SD Jesenice je povabilo na turnirje vse preživle udeležence.

KEGLJACI PROLETARCA

Kegljači zagorskega Proletarca so s klubskim tekmovalcem v disciplini 2x100 lažjave mešano poštali 40-letnico KPJ. Udeležba je bila odlična, saj so nastopili vsi aktivni člani kluba, kakor tudi priпадniki mladinske in invalidske sekcije. Najboljši so prejeli priznanja.

PARTIZAN V VELIKI NEDELJI

IMA SVOJ PRAPOR

Te dni je razvil društveni prapor TVD Partizan v Veliki Nedelji. Prapor je izročil društvu predsednik Oblo Ormož Joža Stefan. Partizansko društvo deluje v tem kraju sicer šele eno leto, vendar je že doseglo lepe uspehe in vključilo v svoje vrste mnogo mladine iz bližnje in daljne okolice. H. S.

NOVO PO TUJEM

Najboljši rezultat na 5000 m (13:51,8) je te dni dosegel v Helsinkih finski atlet Huttunen.

Kvalifikacije za SCL

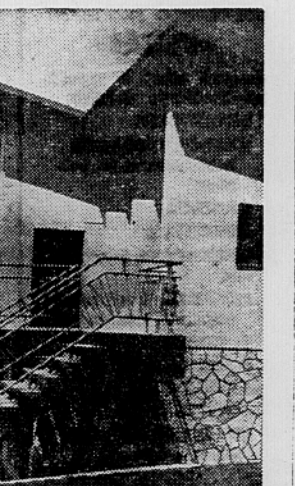
Ljubljana : Celuloza 72:64

Lirija : Drava 4:0 (1:0)

Lirija : Prešeren

(plavanje) 71, 5:59,5

Tržič : Rudar (V) 0:1 (0:0)

Kopališčna zgradba v Škofji Loki. V spodnjih prostorih je moderno kegljišče.

Drevi - Ljubljana : Olympia

Zaradi evropskega košarkarskega prvenstva v Istanbulu je bilo tekmovalje v zvezni ligi prekinjeno za mesec dni. Da bi se sponzorski del končal pravočasno, je tekmovalna komisija določila, da je treba tekme VI. kola igrati med tednom.

Za vse ljubitelje košarke v Ljubljani velja gostovanje državnega prvaka in Crv. zvezde ter srečanje ljubljanskih rivalov za velik dogodek, Derby Ljubljana-Olympia bo drugi, ob 20. uri, na stadionu Ljubljana v SSK.

V medsebojnem srečanju naša igraša se nikoli nista razočarala. Ljubiteljev izid med koši. Vsa srečanja so zagorela okuše se tako razvlečenega gledalca. Kako tudi ne! Čeprav je bilo kdaj kakšno moštvo v slabši formi, so se

DRUŠTVA

EA ZVEZNI ZLET PARTIZANA

VOZNI RED ODHODA VSEH

TEKMOVALCEV

Odhodi vseh tekmovalcev iz okrajev Koper, Kranj, Ljubljana, Nova Gorica in Novo mesto bo v Ljubljani

v nedeljo, 28. junija z brzi vlakom ob 23.59.

Vs tekmovalci, iz omenjenih okrajev morajo biti v Ljubljani ta dan ob 23.30. Zbirališče je v parku pred kolodvorom, v primeru slabega vremena pa na levi strani perona.

Tekmovalci iz okrajev Maribor, Murska Sobota in Celje pa se priključijo na omenjeni vlak v Zid. mestu v ponedeljek, dne 29. junija ob 1.02. Zato morajo vsi ti priti v Zid. most z brzi vlakom ob 21.25 v Zid. most z rezerviranim vagonu, ki bo priključen k omenjenemu vlakom iz Ljubljane.

Iz Maribora morajo odpotovati 29. junija ob 18.12. Udeleženci iz Celja vstopijo na ta vlak v Celju ob 20.44. Hiti iz Murske Sobotke pa se priključijo v Pragerskem ob 19.33.

Vodja vseh plavalcev bo Peter Klevčič iz Kamnika, vodja vseh atletov Gjonar iz Novega mesta. Vodja tekmovalcev v športnih igrah Vekoslav Primc iz Maribora in vodja vseh tekmovalcev v športnih igrah Djurdjevič iz Pirana.

VOZNI RED ODHODA VSEH

ČLANSKIH IN MLADINSKIH

ODDELKOV

Vsi udeleženci, ki gredo v Beograd na glavne zletne dni (3. 4. in 5. julija) iz okrajev Ljubljana, Kranj, Nova Gorica in Koper odpotujejo iz Ljubljane s posebnim vlakom.

v četrtek, dne 2. julija ob 8.59.

Udeleženci zleta iz okrajev Maribor, Murska Sobota in Celje pa s svojim posebnim vlakom 528-2, ki odpelje iz Maribora v sredo, dne 1. julija ob 22. uri.

Na ta vlak se priključijo še vsi celjani v Celju ob 23.59 in vsi iz Murske Sobotke, ki pa morajo odpotovati 1. julija z vlakom 6215 ob 17.40 in v Pragerskem ob 22.35 vstopijo na poseben mariborski vlak ob 22.30.

Popravek

Pri razvrstitvi najboljših šahistov na svetu, ki smo jo objavili včeraj, se je vrnila ne- ljuba pomota. Vele mojster dr. Trifunović jih je namreč razvrstil tako, da si prvo mesto delita Taš in Botvinnik, četrti Gilgorić in Petrošjan, peto Bonstein in Keres, deveto pa Matanović in Szabo.

IZ MEDNARODNIH AREN

VALENTIN POŠKODOVAN

Vzhodnonemški tekač Siegfried Valentin — odkritje letošnje sezone — bi bil moral te dni nastopiti na velikem tekmovalnem turnirju v Turkuju. Na ta moški odlični progi so mu celo obetali nov svetovni rekord. Valentin pa zaradi poškodbe naposled ni mogel na start. — Zdravniki so mu odredili 15 dni popolnega počitka. To navsezadnje ni ni tako čudno, saj je v začetku letošnje sezone občino pretraval. Njegova teža: 148,9 na 800 m, 218,5 na 1000 m, 340,2 na 1500 m in 356,5 na 1 miljo.

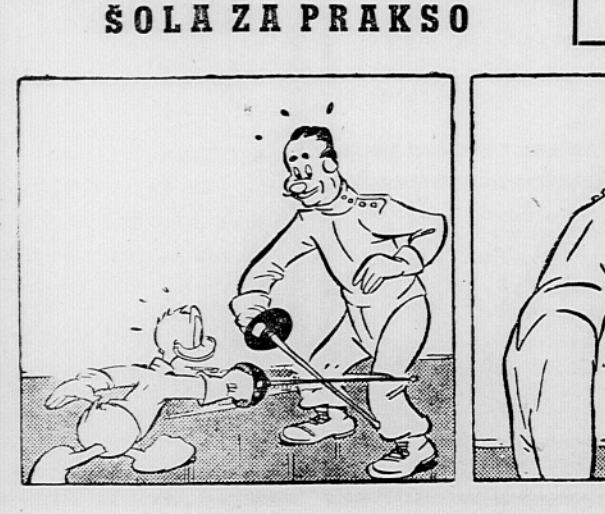
CAMPBELL ISČE JEZERO V ITALIJI

Angleški svetovni rekord v vožnji z motornim čolnom Donald Campbell, ki je letos že spet postavil s tem plovilom novo in najhitrejšo rekordno znamko s hitrostjo 418,903 km na uro, je te dni z letalom prišel iz Londona v Rim, da bi

si poiskal neke na italijanskih tleh primerno jezersko gladino za ponovitev ali — še rajši — izboljšanje svojega rekorda. Moč pozna za zdaj samo Gardsko jezero, kjer je tekmoval leta 1951, te dni pa si bo ogledal še nekatera v ta namen pripravljena jezera po Italiji. Na vprašanje, s kakšnim motornim čolnom misli opraviti ta poskus, je Campbell dejal, da bo ostal zvest motorju z raketnim pogonom, kakršnega ima na svojem slovi- tem čolnu »Blue Bird«.

Campbell živi v veri, da bo na Apeninskem polotoku našel vodno progo, ki bo tehnično in po okolju ustrezala njegovi nameni — nakaar bo dal v mesecu ali dveh prepe- liti svoje motorno vozilo v Italijo, da bo morda lahko zado- voljil tamkajšnje množice pri- stašev za motorizirani šport — pa čeprav izjemoma tudi na vodi.

ŠOLA ZA PRAKSO

Važno obvestilo!

za vso TEŽKO IN LAHKO INDUSTRIJO, LADJEDELNI-
CE, TEKSTILNO IN LESNO INDUSTRIJO ter ostala
podjetja o prodaji izredno kakovostnih mazilnih
mastil

Als-5 — je aluminijasta mast, ki se uporablja za mazanje
vseh vrst krogličnih in valjastih ležajev srednje
brzine, ki pridejo v dotik z vodo ali vlažnim zrak-
om, uporablja pa se tudi za mazanje črpalk za
vodo in za vse premične dele šasij motornih
vozil.

Lis-1 — je litijska mast za vsestransko uporabo. Uporab-
lja se za mazanje vseh vrst ležajev, ki so pod
veliko visokim pritiskom. Prištevajo jo med najka-
kovostnejša mazila, ker se lahko uporablja tako
pri nizkih, kakor tudi pri visokih temperaturah.
Uporablja se lahko tudi za mazanje strojev z
velikim številom obratov.

Lis-2 — je litijska mast, ki ima podobne lastnosti kakor
Lis-1. Njena uporaba pa je zaradi specialnega
mineralnega olja mogoča tudi za nižje tempe-
rature. Uporablja se za mazanje finih in spe-
cialnih instrumentov in strojnih delov, ki niso
izpostavljeni prevelikim obremenitvam.

Vse te mazilne masti so pokazale pri preizkusu izredne
rezultate! — Naročite jih lahko preko vseh specialnih
skladšč in v prodajalnah mazilnih masti ter olja.
PROIZVAJA »ISKRA«, tovarna kemijskih proizvodov —

POL KILE ALI MANJ?
K fotoreportazi s prvenstva slovenskih ribičev na Otočcu
— »Dober prijem«
NOVI FEMSKI OBRAZI NA FRANCOSEKEM, MODA,
STRIP, OBLO UGANK — PRINAŠA
V PETEK DNE 28. JUNIJA 1959

Razpis

Upravni odbor
LEKARNE MOZIRJE
razpisuje prosto mesto
KNJIGOVODJE

ki bi opravljal tudi vse
administrativne posle le-
karne. — Nastop službe
takoj. Plača po ZJU in
pravilniku o plačah leka-
rne Mozirje. Prijave pošljite
najkasneje do 15. julija
1959 na lekarno Mozirje.
1662

RAZPIS

KARTONAŽNA TOVAR-
NA V LJUBLJANI, Cu-
farjeva ulica 16, sprejme
v uk v letu 1959-60

VAJENCE

za naslednje poklice:
5 kartonažerjev, 3 tiskar-
je v knjižnem tisku, 2 ri-
sarja (litograf) pretiskar-
ja, 2 reprodukcija foto-
grafa za litografijo, 2 ofi-
setna tiskarja, 2 strojnika
za papirno konfekcijo, 3
strojnike za proizvodnjo
tekstilnih cevč.

Pogoj za sprejem v uk iz-
polnjuje oseba, ki zado-
staja določilom Uredbe o
vajencih in so uspešno
končale osemletko. Kandi-
dati naj se zglasijo v upra-
vi podjetja vsak dan od
8. do 8. ure. 1627

Komisija za sklepanje in
odpovedovanje delovnih
razmerij pri »IDRO«, to-
varna finomehanika Celje
razpisuje naslednja prosta
delovna mesta:

1. blagajnika — srednja
strok. izobrazba, 2 do 4
leta prakse; 2. vratarja —
telefonist, pomožni usluž-
benec, 1-2 leti prakse; 3.
vratarja — čuvaj, pomožni
uslužbenec, 1-2 leti
prakse. — Prijave pošljite
do 1. julija 1959 na to-
varno finomehaniko IDRO
Celje. 1663

KOVINSKO PODJETJE »UNITAS«

sprejme takoj v zaposli-
tev naslednje delavce:

- ORODJARJE**
KLJUČAVNICARJE,
kvalificirane in pri-
učene
VARILCA
REZKALCA
BRUSACE za galvaniza-
cijo
MIZARJA, kvalificirane
ali priučenega
TOPILOCA
DVORIŠNEGA
DELAVCA
POENTERJA
ŠNAZILKO za popol-
danskno delo
NEKVALIFICIRANE
DELAVCE

Časopisno podjetje »DELO«

Ljubljana, Tomšičeva 1-3
sprejme

v uk naslednje število

- učencev grafične stroke:
10 učencev za ročne
stavce
2 učencev za knjigo-
tiskarsko strojno
1 učencev za knjigo-
vezo

Pogoj: dovršena osemlet-
ka — Prošnje pošljite na
sekretariat podjetja.

Z ribiški na Otočcu

Tekme in šale na festi-
valu ob Krki

Vrata v veselje še niso odprta

Usoda živih bitij na
vsemirskih poletih

Slepi gledajo v življenje

Veseli praznik v njihovi
družbi

Pol ure z Nušičem

Preberite odlomek iz
njegove Avtobiografije

„RADNIK“

tovarna jeklenih konstrukcij, dvigal in rolet,

ZAGREB, Mandičeva 2

obvešča gradbena podjetja in trgovsko mrežo, da
ima v skladišču

VEČJO KOLIČINO GRADBENIH JEKLENIH PODPIRAČEV (NOSILCEV)

raztegljivosti do 3200 mm in nosilnosti do 5,5 tone.

Natančnejše informacije in prospekte nudi prodajni od-
delek tovarne »Radnik«, Zagreb ali predstavništvo za
Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva 4, tel. 21.148 ali 23-209.
1633

MALI OGLASI

FINANČNEGA knjigovodje (knji-
go) in strojeplisko s prakso sprejme-
mo. Nastop službe takoj. Pismene
in ustne preizkušnje sprejema
tajništvo podjetja »Avto-servis«,
Ljubljana, Prešernova 42. 4163-1
DVE VAJENKI v uk modno ga-
lanterijske stroke sprejmemo.
Pogoj je dokončana 8-letka. —
Zglasite se osebno na upravi
podjetja »Galeb«, Mestni trg 21.
4129-3

MODRO JOPICO sem izgubila na
Resljevi — Poljanski cesti. Pro-
sim najditelja, da jo vrne na
učiteljske. 4111-10
AVTO Fiat 800, skoraj nov, pro-
dam. Ogled od 15. ure dalje. Vo-
dovodna 55. 4109-4
FIAT 690, z radioaparatom, pro-
dam. Tugomerjeva 54, tel. 36-631.
4114-4

VOLKSWAGEN z radom in osti-
lo opremo prodam. Ponudbe v
ogled. odd. pod »Dobro ohranjen«. 4113-4
STRUŽNIČNO strojne dolžine in
stojci, vrtni stroji, stroji za re-
zanje trakov, stroji za valjanje
profilov in sušilno peč, vse rab-
ljeno, prodamo. Elektra, Cerne-
tova 26. 4116-4

TAPEČIRAN otroški voziček pro-
dam. — Lajkovič, Rozmanova 9,
II. nadst. desno. Ogled od 8. do
13. ure. 4115-4

TRICIKEL, nov večji, prodam.
Gjorgjevič, Tržaška 4. 4124-4

MOPED Colibri, nov, prodam. —
Cankarjeva 10, dvorišče. 4132-4

ELEKTRIČNI STEDILNIK IGNIS,
nov, prodam. Naslov v ogled. odd. 4133-4

AVTO, 4-sedežni, Renault, brezhi-
ben, prodam. Ogled na Poljan-
ski 43, popoldne do sobote. K 1667-4

BALIN KROGLJE, težke, afrika-
les, prodam. Pipar, Dobrunje 41. 4133-4

ZATEKLA se je pisca — ovcar.
Dobite jo v trgovini »Preskrba«
na Vodnikovem trgu št. 5. 4122-10

SIVILJA srednjih let išče prazno
sobo s posebnim vzhodom. — Po-
nudbe pod »Posojilo« v ogled. odd. 4112-11

MLADO DEKLE ali starejšo ose-
bo za pomoč v gospodinjstvu —
iščem. Hrana, stanovanje pri-
skrbljeno. Naslov v ogled. odd. 4132-1

ZAHVALA — Ob hudi izgubi naše nadvse dobre tete

KRISTINE ČAKS

STURHOVE TETE

se najiskreneje zahvaljujem vsem, ki so jo spremili na
zadnjo pot, vsem darovalcem vencev in cvetja, vsem
priateljem in znancem za izrečena ustna in pismena so-
žalja. Lepa hvala sosedom in vaščanom za sočustvovanje,
nosateb in pevcem. Naša posebna zahvala velja zdravniku
dr. Marjiti Bračko za požrtvovalnost med njeno težko
bolezni.

Reteče, 23. junija 1959.

Sturhovi

ZAHVALA

Vsem, ki so ob smrti našega ljubega očeta

FRANCA MEŠIČA

sočustvovali z nami, ga spremili na zadnjo pot in poklo-
nili cvetje, prisrčna hvala.

Družina Mešič

Sindikalna podružnica, mladinska organizacija, upravni
odbor in uprava OP Ljubljana 1
sporočajo, da je umrl njihov član

IVAN PETERLIN

pripravnik

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, ob 9. uri v Velikih
Laščah.

Ljubljana, dne 24. junija 1959.

Sindikalna podružnica, mladinska organizacija,
Upravni odbor in uprava Okrajne pošte Ljubljana 1

GEODETSKI ZAVOD KOPER

razpisuje

PRVO JAVNO USTNO LICITACIJO

za prodajo treh mopedov, in sicer:

mopedi znamke MS — 50

dobro ohranjeni, izključna cena 70.000 din.

Javne licitacije se lahko udeležijo tudi privatniki. Zaseb-
niki, ki bodo izločevali napredaj stavljenega vozila, morajo
poiziti kupnino takoj po licitaciji. Licitacija bo dne
25. junija 1959 ob 10. uri pred uradom Geodetskega za-
voda v Kopru.

1622

TAKOJ SPREJMEMO SOFERIJA

za tovorn: avto TAM, Kmetijska
zadruga Ljubetna P 333-1

UGODNO PRODAJAM motorno kolo
DKW, 200 ccm, tipa 1969, odlično
ohranjen. Ogled vsak dan od 15.
ure naprej. — Januš, Domžale,
Ljubljanska 71. 4073-4

GOSPODINSKO POMOČNICO —
starejšo, sprejem. Plača zelo
dobra. Naslov v ogled. odd. 4154-1

HISO, del hiše ali trisobno sta-
novanje, kupim. Pogoj: vseljivo
v 1960. Ponudbe pod »V Ljub-
ljani« v ogled. odd. 4156-7

NUJNO POTREBUJEM SOBO za
mesec julij in avgust, dobro pla-
čam. Ponudbe pod »Učiteljica«
v ogled. odd. 4161-9

ZLATO ZA ZOBE prodam. Po-
nudbe na gl. odd. pod »Zlato«. 4164-4

MENJALNIK, kompletni za avto

Opel Olympia, tipa 1932, kupi
trgovsko podjetje »Grnada« —
Ljubljana, Celovška 41. 4146-5

MOTORSKI KOLESI NSU-Maks —
250 ccm in Malco, 150 ccm, obe
povojni, prodam. Krekov trg 2.
4162-4

AVTOMOBILISTI, POZOR! —
vleke avto-sedežev narejene ali
po naročilu dobite: Sarnavsky
Vanda, Ljubljana, Tabor, Fri-
škovec 5. 3862-11

SAMOSTOJNO administratorko
iščem. Ponudbo pod »Zmožna«. 4162-1

ISCIMO tehnično sekretarko za
laboratorij. Ponudbe pod »Spo-
sobna«. 4161-1

BRIVKO-FRIZERSKO res dobro
moč sprejem takoj ali po spo-
razumu. Kermendi, frizer, Ziri.
4077-1

IZGUBILA SEM šop ključev med
Narodnim domom in železniško
progo. Oddajte jih proti nagradi
vrtni CP »Delo« — Tomšiče-
va ulica.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi našega
ljubega moža in očeta

FRANJA KASTELICA

poročnika JLA iz Ptuja

se pristočno zahvaljujem
vsem prijateljem in znancem
za izrečena sožalja,
vence, poslovljene besede
in številno spremstvo na
njegovi zadnji poti. — Po-
sebno zahvala dolgujemo
pripadnikom JLA iz Ljub-
ljane, Celja, Maribora in
Ptuja, ki so nam bili v
pomoč in tolažbo.

Zalujoči: žena Milena
otroka Bojan in Majdica

Podpeč, 24. VI. 1959.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo
žalostno vest, da nas je v svojem 87. letu starosti za vedno
zapustila draga mati, sestra, teta, babica in prababica

MARIJA SKUBIC

vdova

Na njeno zadnjo pot na pokopališče v Vojni vasi jo
bomo spremili v petek, dne 26. junija 1959 ob 15. uri.

Zalujoči: sinova Tone in Janko, hčerki Franciška
in Karolina ter ostalo sorodstvo.

Črnomelj, 24. junija 1959.

Umrli nam je dobri mož, oče, dedek, tast

MAKS KOŠIR

poštni inšpektor v pokloju

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, 25. junija
1959, ob 18. uri iz Nikolajevke mrliške vežice na Zalah.

Zalujoči: žena Olga, sin ing. Božo, snaha Sonja,
vnuka Jana in Matjaž ter družini Košir, Seber.

Ljubljana, dne 23. junija 1959.

Po mučni, zahrbtni bolezni je umrl naš dobri mož, oče
in brat

AUGUST GRUDEN

upravitelj gozdnega obrata Straža

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, 26. junija 1959 ob
16. uri na pokopališču v Vavti vasi.

Zalujoči: žena Marija, hčerka Stefka, sin Igor,
sestre Marija, Angela, Anica in Olga z druž-
nami ter ostalo sorodstvo.

Jurka vas, dne 24. junija 1959

SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA NAS JE ZAPUSTIL

NAŠ DOLGOLETNI USLUZBENEC

AUGUST GRUDEN

UPRAVITELJ GOZDNEGA OBRATA STRAŽA

ZVESTEGA TOVARISA IN VESTNEGA USLUZBENCA

BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU.

NA ZADNJO POT GA BOMO SPREMILI V PETEK, DNE

26. JUNIJA 1959 OB 16. URI NA POKOPALIŠČU V

VAVTI VASI.

NOVO MESTO, 24. JUNIJA 1959.

KMETIJSKO GOZDARSKO POSESTVO

NOVO MESTO

SAVREMENA ADMINISTRACIJA

telefoni: 27-953 in 21-314

Prvi natečaj v Srbiji

Pri čitanju objav raznih natečajev, s katerimi iščejo šole, podjetja in druge ustanove nameščenice, le redkokdaj pomislimo, da to že dolgo ni več nova, moderna praksa, saj so natečaje razpisovali v listih že pred sto leti in še prej. V uradnem listu srbske kneževine je bil 20. maja 1858 objavljen prvi natečaj v Srbiji.

Ta razpis — nanaša se na Zajčar — je bil objavljen »znana radi«, glas pa se takole: »Občina mesta Zajčar potrebuje za svoje poravnalno sodi-

šče pisarja. Vsi ljudje, ki bi radi dobili to delo, naj se prijavijo do 15. junija zaječarski občini. Kdor bo sposoben, bo takoj dobil službo. Letna plača znaša za sedaj 120 tolarjev. Če je sprejet, kandidat brez družine, bo imel tudi brezplačen kvartir in kurjavo.

Med razpisni natečajev pred sto leti in med »modernimi« torej ni posebne razlike.

Kako dolgo se ohrani kri

Na moskovskem medicinskem kongresu so razpravljali med drugim tudi o konzerviranju krvi. Sovjetski zdravniki so se poprijeli izdelati metodo, s katero je mogoče podaljšati življenjsko dobo krvi plazmo od dveh tednov na 35–50 dni, zdaj pa delajo v moskovskem hematološkem inštitutu poskuse, da bi ohranili kri sto dni. Prvi poskusi so uspeli, znanstveniki so jih delali pri temperaturi 190 stopinj pod ničlo.

Najstarejša ustava

Prvi izmed starih švedskih temeljnih zakonov — izšel je leta 1809 — je najpomembnejši del tistega, kar velja v drugih deželah za ustavo. Nedavno so Švedski praznovali 150-letnico najstarejšega, še danes veljavnega ustavnega zakona v Evropi. Se vedno imenujejo ta zakon »zgodovinsko švedske, napisane v zakonskih paragrafih«.

SAMUEL SCOWILL

POT V NEZNANO

MIKI MUSTER

97. Peter je opazil, da frifota okrog njega vse polno netopirjev. V žarek svetlobe se je tik pred njegovim obrazom ulovil velikanski netopir. Peter si nikoli ni predstavljal, da živijo na svetu tudi tako grde, pošastne spake s kosmatim gobcem in ostrimi zobmi v čeljustih. Zamahnil je proti netopirju in pri tem spustil svetilko na tla.

98. Se preden se je mogel izmotati iz mreže in polskati svetilko, se je spustil nanj oblak velikih in malih netopirjev, da bi se pod gomazje množice vlačnih teles skoraj zadušil. Začutil je gomazje ugriz na desni rami, potem pa še na nogi in na zapestju. Zapletel se je v mrežo proti moskitom in na ves glas zavpil na pomoč.

99. Profesor Grey, Jim, Hen in stric Tom, ki so imeli rahlo spanje, so se takoj zbudili in mu s prižganimi lučmi prišli na pomoč. Pomagali so Petru iz mreže. Vsi skupaj so imeli dovolj dela, preden so pregnali nadležne živali z balkona. Petru ni bilo več do pitčjega petja. Preselili se je v sobo in mirno spal do jutra.

100 let Rdečega križa

Bojno polje pri Solferinu je rojstni kraj te mednarodne organizacije

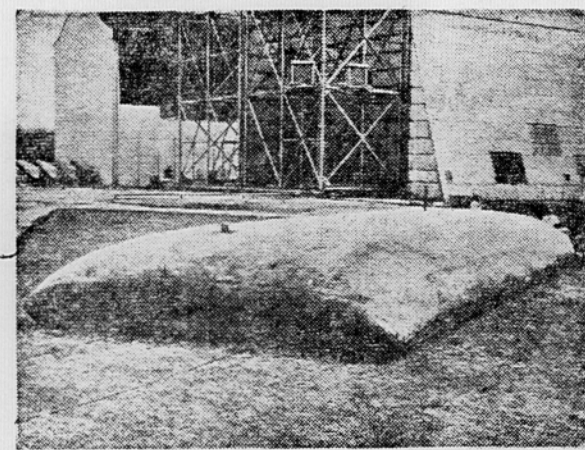
Včeraj je minilo sto let, kar je bila pri Solferinu, italijanski vasi južno od Gardskega jezera, prva moderna bitka, pri kateri so sodelovali razen množice vojaških enot na obeh straneh tudi železnice, brzojav in vojni poročevalci. Boj se je končal s porazom avstrijske vojske, ki jo je premagala združena armada Sardinije in Napoleona III. Hkrati pa velja ta bitka za rojstni dan Rdečega križa, človekoljubne mednarodne organizacije, ki je razpredla svoje koristne, humano delavnost že po vsem svetu.

Sonce je žgalo na Solferinu, sardinski strani je bilo 150.000 mož in 400 topov, na avstrijski pa 170.000 vojakov in 500 topov raznih kalibrov.

Na solferinsko bojno polje se je pripeljal v poštni kočiji iz Zeneve 31-letni trgovec in bančnik Henri Dunant. Podjetni trgovec je pritrkalovl zmagovito v Zenevo, kjer je pod vtisom strašnih dogodkov napli-

so vneto pomagali stokačojim ranjenecem.

Sredi julija se je Dunant vrnil v Zenevo, kjer je pod vtisom strašnih dogodkov napli-

Iz plastične snovi je izdelalo neko ameriško podjetje blazino, ki bo morda uspešno nadomestila dosedanje posode za različne tekočine. Ko je prazna, jo je mogoče zložiti, kar olajša prevoz.

francoskih armad. Upal je, da bo našel Napoleona III. pri dobri volji, zato mu je hotel osebno razložiti svoje trgovske načrte v zvezi z Adžirijo. S cesarjem ni mogel govoriti, zato pa je videl na bojišču 40 tisoč mrtvih in ranjenih. Lombardski kmetje so nosili trupla v skupne grobove, ranjence pa so vozili v bližnje vasi. Vseh ni bilo mogoče spraviti pod streho. Ranjenci so vzdihovali ob cesti in prosili pomoči. Dva zdravnika sta jim pomagala dan in noč. Takrat je poprijel tudi Dunant. Pomagal je ranjenecem ne glede na narodnost, organiziral je otroke, da so prinašali vodo, ženske pa so postale »pomorne sestre«. Ničesar ni postavil za zapovednika, vendar so ga vsi poslušali. Nazadnje je imel tri sto ljudi, ki

saj »Un Souvenir de Solferino«. Knjiga je šla po vsem svetu, v svoji preprosti preprostosti je zbujala vest takratnega človeštva. »Koliko smrtnih bojev, kakšni prizori so se zvrstili v tistih krvavih junjskih dneh! Zaradi vročine in pomankljive nege so se vzele in ognjile zaprte rane, izpačenje bolnih, umirajočih teles je okužilo zrak v prenapolnjenih hišah, šolah in cerkvah. Drug ob drugem so ležali ranjeni Francozi, Arabci, Nemci, Slovani...

Poziv na koncu Dunantove knjige: »Mar bi ne bilo mogoče v mirnem času ustanoviti človekoljubnih organizacij, ki bi v vojni pomagale ranjenecem ne glede na narodnost? Ranjenecem bi pomagali prostovoljci. Sklicati je treba kongres, ki naj izoblikuje temeljna načela mednarodne humane organizacije.«

Kongres je bil že leta 1863. Vrsto težav je bilo treba premagati, po sto letih in po dveh svetovnih vojnah, ki sta z grozo in strahotami še daleč prekosili solferinsko bitko, si sodobnega sveta ne moremo več zamisljati brez človekoljubne organizacije, za katero je dal osnovno idejo Henri Dunant.

Se o življenjski poti ustanovitelja Rdečega križa. Kot trgovec in bančnik je spričo svojih človekoljubnih idej propadel, skoraj petnajst let njegovega življenja je zavil v temo. Kot starih z valovito silo brado se je pojavil v sirotišnici, kamor so mu malo pred smrtjo sporočili razveseljevo novico, da mu je bila podeljena polovica prve Nobelove nagrade za mir. — Na solferinski zemlji, vzdihov prepolni in s krvjo mnogih narodnosti prepojeni, se je rodila plemenita misel Mednarodnega Rdečega križa, organizacije, v kateri je s svetlimi črkami zapisano Dunantovo ime.

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

TO JE VENTIL GROZEČIH OGNJENISKIL, SILI KI BI Sicer LAHKO POVZROČIL NEVAREN POTRES

POGLED V ČLOVEŠKO SRCE

Stiri milijone francoskih televizijskih gledalcev je z velikim zanimanjem opazovalo na televizijskih zaslonih eno najbolj nenavadnih kirurških raziskav: pogled v človeško srce.

Meteorska nevarnost

Do nedavnega so menili, da je trenje vesoljske ladje oziroma raket z meteorji zelo verjetno in da bo v obliki meteorjev grozila vesoljskim potnikom velika nevarnost. Podatki, ki so jih posredovali sovjetski umetni sateliti, pa kažejo, da so strokovnjaki do sedaj precejevali to nevarnost. Verjetnostni račun pove, da bi vesoljska ladja med potovanjem, ki bi trajal 14.000 ur, našla le na en gram teh snovi.

Nenavadna oddaja francoske televizije

Po pravilih francoske zdravniške zbornice gledalcem niso sporočili imena kardiologa, ki je pred njimi napravil operacijo na ta način, da je bolnemu dekletcu spravil v žilo dovodno drobeno sondo, na katero koncu je bil prav majhen mikrofoni. Kirurg je zelo počasi in previdno potiskal sondo proti srcu. Sliherina, tudi najmanjša napaka bi lahko imela usodne posledice. Televizijski gledalci so z zadržanim dihom opazovali nenavadno potovanje drobenne sonde v človeško srce. V operacijski dvorani je stal blizu francoskega kirurga nemški profesor Forstmann, Nobelov nagrajenec za medicino.

Skrbno je spremljal delo svoje- ga francoskega kolega, ker je že pred tridesetimi leti kot prvi zdravnik na podoben način spravil sondo v človeško srce.

Pomen prve operacije je bil v tem, ker je zdravnik napravil poskus na samem sebi. Spričo zapletenosti posega se je bal poskusiti to reč na kom drugem.

Ko je sonda z mikrofonom dosegla srce, je mikrofoni posredoval tresljaje, ki jih aparati zaznamujejo v obliki kardiograma. Kakor je znano, posreduje kardiogram zdravnikom dragocene podatke o razvoju in stopnji bolezni.

TEZAVNA STAVA

Šestdesetletni kmet Vlado Durdjević iz vasi Osmokove je sklenil stavo, da bo prestel korake od domače vasi do Niša. Vsa vasa ga je pospremila do bližnjega razpotja, ko se je odpravil na dolgo pot. Korake je štel pet dni, našel jih je 96.345 in dobil stavo.

LETO DNI BREZ DAVKOV

Neki francoski tednik je razpisal svojevrstno nagrado: udeležnost bo izbrezanemu udeležencu natečaja, ki mora biti tudi »naroknik«, plačevalo leto dni vse davke. Udeleženci natečaja so že nestrpni, uredništvu pa preostane le še

upanje, da bo izbrezani naročnik brez posebnih dohodkov.

DAN IZ SANJ

Kdor je v ZDA pripravil živovati tisoč dolarjev, lahko

moderni garderobo in kuharja. Zenske dobijo tudi krznen plašč in lepo ogrlico s pravimi biseri, seveda vse le za en dan.

Muzej v avtobusu

Štiri Francozinje na poti okoli sveta

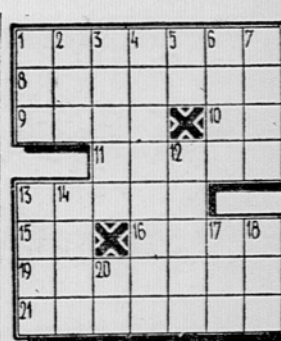
V kratkem se bodo štiri Francozinje odpravile v avtobus na potovanje okoli sveta. Avtobus bo hkrati stanovanje bodočih svetovnih popotnic in tudi neke vrste muzej, ker so ga moderni slikarji z Montmartra opremili s svojimi najnovejšimi stvaritvami. Poleg tega so dale pariške modne hiše svetovnim popotnicam nekaj ducatov najnovejših kroglic, ki naj bi jih kazale v mestih, kjer se bodo ustavile.

Avtobus — galerija slik in

modna revija — bo potoval iz Pariza v Berlin ter dalje v Moskvo, Jokohamo in New York. Ena izmed potnic je novinarka. Vodila bo dnevnik. Druga bo snemala dokumentarne filme. Prepričana je, da bodo s prodajo filmov poravnale vse potne stroške.

Štiri popotnice so zadnjih šest mesecev obiskovale tečaj jiu-jitsa. To smo se naučile, ker ne vemo, kaj vse se nam lahko primeri na dolgem potovanju po zemeljski krogli.

Oglašujte v jutranjiku »DELO«

Križanka

VODORAVNO: 1. zadnji veliki beneški slikar (1696-1770), 8. fragment, drobci, 9. pretop, 10. tukaj, 11. drugo ime za Trojo, 13. angleški filmski igralec (James), 15. kemični znak za iridij, 16. sad, pridelek, 19. rana na želodcu ali črevesju (ulkus), 21. spreten, ročen.

NAVPIČNO: 1. trenje, 2. žensko ime, 3. ime peva Presleya, 4. zgradba, 5. zanka italijanskih kemionov, 6. časovna enota, 7. rečna riba, 12. gosta tkanina za blazine, 13. ime telovadca Cerarja, 14. žganje iz riža, 17. pesmi hvalnice, 18. del tedna, 20. kemični znak za cirkon.

RESITEV ZADNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. babica, 7. Borodin, 8. Osor, 9. kk, 10. sandala, 12. p. n., 13. umor, 14. okarina, 16. rafali.

NAVPIČNO: 15. A(natole) F(ranc),

80 železničarjev

Železničarji na progi Konjic-Mostar pripovedujejo zanimive reči o rodbini Janjčev, katere osemdeset članov je zaposlenih na železniških postajah v mostarskem podjetju za popravilo vagonov in pri sekciji za vzdrževanje proge. Člani te rodbine delajo že več desetletij na železnici. Kaže, da vsi moški s tem primkom poznajo le železničarski poklic. So spovedniki, strojevodje, kurjači, odpravniki, vlakovi itd. Na tej progi je zaposlenih še več železničarskih družin: Sudar, Jurić, Galić, Šušić, itd.

DROBIŽ OD VSEPOVSOD

preživ, dan v prepiranju, da je milijonar. Neko podjetje mu da na razpolago avto in šoferja ter lepo vilo v obmorskem letovišču, motorji čoln,

STANOVANJSKA V Alabami (ZDA) so prebivalci 17 stanovanjskih hiš kar na lepem postali lastniki stanovanj. Vdova Smith je zapli-

govali, najemnilo pa so redno plačevali.

PROGASTA OVCA Petar Bilic iz Otočca pri Si-

beniku ima v čredi ovco, ki je

domislalni graditelj Tomislav Porobić iz Prolosca gradi novo hišo okoli stare. Pravi, da stare, manjše hiše ne bo podrli, dokler ne bo nova pod streho.